

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

**Česká
zemědělská
univerzita
v Praze**

Katedra plánování krajiny a sídel

Bc. Marie SEDLÁKOVÁ

**Porovnání základního občanského vybavení
v SO ORP Dačice, Jihlava a Telč, se zaměřením
na typologii venkova**

Diplomová práce

Vedoucí práce: Ing. arch. Veronika Šindlerová, Ph.D.

Praha 2022

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Fakulta životního prostředí

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Marie Sedláková

Rozvoj venkova a zemědělství

Prostorové plánování

Název práce

Porovnání základního občanského vybavení v SO ORP Dačice, Jihlava a Telč, se zaměřením na typologii venkova

Název anglicky

Comparison of basic public services in municipalities with extended powers of Dačice, Jihlava and Telč, with a focus on rural typology

---

Cíle práce

Cílem práce je na podkladě ÚAP SO ORP analyzovat a porovnat standard dostupnosti vybraných typů základního občanského vybavení v odlišných typech SO ORP z hlediska struktury jejich osídlení: SO ORP Dačice, Jihlava a Telč. Na základě této analýzy vyhodnotit, zda a případně jaký vliv na standard dostupnosti základního občanského vybavení má příslušnost obcí ve správních obvodech vybraných ORP k venkovskému prostoru, periferii či aglomeraci. Dalším cílem je sledovat vývoj občanského vybavení v jednotlivých SO ORP v čase. Třetím cílem je pro větší obce v území provést posouzení standardu fyzické dostupnosti vybraného základního občanského vybavení a na základě výsledku analyzovat, kde se kumulují problémy a najít důvod této kumulace.

Metodika

Rešerše teoretických prací zaměřujících se na téma typologie struktury osídlení se zaměřením na téma venkova a periferie a dále na téma standardů dostupnosti veřejné infrastruktury. Při analýze území budou využívána data z ÚAP SO ORP Dačice, Jihlava a Telč, ZÚR Jihočeského kraje a ZÚR Kraje Vysočiny a územních plánů měst a obcí v řešeném území.

Doporučený rozsah práce

Literární rešerše bude obsahovat teoretická východiska související se zvolenými tématy a cíli práce – typologie struktury osídlení, venkov, periferie, standardy dostupnosti veřejné infrastruktury, fyzická dostupnost atp. V praktické části práce bude provedena analýza standardů dostupnosti vybraných typů základního občanského vybavení v současné době i v minulosti. Praktická část práce bude doplněna o tabulky, schémata a mapy zobrazující konkrétní problematiku.

Klíčová slova

občanské vybavení, analýza území, struktura osídlení, venkov, typologie venkova, periferie

---

Doporučené zdroje informací

- Hامل, M., 2005: Geografická organizace společnosti v České republice, Univerzita Karlova v Praze, Přírodovědecká fakulta, ISBN 80-86746-02-X
- Maier, K., Vorel, J., Šindlerová, V., Peltan, T., 2016, aktualizace 2020: Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury. Praha: MMR ČR
- Maier, K., 2012: Udržitelný rozvoj území. Grada Publishing, a.s, ISBN 978-80-247-4198-7
- Perlín, R., 1999: Venkov, typologie venkovského prostoru. Česká etnoekologie, Etnoekologické semináře v Liběchově, 87-104.
- Perlín, R., 2009: Administrativní členění Česka. Geografické rozhledy, 19(1), 6–7.
- Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+
- Toušek, V., Kunc, J., & Vystoupil, J., 2008: Ekonomická a sociální geografie. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk
-

Předběžný termín obhajoby

2021/22 LS – FZP

Vedoucí práce

Ing. arch. Veronika Šindlerová, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra plánování krajiny a sídel

Elektronicky schváleno dne 21. 2. 2022

prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 22. 2. 2022

prof. RNDr. Vladimír Bejček, CSc.

Děkan

V Praze dne 27. 03. 2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracovala samostatně, pod vedením paní Ing. arch. Veroniky Šindlerové, Ph.D., a že jsem uvedla všechny literární prameny a publikace, ze kterých jsem čerpala.

Prohlašuji, že tištěná verze se shoduje s verzí odevzdanou přes Univerzitní informační systém.

V Praze dne 29.3.2022

.....

Bc. Marie Sedláková

Poděkování

Tímto bych chtěla poděkovat Ing. arch. Veronice Šindlerové, Ph.D. za její rady, připomínky, věnovaný čas a za vstřícné vedení této diplomové práce.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zaměřuje na analýzu dostupnosti vybrané veřejné infrastruktury na základě metodiky Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury (Maier a kol. 2020) ve třech odlišných typech SO ORP Dačice, Jihlava a Telč. Konkrétně se jedná o zařízení občanského vybavení z oblasti školství (mateřská škola, základní škola) a zdravotnictví (praktický lékař pro dospělé, praktický lékař pro děti a dorost, zubní lékař, gynekologie a lékárna). Na základě provedených analýz bylo vyhodnoceno, jaký vliv na standard dostupnosti základního občanského vybavení má příslušnost obcí ve správních obvodech zvolených ORP k venkovskému prostoru, periférii či aglomeraci. Pro větší obce v území bylo provedeno posouzení standardu fyzické dostupnosti pomocí metody Buffer. Analýzy jednotlivých druhů občanské vybavenosti jsou znázorněny v mapových výstupech zobrazující splnění či nesplnění standardu dostupnosti.

Klíčová slova

Občanské vybavení, analýza území, struktura osídlení, venkov, typologie venkova, periferie

Abstract

This diploma thesis focuses on the analysis of the availability of selected public infrastructure based on the methodology Public Infrastructure Accessibility Standards (Maier et al. 2020) in three different types of municipalities with extended powers - Dačice, Jihlava and Telč. Specifically, it is a facility of public services in the field of education (kindergarten, elementary school) and health care (general practitioner for adults, general practitioner for children and adolescents, dentist, gynecology and pharmacy). On the basis of the analyses carried out, it was evaluated what influence the competence of municipalities in chosen administrative districts has on the standard of availability of public services to the rural area, periphery or agglomeration. For larger municipalities in the area, an assessment of the standard of physical availability was carried out using the Buffer method. Analyses of individual types of public services are shown in maps displaying whether or not the availability standard is met.

Keywords

Public services, area analysis, settlement structure, countryside, rural typology, periphery

Obsah

1. ÚVOD.....	1
2. CÍLE PRÁCE.....	1
3. METODIKA	2
4. LITERÁRNÍ REŠERŠE	4
4.1 REGION	4
Lokalizační teorie.....	5
Klasifikace regionů	5
Regionální hierarchie.....	8
Sociálněgeografický region.....	9
4.2 PERIFERIE.....	13
4.3 VENKOV.....	16
Definice a vymezení venkova	16
Typologie venkova.....	17
Funkce venkova	19
Aktéři rozvoje venkova.....	21
Vývoj českého venkova od druhé světové války	22
4.4 SÍDELNÍ STRUKTURA	24
Základní pojmy a klasifikace sídelních jednotek	24
Historie struktury osídlení v ČR	25
Osídlení a sídelní struktura ČR	26
Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+.....	27
4.5 ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY	30
4.6 OBČANSKÉ VYBAVENÍ	32
Členění občanského vybavení.....	33
4.7 STANDARDY DOSTUPNOSTI VEŘEJNÉ INFRASTRUKTURY.....	36
5. CHARAKTERISTIKA A TYPOLOGIE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ	39
5.1 SO ORP Dačice.....	39
5.2 SO ORP Jihlava	43
5.3 SO ORP Telč.....	46
5.4 TYPOLOGIE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ.....	51
6. ANALYTICKÁ ČÁST	57
6.1 OBČANSKÁ VYBAVENOST A TYPOLOGIE OBCÍ V SO ORP DAČICE	57
6.2 OBČANSKÁ VYBAVENOST A TYPOLOGIE OBCÍ V SO ORP JIHLAVA	61
6.3 OBČANSKÁ VYBAVENOST A TYPOLOGIE OBCÍ V SO ORP TELČ	65
6.4 PODMÍNKY DOSTUPNOSTI VYBRANÝCH ZAŘÍZENÍ ZÁKLADNÍHO OBČANSKÉHO VYBAVENÍ	68

6.4.1 MATEŘSKÁ ŠKOLA	70
6.4.2 ZÁKLADNÍ ŠKOLA.....	72
6.4.3 PRAKTICKÝ LÉKAŘ PRO DOSPĚLÉ	73
6.4.4 PRAKTICKÝ LÉKAŘ PRO DĚTI A DOROST	75
6.4.5 ZUBNÍ LÉKAŘ	77
6.4.6 GYNEKOLOGIE.....	78
6.4.7 LÉKÁRNA	79
6.4.8 CELKOVÁ DOSTUPNOST.....	80
6.5 FYZICKÁ DOSTUPNOST	82
6.5.1 Batelov	82
6.5.2 Brtnice.....	83
6.5.3 Dačice	84
6.5.4 Jihlava	86
6.5.5 Kamenice	87
6.5.6 Polná	88
6.5.7 Slavonice.....	89
6.5.8 Studená.....	90
6.5.9 Telč	91
6.5.10 Třešť.....	93
7. VYHODNOCENÍ ANALYTICKÉ ČÁSTI.....	95
7.1 Vyhodnocení podmínek dostupnosti.....	95
7.2 Vyhodnocení fyzické dostupnosti.....	96
8. DISKUSE.....	99
9. ZÁVĚR	101
10. PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ.....	104
11. SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK	110
12. PŘÍLOHY	112
13. SEZNAM EXTERNÍCH PŘÍLOH	118

1. ÚVOD

Občanské vybavení potřebuje každý z nás v podstatě denně. Jeho dostupnost máme tendenci považovat za samozřejmou. Určitou změnu ve vnímání významu občanského vybavení přinesla pandemie nemoci covid-19. V době uzavření škol, divadel i sportovišť a omezení zdravotní péče jsme si intenzivněji uvědomovali jeho význam. Pokrytí občanským vybavením je v ČR na poměrně dobré úrovni, není však rovnoměrné. Nová zařízení občanské vybavenosti často vznikají pouze ve větších městech, a v malých obcích naopak hrozí zánik zařízení z důvodu poklesu počtu obyvatel a stěhování místních obyvatel do větších měst, a tedy k neudržitelnosti provozu těchto zařízení. Velké množství obyvatel, zejména pak menších obcí, musí za občanským vybavením dojíždět, někdy i poměrně daleko a složitě.

Dostupností občanského vybavení na území tří regionů (SO ORP Dačice, SO ORP Jihlava a SO ORP Telč) se zabývá tato diplomová práce. Práce je rozdělena do několika částí. První část práce je věnována literární rešerši s teoretickými východisky práce. Tato kapitola čtenáři představuje pojmy region, periferie, venkov, sídelní struktura, územně analytické podklady, občanské vybavení a standardy dostupnosti veřejné infrastruktury. Další část obsahuje charakteristiky jednotlivých SO ORP řešeného území – Dačice, Jihlava a Telč. V této kapitole se také nachází část věnující se rozdělení řešeného území dle vytvořené typologie. Analytická část se věnuje analýzám vybraného občanského vybavení větších obcí, a to jak z pohledu jeho kvality dostupnosti, tak i fyzické dostupnosti. Diplomová práce je doplněna mapovými výstupy, schémata, tabulkami a grafy.

2. CÍLE PRÁCE

Diplomová práce obsahuje celkem tři cíle. Prvním cílem práce je na základě územně analytických podkladů jednotlivých SO ORP zanalyzovat a porovnat standard dostupnosti vybraných typů základního občanského vybavení v odlišných typech SO ORP z hlediska struktury jejich osídlení. Jedná se o SO ORP Dačice, Jihlava a Telč. Na základě této analýzy bude následně vyhodnoceno, zda a případně jaký vliv na standard dostupnosti základního občanského vybavení má příslušnost obcí ve správních obvodech vybraných ORP k venkovskému prostoru, periférii či aglomeraci. Druhým cílem je sledovat vývoj občanského vybavení v jednotlivých

obcích SO ORP v čase. Tento cíl bohužel nebude v práci splněn, jelikož k této problematice, ani po důsledném vyhledávání a komunikaci s úřadem v Jihlavě, neexistují potřebná data. Posledním cílem je pro vybrané větší obce v území zhodnotit standard fyzické dostupnosti vybraných sedmi druhů základního občanského vybavení. Na základě výsledku třetího cíle bude následně provedena analýza kumulace problémů a jejich příčin.

Vstupní hypotézou je, že obce ve venkovských typech SO ORP Dačice a Telč budou dobře vybaveny vybranými druhy občanského vybavení. Obce na periferiích a jejich obyvatelé jsou v rámci území vzdáleni od větších měst v okolí (Jindřichův Hradec, Třebíč, Jihlava), a proto je možné předpokládat, že zde bude existovat snaha v tomto území zařízení občanské vybavenosti udržet. Naopak v případě obcí v městském SO ORP Jihlava lze předpokládat, že obce nebudou tak kvalitně vybaveny občanským vybavením jako obce venkovské. Svou roli v tomto případě opět hraje geografická poloha těchto obcí: krajské město Jihlava je pro většinu obcí v dojezdové vzdálenosti, a tak zde nebude tak silná snaha o udržení zařízení občanského vybavení jako v případě odlehlého venkova.

3. METODIKA

Nezbytnou částí diplomové práce jsou teoretické rešerše. V této části práce jsou vysvětleny pojmy region, periferie, venkov, sídelní struktura, územně analytické podklady, občanské vybavení a standardy dostupnosti veřejné infrastruktury. Další část práce je věnována charakteristice jednotlivých SO ORP Dačice, Jihlava a Telč. Důležitou částí práce je vytvoření vlastní typologie řešeného území. V praktické části práce je provedena analýza standardů dostupnosti vybraných typů základního vybavení (školství a vzdělávání, zdravotnictví). V této části práce jsou vytvořeny tabulky, grafy a mapy, dle kterých je porovnávána dostupnost občanského vybavení v městském SO ORP Jihlava a venkovských SO ORP Dačice a Telč. Součástí praktické části je také posouzení standardu fyzické dostupnosti vybraného základního občanského vybavení ve vybraných větších obcích, a na základě výsledku je následně provedena analýza případné kumulace problémů.

Po celou dobu výzkumu a tvorby diplomové práce je pracováno s ÚAP Dačice a Jihlava z roku 2020, s podklady pro Rozbor udržitelného rozvoje území, Rozbory

udržitelného rozvoje území a Strategií regionálního rozvoje 2021, ZÚR Jihočeského kraje a ZÚR Vysočina atd. Z důvodu absence dat ÚAP 2020 Telč a nedostatku informací v ÚAP Telč z minulých let byl pro území SO ORP Telč nutný vlastní průzkum území (osobní průzkum v terénu, stránky obcí, internetové mapové portály). Mapy byly vytvořeny v programu ArcMap. Podkladové tabulky s nutnými daty jsou součástí příloh.

4. LITERÁRNÍ REŠERŠE

Následující kapitola je věnována literárním rešerším. Zde jsou postupně vysvětleny pojmy region, periferie, venkov, sídelní struktura, územně analytické podklady, občanské vybavení a standardy dostupnosti veřejné infrastruktury.

4.1 REGION

Definovat pojem region je obtížné, má totiž mnoho významů. Pojem region se objevuje již v dobách starověku, avšak jeho význam se neustále měnil. Ve starověku se tímto pojmem označovalo území ovládané neomezenou mocí silného panovníka (Cejpová 2018). Jako historické, popřípadě politické území byl pojem region chápán až do 19. století, kdy se geografie zabývala popisem regionů (Toušek a kol. 2008). První velkou změnu v chápání pojmu region přinesl francouzský geograf a zakladatel regionální geografie Paul Vidal de la Blache, který region chápal jako komplexní celek, kde na sebe vzájemně působí fyzicko-geografické i sociálně-geografické vlivy. Tento způsob chápání regionu přetrval do současnosti (Claval 2007). V současné době vychází pojetí regionu z faktu, že studium geografie se zaměřuje zejména na planetu Zemi, a tím pádem na značně heterogenní prostor s významnými přírodními i společenskými odlišnostmi. Region lze nejobecněji definovat jako část geografické sféry, která je výsledkem její prostorové či územní diferenciacce (Toušek a kol 2008).

I přes to, že region je každým autorem definován odlišně, lze najít několik charakteristik, které používá většina geografů:

- regiony jsou části geografické sféry, které se navzájem odlišují svými částmi a charakteristikami,
- regiony jsou části geografické sféry, které jsou vymežovány dle určitého kritéria,
- regiony jsou části geografické sféry, které jsou větší než jedno konkrétní místo, ale zároveň jsou menší než celá zájmová oblast,
- region je systém, který vykazuje typ organizace, který jej odlišuje od dalších regionů (Toušek a kol. 2008).

Lokalizační teorie

Za předchůdce teorií věnujících se regionálnímu rozvoji lze považovat lokalizační teorie, které jsou pro výzkum regionů klíčové (Blažek, Uhlíř 2020). Tyto teorie mají za cíl nalézt a vysvětlit faktory ovlivňující lokalizaci ekonomických aktivit ve vybraném regionu, jejich prostorové rozmístění a také jejich následný rozvoj. Tyto teorie však nevytváří opravdové modely, ale pouze zjednodušují prostorovou realitu (Anděl 1996).

Jednou z nejstarších a nejnámějších lokalizačních teorií je teorie centrálních míst, kterou vypracoval Walter Christaller (1933). Ten se při tvorbě teorie centrálních míst nechal inspirovat pracemi J. H. von Thüнена a Alfreda Webera. Jeho teorie vychází z obecných geografických zákonitostí. Jedná se o pokles počtu středisek v závislosti na jejich významu. Cílem Christallerovy teorie bylo vytvoření modelů na základě rozmístění a velikosti středisek v sídelním systému se zaměřením na maloobchodní funkci měst. Uspořádání je podle Christallera centrální – město tvoří centrum/středisko pro své blízké okolí a poskytuje služby pro obyvatele okolích sídel. Sídla v prostoru si nejsou rovnocenná, odlišují se v mnoha ohledech, jak množstvím svých funkcí, tak i velikostí okolní oblasti, kam sahá jejich vliv. (Halás a kol. 2012). Na Christallerovu teorii navázal August Lösch (Blažek, Uhlíř 2020).

Klasifikace regionů

Obecné pojetí regionu je pro většinu výzkumů neuchopitelné a z toho důvodu je třeba regiony klasifikovat dle různých kritérií a na základě několika hledisek. Toušek a kol. (2008) rozlišují celkem čtyři druhy hledisek – odvětvové, metodologické, taxonomické a hledisko formy.

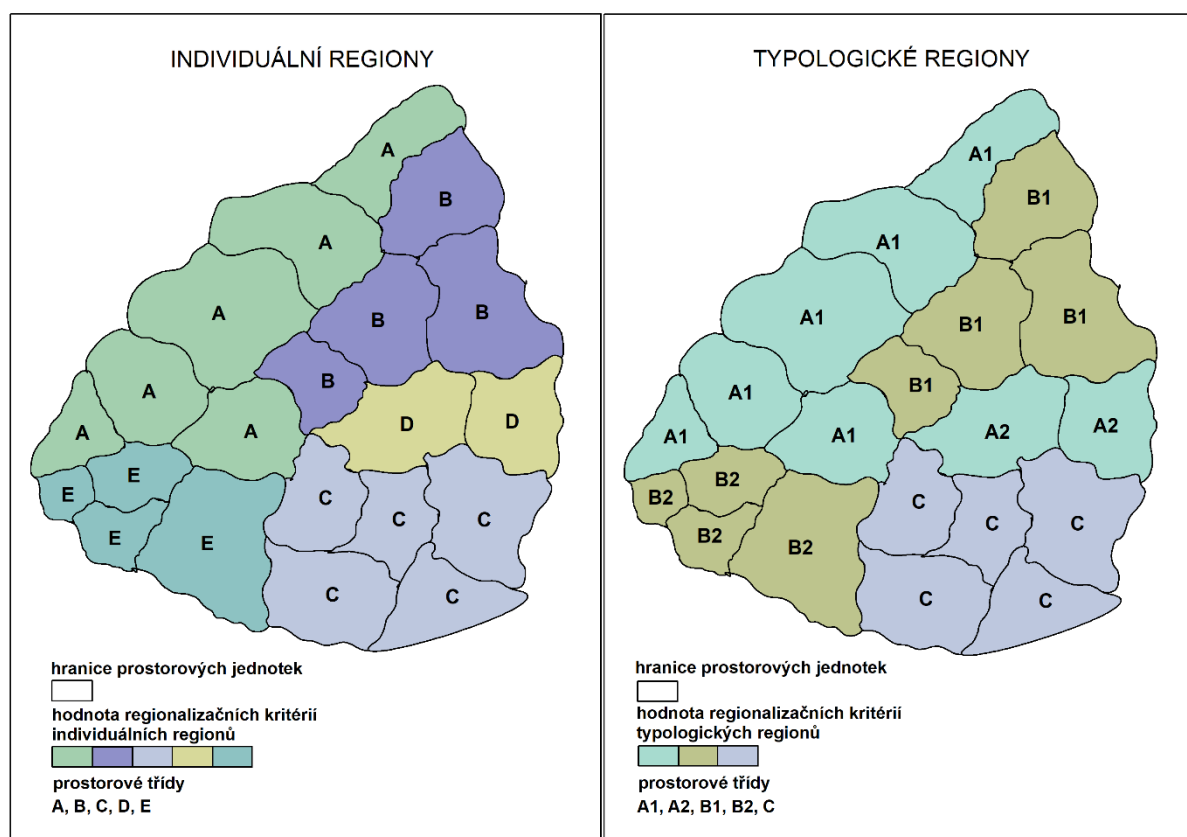
Podle odvětvového hlediska Hampl (1971) rozlišuje tři typy regionů. Jedná se o fyzickogeografický neboli přírodní region, o sociálněgeografický region a o komplexní geografický region. Fyzickogeografické regiony lze dále dělit podle jednotlivých fyziogeografických kritérií například na klimatické či geomorfologické. Sociálněgeografické regiony jsou vývojově složitější. Jako příklad lze uvést zemědělský či administrativní region. Komplexní geografický region je výsledek

působení jak přírodních, tak i sociálních procesů, které se v prostoru projeví pouze u sociálních jevů (Toušek a kol. 2008).

Metodologické hledisko v podstatě objasňuje důvody, k čemu region slouží a proč je vymezován. Kazimierz Dziewonski (1967) vymezuje tři přístupy k regionu – region jako nástroj geografického výzkumu (statistický region), objekt geografického výzkumu („cílový“ region) a nástroj managementu území (plánovací region). Za typické příklady lze považovat regiony NUTS II, neboli regiony soudržnosti (Toušek a kol. 2008).

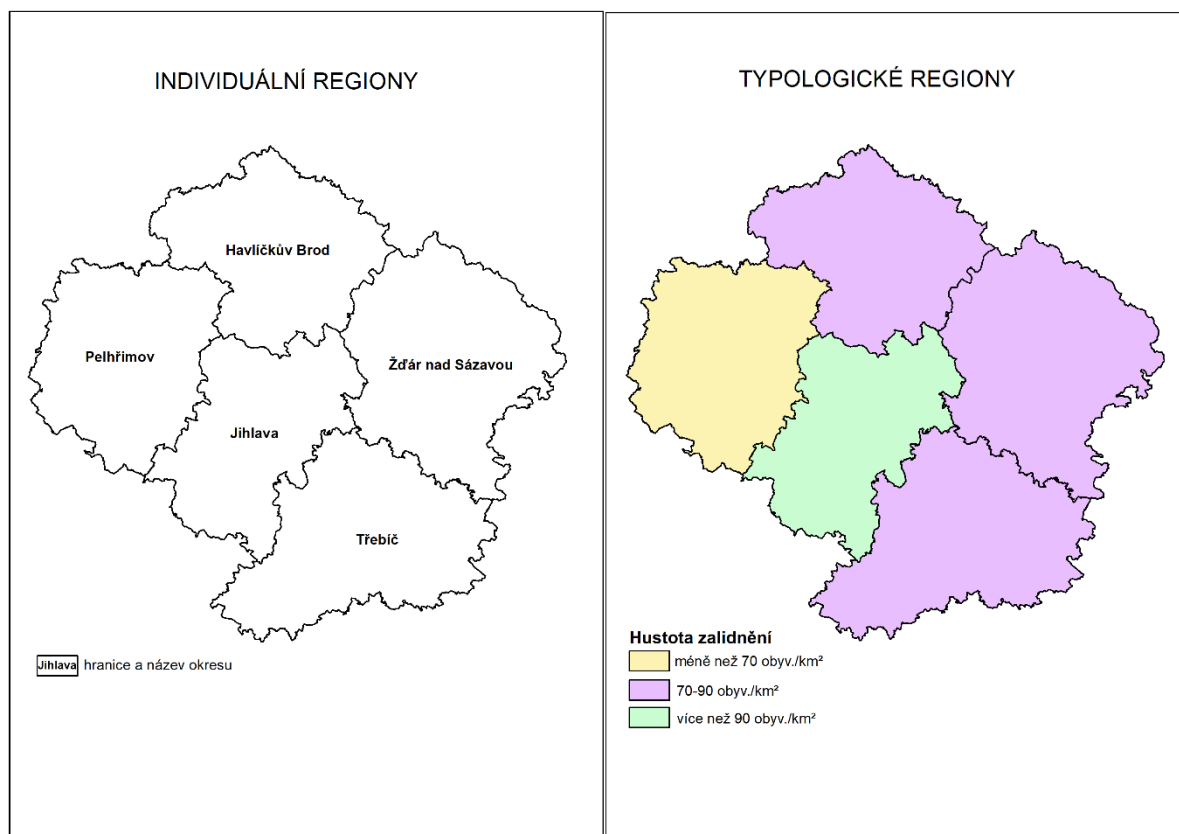
Taxonomické hledisko se zaměřuje také na geografickou polohu regionu v území. Toušek a kol. (2008) dělí taxonomické regiony na individuální regiony, které jsou neopakovatelné, jsou vyčleňovány na základě unikátních vlastností a mívají vlastní unikátní jméno (např. Šumava) a na regiony typologické, které jsou definovány na základě obecných a typických vlastností (např. národní parky).

Obrázek 1: Dělení regionů podle taxonomického hlediska

Zdroj: Toušek a kol. (2008), vlastní zpracování

Obrázek 2: Dělení regionů podle taxonomického hlediska – konkrétní příklad (kraj Vysočina)

Zdroj: Toušek a kol. (2008), vlastní zpracování

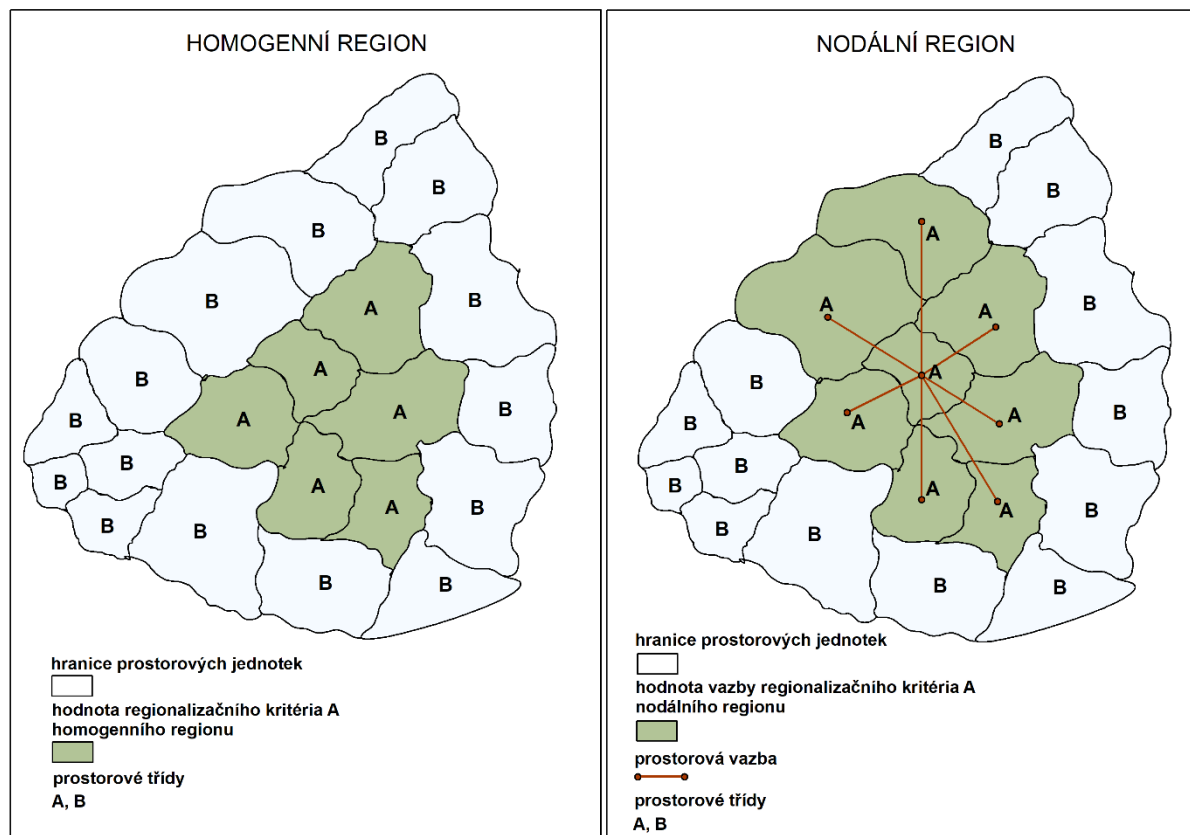
Za nejdůležitější hledisko, a to jak z pohledu geografie, tak i pro účely této diplomové práce, lze považovat hledisko formy. Dle tohoto hlediska se rozlišují tři druhy regionů – homogenní, nodální a plánovací.

Homogenní region je takový typ území, který je vnitřně stejnorodý. Tyto regiony se nejčastěji vyskytují ve fyzické geografii. Může se jednat o geologické či geomorfologické jednotky. Koncept stejnorodých regionů lze považovat za nejstarší koncept – používali ho například Paul Vidal de la Blache nebo Richard Hartshorne.

Nodální neboli spádové regiony jsou vymezovány na základě funkčních vztahů v území a jsou založeny na vazbách a interakcích mezi jádrem regionu a jeho zázemím. Důležité je zde jádro/nodus, které je obklopeno právě nodálním regionem. Tyto regiony se mnohem častěji vyskytují v sociální geografii – jedná se o regiony dojížděky do zaměstnání či spádové regiony nemocnic. K zakladatelům nodálního regionu patří Thünen a Weber.

Plánovací regiony jsou speciálním typem regionu nodálního. Jedná se o organizační nebo rozvojové regiony.

Obrázek 3: Dělení regionů podle hlediska formy

Zdroj: Toušek a kol. (2008), vlastní zpracování

Regionální hierarchie

Jednotlivé regiony lze dále rozdělit dle jejich velikosti či měřítka. Díky tomu pak lze provádět diferenciaci geografické sféry (Johnston a kol. 2000). U každé hierarchie je důležité definovat nejvyšší a nejnižší relevantní hierarchické úrovně. Existují dva druhy hierarchie – fyzickogeografických a sociálněgeografických regionů.

Hierarchie fyzickogeografických regionů se skládá z topické úrovně (nejmenší jednotka), chorické úrovně (různý stupeň relativní homogenity), regionální úrovně (heterogenní jednotky) a úrovně planetární (celá fyzickogeografická sféra).

Rozdělení sociálněgeografických regionů je komplikovanější. Složitě je především identifikovat nejnižší hierarchickou úroveň, jelikož se může jednat jak o základní prostorovou jednotku (nejčastěji nejmenší administrativní jednotka), tak i o lidského

jedince či rodinu. Sociálněgeografické regiony se člení do celkem pěti kategorií – na mikroregiony, mezoregiony, makroregiony a regiony národní a globální.

Specifickou kategorií tvoří hierarchie nodálních regionů. Tato hierarchie pracuje s úrovní jádra/střediska zvoleného regionu v systému osídlení vybraného území. Nejčastěji používanými ukazateli jsou zaměstnanost či počet obyvatel (Toušek a kol. 2008).

Sociálněgeografický region

Klíčový význam při vymezování sociálněgeografických regionů mají jejich vztahy. Lze tedy konstatovat, že vymezení vztahů či regionálních procesů je nejdůležitější hledisko pro vymezení těchto regionů.

Na základě publikace od Hampla a kol. z roku 1987 lze vymezit čtyři základní řádovostní úrovně. Jedná se o subregiony, mikroregiony, mezoregiony a makroregiony.

Subregiony lze charakterizovat jako relativně nekomplexní územní celky, které nedokážou svým obyvatelům zajistit nejčastější a nejdůležitější potřeby a služby. Intenzita vztahů je nejvyšší mezi bydlištěm, některými základními službami a pracovištěm místních obyvatel.

Mikroregiony jsou vymezovány jako územní celky, ve kterých dochází k nejintenzivnějším regionálním procesům, jako jsou dojížděka do práce nebo do škol. Na území České republiky jsou rozlišovány dva typy mikroregionů – mikroregiony 1. a 2. stupně (Hampl, Gardavský, Kühnl 1987).

Mikroregiony 1. stupně byly vymezeny zejména jako regiony dojížděky za prací, popřípadě došlo k sekundární úpravě, a to dle pravděpodobného obslužného spádu obcí a dojížděky do škol. Hampl (2005) stanovil ve své práci minimální požadovanou velikost celého regionu na 15 tisíc obyvatel a velikost samotného zázemí by podle něj měla překročit 5 tisíc obyvatel. Tyto hodnoty lze považovat za kritické z hlediska formování funkčního mikroregionu.

Mikroregiony 2. stupně jsou, stejně jako mikroregiony 1. stupně, závislé na počtu obyvatel. V těchto mikroregionech Hampl (2005) stanovil počet obyvatel nejširší působnosti střediska na minimálně 40 tisíc. V rámci konečného výběru však došlo

k vyloučení několika center, která sice měla dostatečnou velikost, ale zároveň měla i silné dojížděkové vztahy k ještě významnějším centrům (např. Kladno). Hampl, Gardavský a Kühnl (1987) tento typ mikroregionů připodobňují k okresům, a to z hlediska jejich velikosti i významu.

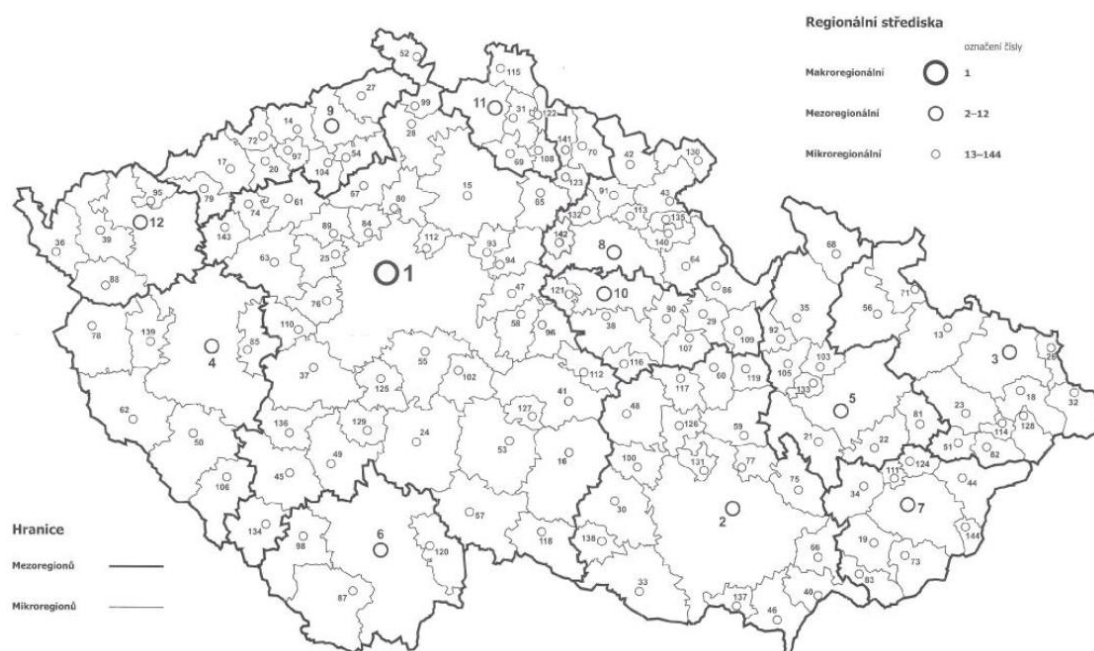
Mezoregiony jsou územně rozsáhlé jednotky, které částečně vážou svoji integritu na vztahy obyvatelstva v prostoru. Jedná se o nedenní dojížděku za prací, do středních a vyšších škol či migraci obyvatelstva. Význam zde má nejenom jedno hlavní centrum, ale především celý systém navzájem propojených center (Hampl, Gardavský, Kühnl 1987). Hampl (2005) vymezil na území České republiky celkem 12 mezoregionálních středisek. Za nejsilnější centra považuje Prahu, Brno a Ostravu, naopak jako problematické centrum poté Karlovy Vary.

Za makroregiony lze považovat území jednotlivých států. Makroregionem je tedy i Česká republika, za makroregionální centrum lze jednoznačně určit Prahu (Hampl, Gardavský, Kühnl 1987).

Sociálněgeografickým regionům se věnuje Hampl také ve svých publikacích z let 2005 a 2015. Obě jeho publikace vycházejí z dat Sčítání lidu, domů a bytů z let 2001 a 2011. Tyto publikace se zabývají vymezením funkčních regionů, zejména na základě dojížděky za prací, kterou lze považovat za nejvýznamnější regionalizační proces.

Na základě dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2001 vymezil Hampl (2005) celkem 132 mikroregionálních, 11 mezoregionálních středisek a jedno středisko makroregionální. Pro mikroregionální středisko Dačice Hampl uvádí jako nadřazené středisko Jihlavu, z hlediska mezoregionální působnosti poté Dačice spádují pod Prahu, která je také nadřazeným střediskem pro Jihlavu. V roce 2001 příslušelo Dačicím pořadové číslo 118 (pořadí určené podle komplexního regionálního významu), Jihlavě číslo 16. Pro Telč, kterou Hampl považuje za středisko s částečnou mikroregionální působností, je jako nadřazené středisko určena Jihlava.

Obrázek 4: Sociogeografická regionalizace ČR 2001

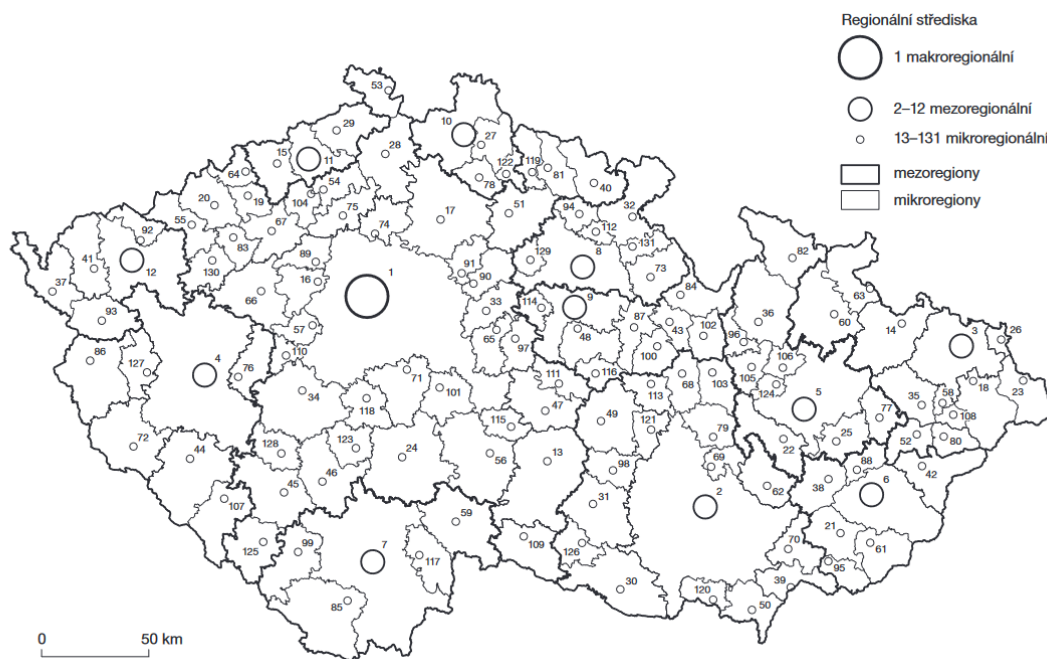

Zdroj: Hampl (2005)

K dalšímu výzkumu v rámci sociogeografické regionalizace došlo v roce 2015, kdy byla použita data ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011. Hampl a Marada (2015) vymezili celkem 118 mikroregionálních, 11 mezoregionálních středisek a jedno makroregionální. Nadřazená střediska pro Dačice, Telč i Jihlavu zůstávají stejná, změnilo se však pořadí podle komplexního regionálního významu – u Dačic na 109 a u Jihlavy na 13.

Obrázek 5: Sociogeografická regionalizace ČR 2011

Zdroj: Hampl (2015)

Ačkoli území SO ORP Dačice spadá pod Jihočeský kraj, jeho historické i současné vazby směřují na Jihlavsko a Moravu. Osudným se pro území Dačicka stal rok 1960, kdy bylo toto území po vzniku nových okresů a krajů v socialistickém Československu přičleněno k Jindřichohradeckému okresu a pod Českobudějovický kraj (Smutná, Smutný 1999). Území SO ORP Telč má vymezenou jasnou spádovost ke svému krajskému městu Jihlava, a to jak z historických vazeb (Nekuda a kol. 2005), tak i z pohledu současnosti (Hampl 2015). Více o této problematice pojednává kapitola 5. Charakteristika a typologie řešeného území.

4.2 PERIFERIE

Většina zkoumaného území se nachází v částech České republiky, které lze považovat za periferní oblasti. V rámci zkoumání geografického prostoru je třeba rozlišit dva naprosto odlišné typy prostorových prvků. Jedná se o jádro a již zmíněnou periferní oblast. V průběhu historie se pohled na jádra a periferie měnil. Dříve byl výzkum polarizace prostoru soustředěn zejména na jádro, které představovalo město jako oblast, kde byli lokalizováni lidé, růst, rozvoj a inovace. Periferie v tomto období byla chápána negativním způsobem. Jako periferie bylo chápáno území, které vyplňovalo prostor mezi jednotlivými jádry (Fialová 2014).

V české i světové literatuře se pojetí a definice pojmu periferie výrazně odlišuje a v podstatě se nedá nalézt jednotná definice tohoto pojmu. Problematika periferních regionů je o to složitější, že i metodiky a výzkumy jednotlivých geografů jsou pojaty a chápány velmi rozdílně. Jedna z charakteristik, kterou uznává většina autorů a odborníků na periferie, je poloha periferního regionu k jádrovému území (Čermák 2005). Havlíček, Chromý, Jančák a Marada (2005) definují periferie jako „*specifická území s poruchou funkčně-prostorových vztahů, které jsou výsledkem nerovnoměrného působení vzájemně se podmiňujících sociálních, ekonomických, politických, kulturních i fyzickogeografických faktorů*“.

Za průkopníka ve výzkumu periferií lze považovat Christallera. Walter Christaller v roce 1933 ve své teorii centrálních míst zdůraznil význam jádra. Dle něj území mimo jádra vykazují značně periferní charakteristiky. Nejvíce se teorií jádro-periferie zabýval Friedmann (1966). Jeho výzkumy se nezaměřují pouze na prostorové uspořádání systému, ale řeší také koncepce rozvoje. Dle Friedmanna mají centrální regiony a jejich centra vysokou soběstačnost a díky inovacím zde dochází k výraznému rozvoji. Naopak periferie definuje jako území, kde tyto změny neprobíhají. Díky různým efektům dochází k výraznému posilování jádra, což vede k dominanci jádra nad periferií a případnému napětí mezi nimi (Havlíček, Chromý, Jančák, Marada 2005). Friedmann (1966) v této souvislosti rozlišoval celkem šest mechanismů. Efekt dominance popsal jako trvalé oslabování periferního regionu kladným saldem transferu kapitálu, přírodních a lidských zdrojů ve prospěch jádra. Informační efekt dle něj podporuje vznik inovací a zvyšuje potenciál pro interakce. Psychologický efekt charakterizuje příznivé podmínky pro vznik více inovací

v jádru. Modernizační efekt má zajistit snadnější příjem kumulativních změn díky inovacím. Linkage effect neboli efekt vazeb, vytváří poptávku po nových produktech nebo službách. Posledním efektem je efekt výrobní, který tvoří struktury ekonomických vztahů (Blažek, Uhlíř 2020).

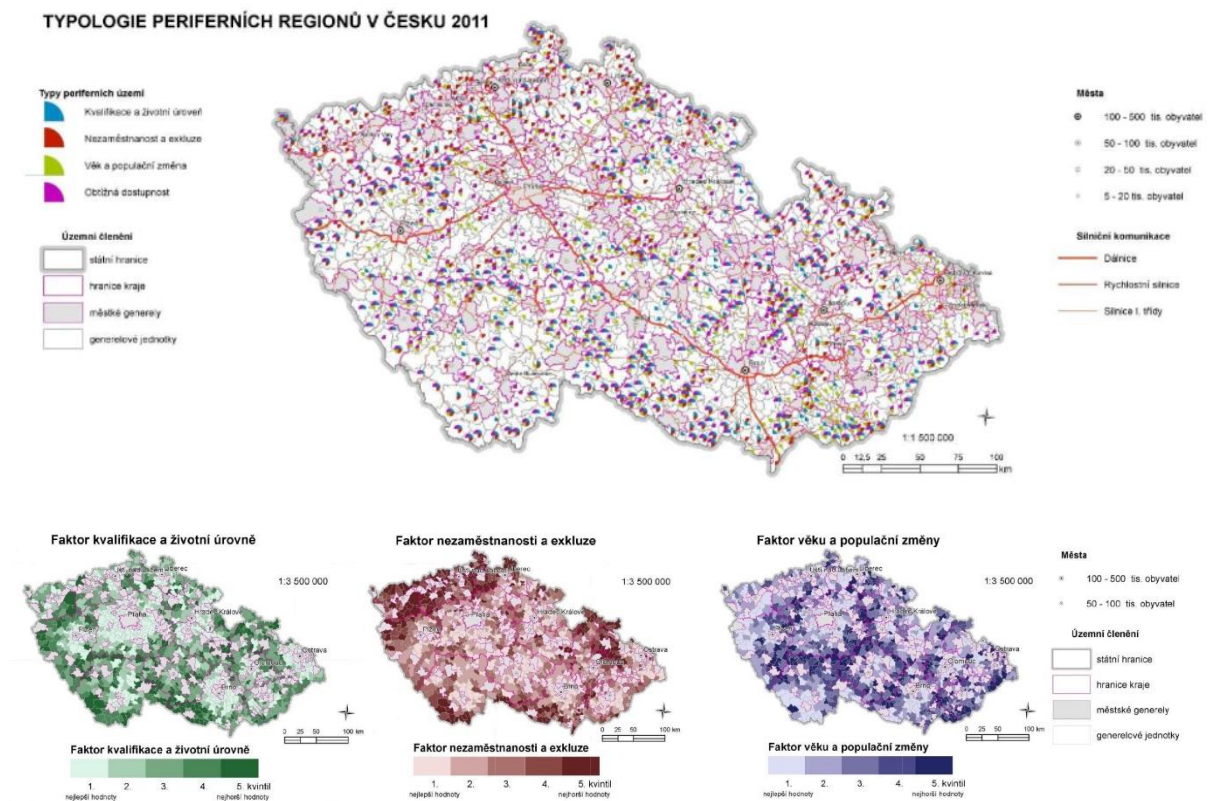
V českých zemích probíhá výzkum periferií od druhé poloviny 90. let minulého století. Na výzkum polarizace a hranic se zaměřují především geografové (Havlíček, Chromý, Jančák, Marada 2005). Významnější pokrok ve výzkumu periferií probíhá od 90. let 20. století, kdy došlo k přechodu ze socialistického systému na demokratický. Zásadní změny proběhly nejen v ekonomické a politické sféře, ale také v geografické. Díky těmto změnám od té doby dochází k velmi rozdílnému vývoji oblastí v České republice a ke zvyšování dispartit mezi jádrovými a periferními regiony (Čermák 2005).

Dle Krafta a Kubeše (2011) jsou periferie vymežovány pomocí sociogeografických spádových regionů. Periferie jsou vymežovány dle obtížné dosažitelnosti jader/středisek regionů na základě nevyhovující dostupnosti středisek veřejnou hromadnou dopravou (nízký počet spojů, nevyhovující časové rozvržení apod.) nebo individuální automobilovou dopravou (například vysoká cena za palivo). Důležitým faktorem je také skutečnost, jak dlouhou dobu je jedinec ochoten v autobusu, vlaku či automobilu trávit, aby se dopravil do centra. Ve svém článku autoři vymežují celkem tři typy periferií: pohraniční, mezikrajské a vnitrokrajské periferie. Pohraniční periferie lze považovat za velmi rozsáhlá území dotýkající se státních hranic. Většinou se jedná o horská území, kde je velmi malá hustota zalidnění. Mezikrajské periferie se nacházejí na hranicích krajů. Velmi často sousedí s mezikrajskými periferiemi sousedního kraje. Vnitrokrajské periferie se nachází zejména na hranicích jednotlivých SO ORP po celé České republice. Musil a Müller (2008) považují za vnitřní periferie oblasti, kde nedochází k hospodářskému rozvoji, naopak zde dochází ke ztrátě obyvatel, stárnutí místní populace a k výskytu sociálních problémů.

Dle Strategie regionálního rozvoje (2021) můžou mít periferie více podob (území značně vzdálené od regionálních center, venkovské oblasti v zázemí velkých měst s velkou nezaměstnaností či oblasti, které přišly o velké množství pracovních příležitostí a nepodařilo se jim tyto příležitosti nahradit jinými aktivitami). U

vnitřních i vnějších periferií lze najít určité specifické vlastnosti, jako je nižší intenzita bytové výstavby, dlouhodobě záporný přirozený přírůstek, vysoké hodnoty indexu stáří, vysoký odliv mladých lidí nebo špatná dopravní dostupnost. Problémem pro tyto oblasti jsou zhoršené, popř. zhoršující se životní podmínky, méně rozvojových příležitostí či nemožnost podílet se na celkovém rozvoji České republiky.

Obrázek 6: Typologie periferních regionů na území ČR v roce 2011

Zdroj: Atlas obyvatelstva (2011)

4.3 VENKOV

Definice a vymezení venkova

Tato diplomová práce je zaměřena také na typologii venkova, tudíž je nutné stanovit jeho definici. Definovat venkov je poměrně obtížné a v současné době nelze nalézt zcela jednotnou definici tohoto pojmu. Existuje však jedna všeobecně uznávaná definice vycházející z metodiky OECD. Podle této metodiky je vymezení venkova založeno na počtu obyvatel v dané obci, který musí být menší než 2000 obyvatel, a také hustotou zalidnění menší než 150 obyvatel/km² (Program rozvoje venkova ČR na období 2007-2013, 2021).

Dle Perlína (1999) je statistické vymezení venkovského sídla jediné obecně použitelné, avšak existuje spousta dalších hledisek vymezení venkova. Jako příklad lze uvést například urbanistické a architektonické hledisko (typická nízkopodlažní zástavba, vysoký podíl rodinných domů a zeleně v sídle), sociální hledisko (existence velmi blízkých a úzkých vztahů mezi obyvateli) nebo ekonomické hledisko (významná zemědělská činnost, velký podíl ekonomicky aktivních obyvatel vyjíždějících do zaměstnání mimo venkovskou obec).

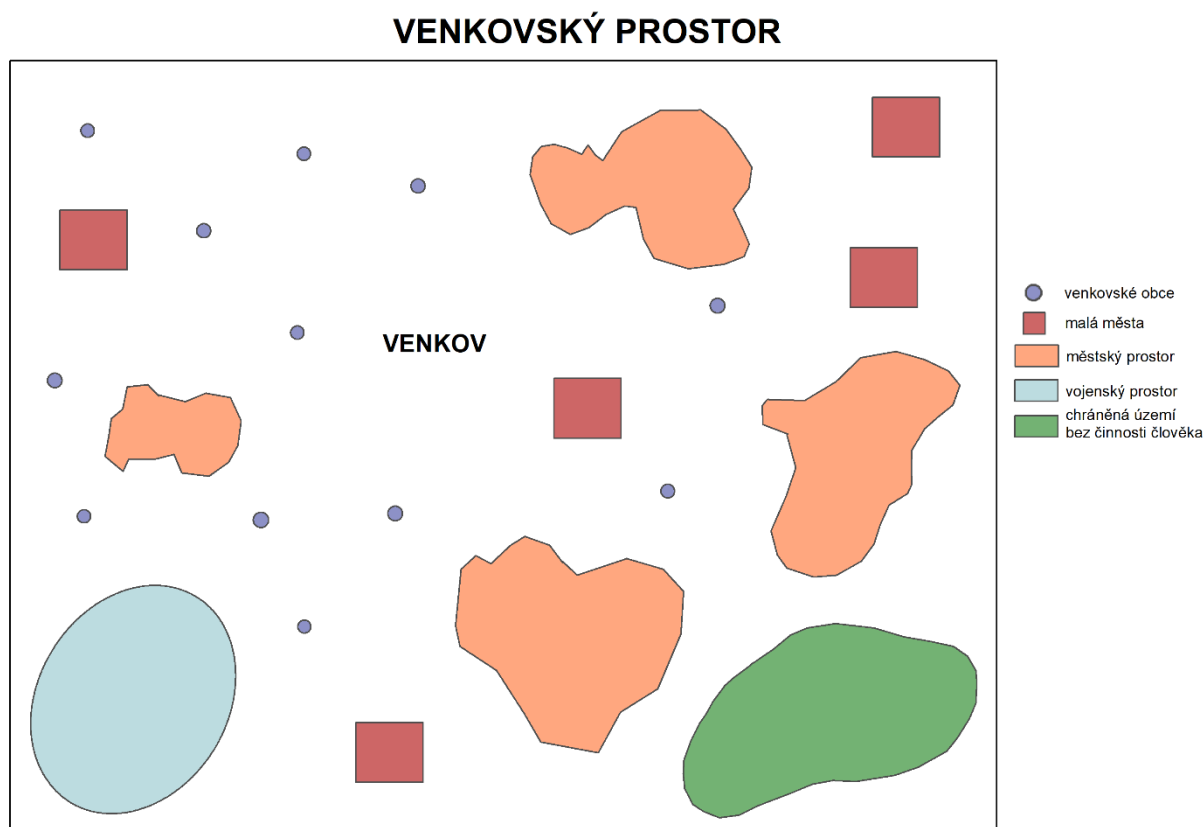
Binek (2007) se zaměřuje na vymezení obcí dle velikostní a polohové rozmanitosti při zohlednění jejich možného budoucího rozvoje. Velikostní kategorie jsou určeny počtem obyvatel v dané obci a určují její charakter, naopak dle dopravní polohy daných obcí jsou pak obce rozděleny do jednotlivých polohových kategorií, které určují jejich rozvojové podmínky. Na základě analýz pak Binek vymezuje tři skupiny venkovských obcí (obce v zázemí měst, obce mimo zázemí měst, které mají více než 200 obyvatel, a nejmenší obce mimo zázemí měst).

Svobodová a Věžník (2014) ve své publikaci uvádějí, že venkov je území složené ze sídel a volné krajiny. Důležité jsou dle nich opět ukazatele statistické jako počet obyvatel a hustota zalidnění, avšak každý jednotlivec může vnímat pojem venkov velmi individuálně (např. dle charakteru venkovských sídel a života v nich).

Dle zákona č. 128/2000 Sb., o obcích je obec městem, má-li alespoň 3000 obyvatel, a pokud statut města schválí předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády.

Z výše zmíněných definicí venkova je zřejmé, že vymezení venkova není lehkou disciplínou a jednoznačnou záležitostí a díky tomu je někdy velice obtížné jednoznačně odlišit venkov od města.

Obrázek 7: Prostorové členění území z hlediska přístupů k vymezení venkova

Zdroj: Binek a kol. 2009, vlastní zpracování

Typologie venkova

V prostředí českého venkova lze identifikovat různé typy venkovského prostoru. Na základě vybraných kritérií lze vymežit několik typů venkovských oblastí. Jedná se například o kritéria ekonomická, sociální či fyzicko-geografická. Důležitou roli hrál v minulosti také historický a politický vývoj, který formoval venkovské oblasti různě (Pospěch 2014). Perlín (1999) vymezuje celkem šest typů venkova:

1. Suburbánní zóna

V zázemí velkých měst dochází vlivem suburbanizace k rychlé výstavbě rodinných domů, které se již nepodobají klasickým venkovským obydlím, ale

naopak se jedná o domy městského typu s obytnou funkcí bez hospodářského zázemí. Díky tomu v těchto obcích dochází ke ztrátě jejich typických venkovských funkcí, a naopak vznikají obce s úzkým propojením na město a jeho městskou strukturou.

2. Venkov v bohatých zemědělských oblastech

V těchto oblastech dochází k intenzivnímu využití území a půdy pro zemědělskou výrobu. Mezi klasické bohaté zemědělské oblasti lze zařadit české Polabí, dolní Poohří či Moravské úvaly. Jedná se o klasické venkovské území se zachováním zemědělské výroby a přetrváváním venkovského chování včetně dodržování svátků a slavností.

3. Bohaté Sudety

Jedná se o území podél SZ a SV hranice České republiky (Ašský výběžek, Karlovarsko, Liberecko, Jesenicko apod.). Původní zemědělská výroba zde od poloviny 19. století postupně ztrácela svůj význam na úkor rychlé industrializace (textilní a sklářský průmysl) a rostoucí urbanizaci území.

4. Chudé Sudety

Tato oblast se nachází podél JZ, jižní a JV hranice České republiky. Na tomto území byla zcela jiná situace než v případě Bohatých Sudet. Po odsunu Němců nebylo území dosídleno tak jako v severní části České republiky. Díky hornatému terénu (Šumava, Novohradské hory), minimální tradici industriální výroby a v podstatě absenci průmyslu a průmyslových závodů zde docházelo k velmi pomalému dosídlování a došlo k zániku mnoha obcí. Díky neexistenci průmyslových center je toto území cenné z hlediska chráněných území, přírodního prostředí a do dnešních dnů má rekreační potenciál. Do tohoto typu periferie lze zařadit jižní část zkoumaného území v okolí Slavonic.

5. Vnitřní periferie

Území vnitřních periferií lze definovat jako nejrozsáhlejší oblast českého venkovského prostoru. Toto území se nachází v oblasti Rakovníku, Příbrami, Písku, Pelhřimova či na Českomoravské vrchovině (také území Dačicka a Telčska). Pro tuto oblast je typické velké množství malých sídel v tradiční české venkovské oblasti středních a vyšších poloh.

6. Moravsko-slovenské pomezí

V dobách Československa se jednalo o území ve „středu“ republiky, kdy velká část spojů a komunikací mezi současnou Českou a Slovenskou republikou vedla přes toto území. Díky tomuto jevu byl v podhorských a horských oblastech zajištěn poměrně kvalitní rozvoj sídel (zejména v porovnání s oblastí Chudých Sudet). Po roce 1992 a vzniku samostatných republik došlo k přeorientování ČR směrem na Německo/Rakousko a kvůli tomu i k postupnému úpadku a perifernosti místních oblastí.

Funkce venkova

Po roce 1989 a vzniku České republiky došlo na českém venkově k mnoha změnám, které souvisí se ztrátou jeho původní klasické zemědělské funkce. Po vstupu České republiky do Evropské unie v roce 2004 je kladen stále vyšší důraz na údržbu krajiny a životního prostředí (Svobodová 2009).

Venkovské prostředí lze definovat pomocí tří základních funkcí. Jedná se o funkci produkční, rezidenční a rekreační. Každý region je něčím jedinečný a má své specifické rysy a vlastnosti, přesto se považuje za ideální, aby se všechny funkce rozvíjely rovnoměrně. V posledních letech však dochází k poměrně výraznému snížení funkce produkční na úkor funkce rekreační a rezidenční (Svobodová, Věžník 2014).

Funkce produkční

Produkční funkce byla tradiční funkcí českého venkova po velmi dlouhou dobu, avšak s nástupem industrializace v 19. století začal venkov ztrácet svoji dominantní zemědělskou funkci (Perlín 1999). V současné době dochází ke znatelné ztrátě až vymizení této funkce, jelikož se do tradičního českého venkovského prostoru stále více prosazují městské vlivy. Přesto, že zemědělství hraje i dnes roli při utváření venkova a jeho okolí, je venkov mnohem více závislý na městských a nezemědělských aktivitách. Tradiční řemesla nahrazují drobní živnostníci a podnikatelé, pěstování zemědělských produktů na zahradách a chov domácích zvířat na dvorech vystřídala rekreace a zaměstnanost v zemědělství neustále klesá. Tradiční

venkov se díky tomu mění na „současný“ venkov s minimální zemědělskou produkční funkcí (Svobodová, Věžník 2014).

Funkce rezidenční

Rezidenční funkci, která je v dnešní době výrazně ovlivňována suburbanizací, lze v současnosti považovat za nejvýznamnější funkci venkova. Tuto funkci ovlivňuje řada faktorů, mezi nejvýznamnější dle Svobodové (2014) patří:

- Podmínky pro rozvoj bydlení – důležitou otázkou je, zda má daná obec dostatečně rozvinutou a kvalitní technickou infrastrukturu (kanalizaci a čističku odpadních vod, vodovody či plynofikaci).
- Kvalita bytového fondu – v obcích mimo zázemí měst dochází k vyliďňování a chátrání bytového fondu. Většina obyvatel se stěhuje spíše do zázemí větších měst, která mají výhodnou polohu.
- Globalizace vesnice – problém, který se objevuje od 90. let minulého století. Jedná se o vznik nových moderních domů a celků, které se výrazným způsobem odlišují od tradičního charakteru vesnické architektury.
- Dopravní dostupnost – napojení na dopravní síť a její kvalita, tzn. technický stav silnic či hustota dopravní sítě.
- Dopravní obslužnost – neboli mobilita obyvatel pomocí veřejné hromadné dopravy (autobusy, vlaky). Zajištění dostatečného množství spojů veřejné hromadné dopravy je pro fungování venkova nezbytné, a to i přes významný nárůst individuální automobilové dopravy. Většina seniorů a dětí/studentů nemá jinou možnost dopravy po okolí.
- Vybavenost – nezbytnou součástí venkovských sídel jsou komerční (obchody, pošta či banka) i veřejné (škola či lékař) služby. Rozlišují se služby, které jsou pro fungování venkovských obcí nezbytné, a ty, za nimiž je možné dojíždět.

Pro soudobý venkov není zásadní pouze suburbanizace, ale musí také čelit mnohem většímu problému, a to vyliďňování. Vyliďňování venkova je typické zejména pro periferie a odlehlejší oblasti, které se musí potýkat s nedostatkem pracovních míst, popřípadě i špatnou dostupností. Díky skutečnosti, že velká část mladých lidí z tohoto území odchází do větších měst, zde dochází ke stárnutí místní populace,

zhoršování demografické struktury a následnému přibývání dalších problémů (Svobodová, Věžník 2014).

Funkce rekreační

V případě rekreační funkce venkova se jedná o odlišný typ venkova, než byl před rokem 1989. Rekreační funkce venkova za posledních 20-30 let výrazně nabývá na významu, zejména pak v oblasti venkovského cestovního ruchu. Cestovní ruch však nelze provozovat ve všech venkovských obcích, důležité jsou vybrané předpoklady, jako možnost provozovat přírodní nebo kulturní aktivity či dobře rozvinutá infrastruktura. Svobodová (2014) definuje několik typů venkovského cestovního ruchu: agroturistiku, ekoturistiku, vinařskou turistiku, gastroturistiku (zaměřením na regionální speciality) nebo loveckou turistiku (zvěř, rybolov). Agroturismus je nejčastěji provozován zemědělskými podnikateli, kteří zájemcům zajišťují ubytování a stravování na venkovském statku. Ekoturismus je naopak zaměřen na krásy přírody jako je poznávání národních parků nebo chráněných krajinných oblastí.

Ve venkovských regionech bohužel často chybí ubytovací a stravovací zařízení. Do budoucna je jisté důležité, aby se aktéři zaměřili na zkvalitnění služeb i infrastruktury, jelikož tímto krokem dojde také k rozvoji a zvýšení kvality života ve venkovských oblastech (Svobodová 2009).

Aktéři rozvoje venkova

Rozvoj venkova závisí na dílčích kompetencích poměrně velkého počtu různě silných subjektů, které do území vstupují a následně ovlivňují nejen danou oblast, ale i okolí. Ve velmi zjednodušené verzi lze za aktéry rozvoje považovat všechny jednotlivce i subjekty, kteří svými aktivitami vstupují a následně ovlivňují dění ve venkovských oblastech (Binek a kol. 2009).

Jak již bylo řečeno, venkovské prostředí ovlivňuje velké množství aktérů. Tyto aktéry lze dělit na základě různých kritérií. Svobodová (2009) ve své práci rozděluje aktéry na základě jejich hierarchického postavení na úroveň národní, krajskou a místní.

Vyomezit aktéry rozvoje venkova na národní úrovni je poměrně obtížný úkol, protože venkov nespadá pod žádný resort. Většinou se o kompetence venkova dělí především Ministerstvo zemědělství ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj ČR a Ministerstvo životního prostředí.

Na krajské úrovni jsou základním článkem k rozvoji venkova kraje, respektive krajská zastupitelstva. Vliv krajů na rozvoj venkova je velmi významný: kraje jako veřejnoprávní korporace mají svůj vlastní rozpočet a díky tomu si vytváří svoji krajskou politiku a návazné podpůrné programy.

Na lokální úrovni lze nalézt největší množství aktérů rozvoje venkova. V této hierarchické úrovni je nutné aktéry rozdělit na vnitřní (endogenní) a vnější (exogenní). Mezi vnitřní aktéry lze zařadit obec jako veřejnoprávní korporaci s vlastním rozpočtem a její samostatnou působnost. Velmi důležitou roli v rozvoji venkova hrají i místní akční skupiny (MAS), které hrají hlavní roli ve spolupráci různých subjektů v daném území. Dalším aktérem rozvoje venkova je také Svaz měst a obcí České republiky. Jedná se o nepolitickou, nevládní a dobrovolnou organizaci, jejímiž členy jsou obce a města (Svobodová 2009).

Vývoj českého venkova od druhé světové války

Mezi velmi zásadní zásah do venkova na území Česka, který měl vliv na další vývoj českého venkova, proběhl v roce 1938 po odsunu Čechů z pohraničního území Sudet, které připadly Velkoněmecké říši. Ačkoli se jednalo o poměrně malý počet obyvatel, důsledkem bylo, že českým obyvatelům byl na základě politického rozhodnutí znárodněn a zabaven jejich majetek.

Druhý odsun probíhal po druhé světové válce v letech 1946 a 1947. Z pohraničí bylo nuceno odejít cca 3 miliony Němců. Odsun tak velké části obyvatelstva znamenal dokonalé vysídlení venkova v Sudetech spolu s úpadkem zemědělství, industriální výroby i počtu obyvatel. I přes vládní snahy dosídlit toto území novými českými obyvateli, kteří přišli z tradičních českých venkovských území, nebyl problém vyřešen. Došlo pouze k částečnému dosídlení a ti, kteří do území přišli, neměli k tomuto území žádný vztah a neznali místní krajinu.

Kolektivizace zemědělství a krajiny probíhající mezi lety 1948–1952 přinesla do venkovského prostředí další výraznou změnu. V důsledku kolektivizace došlo na venkově nejen k ekonomickým, ale také ke společenským zásahům do původně stabilního venkovského způsobu života. Díky zakládání zemědělských družstev či Státních statků, přišli nově usazení obyvatelé Sudet o své nově získané zemědělské území.

Za poměrně stabilní období ve vývoji venkova lze považovat období mezi roky 1952-1970, a s tím spojenou socializaci venkova. V této době dochází k poměrně rychlé industrializaci venkova a spojení s heslem „Přiblížení venkova městu“. Toto heslo je mylně spojováno s nadřazeností životního stylu ve městě nad životem na venkově. Díky tomu dochází k postupnému odklonu od tradiční venkovské architektury a urbanistických postupů.

Mezi lety 1970 a 1990 dochází postupně ke koncentraci živočišné výroby do velkoobjemových stájí, k administrativním změnám a k postupnému zániku všech formálních znaků družstev vlastníků. Ve větších venkovských obcích dochází k výstavbě vodovodů, kanalizací či výstavbě bytových domů. V tomto období se začíná také objevovat fenomén chataření a chalupaření.

Po roce 1990 došlo ve venkovském území k velkému množství změn. Díky změně režimu byl možný návrat k tradičním vlastnickým vztahům a došlo k liberalizaci jak ekonomického, tak i společenského života nejenom venkovských sídel. Zemědělská půda je vracena potomkům původních majitelů, kteří o ni přišli po roce 1948 (Perlín 1999).

4.4 SÍDELNÍ STRUKTURA

Současná podoba sídelní struktury České republiky je výsledkem několikasetletého historického vývoje v českých zemích, kdy byla ovlivňována jak přírodními, tak i sociálními faktory. Ačkoli mnoho prvků dřívější podoby sídelní struktury již zaniklo, značná část byla zachována do současné doby (většinou se změněnou funkcí – například venkovská sídla dřív plnila funkci zemědělskou a lesnickou, dnes mají funkci převážně obytnou a rekreační). Prvky sídelní struktury dodnes tvoří významnou součást českého kulturního dědictví (Říha 2012). Pro českou sídelní strukturu jsou typické tři výrazné rysy – vysoký stupeň rozdrobenosti malých sídel, relativně malé zastoupení velkých měst a velmi významná role středních a malých měst (Svobodová Věžník 2014).

Základní pojmy a klasifikace sídelních jednotek

Základem sídla jsou prostory trvalého či občasného pobytu člověka, které se nazývají usedlosti. Součástí usedlostí bývá obytný dům, zahrada či dvůr, popřípadě také hospodářské budovy.

Důležitým pojmem je sídlo, tj. prostorově oddělená a dlouhodobě osídlená skupina obydlí, které má vlastní název a od ostatních sídel je odděleno plochami bez lidských obydlí. Součástí každého sídla je obyvatelstvo a také materiální formy, které si vytváří již zmíněné obyvatelstvo (obytné domy, obchody, úřady, parky apod.).

Základním článkem administrativního uspořádání státu je obec, která je zákonem č. 128/2000 Sb. o obcích definována jako „základní územní samosprávné společenství občanů“. Každá obec vytváří samosprávný celek, který je vymezen hranicí území obce. Území obcí se rozprostírá po celé ploše České republiky s výjimkou čtyř vojenských újezdů (Boletice, Březina, Hradiště a Libavá). Obce mohou být rozděleny do několika evidenčních jednotek/částí obcí, které mají vlastní název. Větší obce mohou mít statut města. Podmínkou pro udělení statutu města je minimální počet obyvatel tři tisíce a schválení předsedou Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády (Halás a kol. 2012).

Větší města mohou plnit administrativní roli statutárních měst. Jedná se o města, která mohou členit svá území na městské obvody či městské části. V ČR je celkem 26 statutárních měst (jsou jimi všechna krajská města a několik dalších populačně velkých měst jako například Mladá Boleslav, Chomutov či Jablonec nad Nisou). Zcela specifické postavení má hlavní město Praha, které podléhá vlastnímu zákonu č.131/2000 Sb., o hlavním městě Praze.

Historie struktury osídlení v ČR

První sídla vznikala v přírodně výhodných podmínkách v údolí řek, s vhodnými podmínkami pro obranu či se zúrodnitelnou půdou. Styk mezi jednotlivými sídly v území byl možný přes pěšiny, většinou podél řek, v pozdějších dobách i po obchodních stezkách. Na území České republiky byla v této době sídla lokalizována především v nížinách Polabí, Pomoraví či Pooohří (Říha 2012).

První zárodky měst vznikají na našem území v dobách Velkomoravské říše. K většímu rozvoji však dochází v průběhu 12. – 15. století, kdy vzniká poměrně hustá síť měst. Podle zakladatele se města dělila na města poddanská (v majetku církve či šlechty) a na města královská (Halás a kol. 2012). Postupně došlo také k proměňování divoké krajiny mezi sídly díky budování cest, kácení lesů jakožto zdroje dřeva a také k postupné úpravě vodních zdrojů na pítka, studánky a později i ke stavbě rybníků (Říha 2012).

Velkým krokem zpět pro rozvoj sídelní struktury bylo období husitských válek a epidemií. Velká část měst byla zničena, vesnice vyrabovány, klesl počet obyvatel a celkově došlo ke snížení hospodářského potenciálu českých zemí. Pozitivní změny nastaly až v období renesance, kdy došlo díky příchodu cizí šlechty a křesťanských církevních řádů k rozvoji architektury, vzdělání a hospodaření. V předindustriálním období došlo k vytvoření relativně stabilní struktury osídlení, kdy venkov zajišťoval zemědělskou a lesní produkci, zatímco města plnila funkci tržních míst jako centra obchodu a řemesel (Říha 2012).

Díky rozvoji industrializace dochází k masovému stěhování venkovského obyvatelstva do městských prostředí. Dochází k výrazným změnám v sídelní struktuře, velikostní diferenciaci měst, záborům lesní a zemědělské půdy na úkor

průmyslu, devastaci území při těžbě nerostů a zejména ke ztrátě typického zemědělského charakteru venkovských sídel (Halás a kol. 2012).

Dynamické změny ve struktuře osídlení proběhly za dob německé okupace v období 2. světové války. V této době došlo k odtržení Slovenska, Zakarpatské Rusi a kvůli odtržení Sudet přišla země nejenom o přirozenou obranu a opevnění, ale také o značnou část průmyslu a surovin. Na části území došlo k vysídlení českého obyvatelstva a jeho osídlení Němci, velká část území se navíc proměnila na vojenská cvičiště. Po skončení druhé světové války došlo k odsunu německého obyvatelstva, což znamenalo velký problém pro místní sídelní strukturu. V pohraničních oblastech byl zdevastován hospodářský potenciál a došlo k zániku mnoha obcí v hraničním pásmu (Říha 2012).

Po roce 1948 se strukturou osídlení začala zabývat, kromě vysokých škol, také výzkumná pracoviště (např. Výzkumný ústav výstavby a architektury). Začalo docházet ke vzniku prvních územních plánů, které se snažily uspořádat a hierarchizovat značně velkou koncentraci různorodých zájmů (zejména v průmyslových aglomeracích Ostravska a Severočeské hnědouhelné pánve). Tzv. Koncepce urbanizace a dlouhodobého vývoje osídlení ČSR a SSR, vycházející z hierarchizace významu sídel v sídelní struktuře, byla snahou o ovlivňování rozmístění bytů, občanské a technické vybavenosti či dopravní infrastruktury. Tyto kroky ovšem vedly k zavedení nerovnosti občanů a občanských komunit, jelikož do společné kasy přispívali skrz daně všichni občané stejně, ale zpět dostávali na základě jejich místa bydliště velmi rozdílně (Říha 2012).

Po listopadu 1989 došlo několikrát ke změně základní struktury politické správy země. Došlo ke zrušení starých krajů, vzniklo 76 okresů a 14 nových, poněkud nesourodých krajů. Po vstupu do Evropské unie navíc musely vzniknout nové územní celky – jednotky NUTS. Jednotky NUTS II jsou velmi zvláštním uskupením, jelikož někde jsou tvořeny pouze jedním krajem, někde dvěma a někdy dokonce i třemi kraji (Říha 2012).

Osídlení a sídelní struktura ČR

Pro sídelní strukturu na území ČR je typická výrazná rozdrobenost venkovských sídel a s tím související existence velkého počtu malých obcí. Z celkového počtu

6253 obcí na území České republiky se téměř 2/3 obcí nacházejí ve velikostní kategorii do 500 obyvatel. Pro Českou republiku je dále typický relativně nízký počet velkoměst. Význam však mají zejména malá a střední města do 10 000 tisíc obyvatel, která se na celkovém počtu měst podílí 3/4, ale žije zde pouze necelá čtvrtina městského obyvatelstva (Ústav územního rozvoje 2021). Naprosto dominantní postavení v sídelní struktuře má hlavní město Praha. Za hlavní pilíře v sídelní struktuře České republiky lze považovat regionální centra, která plní funkce center dojížděky za službami a prací pro své zázemí (Strategie regionálního rozvoje 2021).

Ve zkoumaném území se nachází pouze jedno středisko s více než 10 000 obyvateli, a tím je Jihlava. Obcí nad 500 obyvatel se v území nachází celkem 32 (10 na území SO ORP Dačice, 3 na území SO OPR Telč a 19 na území SO ORP Jihlava). V porovnání s územím v Jihomoravském kraji, v zázemí Prahy a obecně i celou Českou republikou, se jedná o území s velmi řídkou strukturou osídlení tohoto typu obcí.

Sídelní struktura České republiky je ovlivněna zejména sociodemografickými, ekonomickými, historickými a politickými faktory i jejich vývojem. V současné době do uspořádání území a sídelní struktury mnohem více zasahují nové technologie, díky kterým lze efektivněji využívat dostupnou infrastrukturu či ekonomický růst a které celkově zvyšují kvalitu života. Vliv těchto technologií se projevuje zejména v rozvojových oblastech (metropolitní oblasti, aglomerace, regionální centra) a bývá propojen se socioekonomickými procesy (Ústav územního rozvoje 2021).

Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

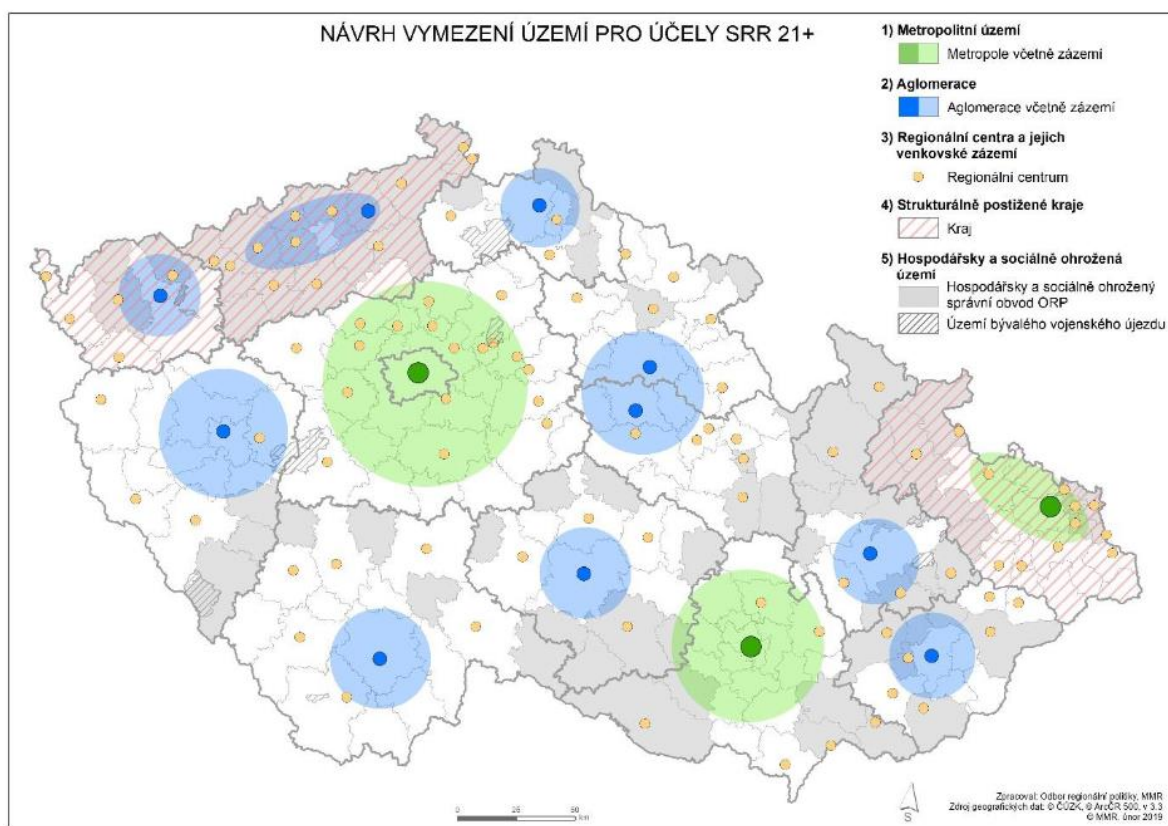
Důležitý rozvojový dokument, který se věnuje sídelní struktuře ČR, je Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, která navazuje na Strategii regionálního rozvoje České republiky 2014-2020. Cílem dokumentu je stanovit hlavní cíle regionálního rozvoje a regionální politiky státu v horizontu 7 let, tzn. v období 2021-2027. Strategie se snaží identifikovat tematické oblasti, ve kterých je třeba územně specifický přístup. Cíle Strategie regionálního rozvoje budou následně naplňovány prostřednictvím opatření.

Strategie rozlišuje několik témat regionálního rozvoje. Jedná se o metropolitní území (Pražské, Brněnské a Ostravské metropolitní území), aglomerace (ostatní krajská města a jejich zázemí), regionální centra a jejich venkovské zázemí (např. Jindřichův Hradec, Havlíčkův Brod, Třebíč, Pelhřimov), strukturálně postižené regiony (Ústecký, Moravskoslezský a Karlovarský kraj) a hospodářsky a sociálně ohrožená území (správní obvody obcí s rozšířenou působností). Území SO ORP Dačice a SO ORP Telč se řadí do kategorie hospodářsky a sociálně ohrožených území. Tato kategorie je vymezována na základě vybraných indikátorů (intenzita bytové výstavby, hrubá míra celkového přírůstku, index stáří, podíl nezaměstnaných osob a intenzita podnikatelské aktivity), přičemž se pracuje s průměrnou hodnotou v letech 2013-2017. Tato území lze považovat za vnitřně stejnorodá neboli heterogenní. Území SO ORP Jihlava je řazeno do kategorie aglomerací včetně jejich zázemí, které může mít i venkovský charakter. V případě krajských měst lze z hlediska sídelní i regionální struktury konstatovat, že mají v rámci kraje stejné postavení i význam (Strategie regionálního rozvoje, 2021).

Strategie regionálního rozvoje (2021) se ve své návrhové části věnuje globálním cílům. Pro aglomerace a jejich zázemí je důležité, aby nadále využívaly svůj rozvojový potenciál. Aglomerace představují nejenom správní, ale také hospodářská, kulturní či akademická centra daného regionu. Mezi specifické cíle lze zařadit zlepšení dopravy mezi jádry aglomerací a jejich zázemím, zajištění dostatečného rozsahu sociálních a zdravotních služeb či zlepšení dostupnosti vzdělávání. V hospodářsky a sociálně ohrožených územích je třeba zajistit dobrou kvalitu života na základě dostupnosti občanského vybavení a fungující místní ekonomiky, kterou představují lokální podniky. V těchto územích je také zapotřebí rozvíjet komunitní život v obcích, zajistit dobrou dopravní dostupnost v rámci regionu a také ve vazbě na aglomerace a metropole.

Obrázek 8: Vymezení metropolí, aglomerací, regionálních center vyššího řádu a hospodářsky a sociálně ohrožených území pro účely SRR

Zdroj: Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+

4.5 ÚZEMNĚ ANALYTICKÉ PODKLADY

Územně analytické podklady (dále jen ÚAP) slouží nejenom ke zjišťování a vyhodnocování současného stavu území, ale také k vyhodnocování jeho vývoje, hodnot, problémů nebo omezení. ÚAP slouží jako podklady pro pořizování územně plánovací dokumentace (dále jen ÚPD) či politiky územního rozvoje, a následného vyhodnocování jejího vlivu na udržitelný rozvoj, jejích změn a aktualizací (Burian, 2014).

ÚAP se pořizují pro obce s rozšířenou působností, pro kraje a pro ČR. Krajské ÚAP jsou pořizovány krajskými úřady pro celé území kraje. Rozsah krajských ÚAP musí odpovídat podrobnosti a rozsahu pro pořizování zásad územního rozvoje. Naopak ÚAP obcí s rozšířenou působností jsou pořizovány v rozsahu pro regulační a územní plány (Burian, 2014). ÚAP České republiky jsou pořizovány v měřítku zpracování politiky územního rozvoje. Územně analytické podklady obsahují podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území, rozbor udržitelného rozvoje území a databázi údajů o území, zjištění vyplývající z průzkumů území a další důležité údaje a data, která vznikla analýzou shromážděných informací.

Dle vyhlášky č. 500/2006 Sb. obsahují podklady pro rozbor udržitelného rozvoje území a rozbor udržitelného rozvoje území celkem 13 témat – širší územní vztahy, prostorové a funkční uspořádání území, struktura osídlení, sociodemografické podmínky a bydlení, příroda a krajina, vodní režim a horninové prostředí, kvalita životního prostředí, zemědělský půdní fond a pozemky určené k plnění funkcí lesa, občanská vybavenost (včetně její dostupnosti) a veřejná prostranství, dopravní a technická infrastruktura (včetně jejich dostupnosti), ekonomické a hospodářské podmínky, rekreace a cestovní ruch, bezpečnost a ochrana obyvatel. Tato diplomová práce se zabývá tématem číslo 9, tedy občanskou vybaveností, a to včetně její dostupnosti.

ÚAP jsou pravidelně aktualizovány. V textové části obsahují ÚAP popis a údaje o území a také geografická data. Textová část podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území obsahuje vyhodnocení stavu v území, jeho hodnoty, limity využití a také vyhodnocení záměrů k provedení změn v daném území (Burian 2014). Grafická část podkladů pro rozbor udržitelného rozvoje území musí obsahovat výkres hodnot území, výkres limitů využití území a výkres záměrů na provedení změn v daném

území. Grafická část rozboru udržitelného rozvoje území musí obsahovat problémový výkres (vyhláška č. 500/2006 Sb.). ÚAP je možné doplnit výkresy, tabulkami, grafy či schémata.

ÚAP jsou pořizovateli pravidelně každé čtyři roky aktualizovány, a to na základě průzkumů a nových údajů o území. Prozatím poslední aktualizace územně analytických podkladů proběhla v roce 2020 (zákon č. 183/2006 Sb.).

4.6 OBČANSKÉ VYBAVENÍ

Občanské vybavení je definováno v zákoně č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), § 2 odst. 1 písm. k) bod 3. Občanským vybavením jsou stavby, zařízení a pozemky sloužící například pro vzdělávání a výchovu, sociální služby a péči o rodiny, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu a ochranu obyvatelstva.

Občanské vybavení tedy představuje velmi širokou škálu zařízení od administrativy až po školství. Faktory, které ovlivňují rozvoj občanského vybavení, jsou různé. Jedná se o demografickou či ekonomickou strukturu obyvatel v území, fyzickogeografickou polohu, ale také i o dopravní situaci mezi jednotlivými obcemi v území.

Plochy občanského vybavení a vše, co zahrnují, jsou charakterizovány ve vyhlášce č. 501/2006 Sb., hlava II, §6. (1) *„Plochy občanského vybavení se obvykle samostatně vymezují za účelem zajištění podmínek pro přiměřené umístění, dostupnost a využívání staveb občanského vybavení a k zajištění podmínek pro jejich užívání v souladu s jejich účelem.“* (2) *„Plochy občanského vybavení zahrnují zejména pozemky staveb a zařízení občanského vybavení pro vzdělávání a výchovu, sociální služby, péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva. Dále zahrnují pozemky staveb a zařízení pro obchodní prodej, tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství a pozemky související dopravní a technické infrastruktury a veřejných prostranství. Plochy občanského vybavení musí být vymezeny v přímé návaznosti na kapacitně dostačující plochy dopravní infrastruktury a být z nich přístupné.“*

Občanské vybavení je jedním z významných faktorů, který ovlivňuje jak ekonomický, tak i populační rozvoj v obcích z hlediska kvality i kvantity. Mezi další faktory lze zařadit například technickou a dopravní infrastrukturu. V případě, že jsou výše zmíněné faktory kvalitní, dochází také ke zvyšování kvality života (Svobodová 2009).

Ústav územního rozvoje (2020) člení občanské vybavení dle několika hledisek (dle veřejného zájmu na zřizování, dle významu a frekvence užívání, podle druhů

činností, nároků na pozemek a na základě umístění v území). Blíže se členěním občanského vybavení zabývá následující kapitola.

Členění občanského vybavení

Občanské vybavení lze členit dle veřejného zájmu a jeho zřizování na občanské vybavení veřejné a komerční. Tato práce se zaměřuje pouze na veřejné občanské vybavení (tzn. na druhy občanského vybavení, které jsou zřizovány ve veřejném zájmu a jsou provozovány veřejným sektorem – státem, krajem nebo obcemi). Jedná se o stavby a zařízení, které slouží pro vzdělávání a výchovu, sociální a zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu a ochranu obyvatelstva. Naopak občanské vybavení komerční bývá zřizováno a provozováno soukromým sektorem. Jedná se většinou o zařízení obchodu, stravování, ubytování či komerčních služeb (banky, pojišťovny, kadeřnictví).

Občanské vybavení se dále dá členit dle významu a frekvence užívání na základní a vyšší občanské vybavení. Mezi základní občanské vybavení se řadí to vybavení, které je obyvateli využíváno denně a je typicky vázáno na místo bydliště a jeho blízké okolí. Do základního občanského vybavení lze zařadit například mateřskou školu, základní školu, zařízení základní lékařské péče (všeobecný praktický lékař, praktický lékař pro děti a dorost, zubní lékař, gynekolog a lékárna), hřbitov, knihovnu, poštu či dětská hřiště. Vyšší občanské vybavení není obyvateli využíváno denně, ale pouze nárazově a má značně širší okruh uživatelů. Toto občanské vybavení zahrnuje druhy občanského vybavení, které nemusí občan za celý život potřebovat. Charakteristickým znakem pro občanské vybavení vyššího řádu je koncentrace a tendence sdružování souvisejících druhů občanského vybavení do center a středisek. Mezi vyšší občanské vybavení lze zařadit střední školu, gymnázium, základní uměleckou školu, vysokou školu, specializovanou ambulantní péči, nemocnici, divadlo či plavecký bazén.

Zejména pro potřeby územního plánování se nejčastěji využívá členění podle druhů činnosti. Dle vyhlášky č.501/2006 Sb., jsou vymezovány plochy občanského vybavení pro vzdělávání a výchovu, sociální služby a péči o rodinu, zdravotní služby, kulturu, veřejnou správu, ochranu obyvatelstva, obchodní prodej,

tělovýchovu a sport, ubytování, stravování, služby, vědu a výzkum, lázeňství, administrativu, veletrhy a výstavnictví, církev a pohřebnictví.

Občanské vybavení je možné dělit také dle náročnosti na pozemek na občanské vybavení areálové (koncentrované), a na občanské vybavení integrované (rozptýlené). Některé občanské vybavení může vytvářet monofunkční areály, které bývají odděleny od okolní zástavby. V těchto areálech převládá jeden druh občanského vybavení (zdravotní služby, výchova a vzdělávání, sociální služby atd.). Typické jsou například areály škol či nemocnic. Rozptýlené občanské vybavení umožňuje vzájemné slučování různých druhů zařízení – například maloobchod, stravování či administrativa jsou běžně integrovány ve stavbách pro bydlení.

Posledním hlediskem, dle kterého lze občanské vybavení členit, je podle umístění v území. Toto členění je založeno na různých nárocích na umístění jednotlivých druhů občanského vybavení v území. Rozeznávají se celkem čtyři základní polohy v území: v centrální zóně (občanské vybavení celoměstského významu), v obytném území (základní občanské vybavení denní potřeby), na okraji sídla (velké areály nemocnic, sportovní areály) a mimo sídla ve volné krajině (léčebné ozdravovny, vojenské areály) (Ústav územního rozvoje 2020).

Tato diplomová práce se zabývá vybraným základním občanským vybavením. Jedná se o zařízení školství a výchovy a zařízení zdravotnická. Dle dokumentu Ústavu územního rozvoje (2020) zabývajícího se občanským vybavením jsou zařízení školství a výchovy jednou z nejvýznamnějších složek v systému celého občanského vybavení. Jejich členění je dáno věkovou skladbou žáků/studentů a také zaměřením dané školy. Rozlišují se školy mateřské, základní, gymnázia, střední odborné školy, střední odborná učiliště a školy terciární (vysokoškolské vzdělávání a vzdělávání v pomaturitním studiu). Strategie regionálního rozvoje (2021) rozlišuje různé cíle ve sféře základních škol. V zázemí metropolitních území je důležité zajistit dostatečnou kapacitu a rozmanitost. Naopak u periferních území je nejdůležitější udržet školy v dostatečné dostupnosti a v co nejvyšší možné kvalitě.

V mateřských školách probíhá předškolní výchova a vzdělávání dětí od tří do šesti let. Dvoustupňové základní školy jsou definovány jako zařízení pro základní vzdělávání dětí od 6 do 15 let. Gymnázia lze dělit na čtyřletá (15-19 let) a osmiletá (11-19 let), jejichž žáci po ukončení 5.třídy nenastupují na druhý stupeň základních

škol, ale přicházejí rovnou na střední školu. Střední odborné školy se zaměřují, mimo všeobecnou výuku, také na specializovanou výuku odborných předmětů a odborný výcvik.

Zdravotnická zařízení lze dělit na několik druhů. Mezi velmi důležitá zdravotnická zařízení, zejména na venkově, lze zařadit ambulance primární péče a ambulance specializovaných lékařů. Jedná se o praktické lékaře pro dospělé, praktického lékaře pro děti a dorost, ambulance gynekologa a ambulantní specialisty. Zařízení lůžkové péče poskytují nemocnice všech typů. Specializovaná zdravotní péče vyžadující hospitalizaci je poté poskytována ve velkých fakultních nemocnicích (Ústav územního rozvoje 2020). Nezbytnou součástí zdravotnických zařízení je také zdravotnická záchranná služba, která je nejdůležitějším článkem předhospitalizační neodkladné péče, zejména u stavů ohrožení života. Zdravotnická záchranná služba má svá stanoviště v nemocničních areálech či na poliklinikách. Za nejvyšší článek ve zdravotnictví lze považovat nemocnice. Jejich základním účelem je zejména poskytování prevence, diagnostiky nebo léčby (Ústav územního rozvoje 2020).

4.7 STANDARDY DOSTUPNOSTI VEŘEJNÉ INFRASTRUKTURY

Tato diplomová práce se zabývá problematikou dostupnosti základního občanského vybavení. Dostupnost lze obecně charakterizovat jako činnost, díky které se lze z jednoho místa dostat do druhého za pomoci dopravního modelu. Při analýze dostupnosti je třeba zohlednit jak prostorové, tak i socioekonomické vlastnosti (Liu, Zhu 2004).

Tato kapitola je věnována metodice MMR ČR – Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury, na základě které budou probíhat analýzy v této diplomové práci. Tato metodika je první svého druhu v České republice. Shrnuje relevantní celostátní a oborové předpisy, směrnice a normy, a v případě nutnosti čerpá z metodik, které upravují dostupnost veřejných infrastruktur v zahraničí (Maier a kol. 2020).

Maier a kol. (2020) v metodice rozlišují celkem tři základní typy dostupnosti, a to fyzickou, časovou a sídelně strukturální. Fyzická dostupnost sleduje fyzickou vzdálenost mezi dvěma sledovanými body v rámci sídla nebo obce. Časová dostupnost vyjadřuje čas potřebný pro dosažení cílového bodu z výchozího bodu. Sídelně strukturální dostupnost zohledňuje počet obyvatel v obci, popřípadě sídle.

Zjišťování fyzické dostupnosti

Fyzická dostupnost se v metodice od Maiera kol. (2020) zjišťuje měřením skutečné fyzické vzdálenosti po veřejně přístupných pozemních komunikacích, veřejně přístupných cestách pro pěší anebo vzdušnou vzdáleností v případě, že by výše zmíněné měření vzdálenosti bylo zvláště náročné. V případě měření vzdálenosti vzdušnou čarou je třeba zjištěnou vzdálenost upravit koeficientem 1,3, který zohlední rozdíl mezi fyzickou a vzdušnou vzdáleností.

Zjišťování časové dostupnosti

Časová dostupnost se stanovuje s ohledem na četnost využívání veřejných infrastruktur. V této metodice se zohledňuje, zda se jedná o dosažení určité vzdálenosti pěší chůzí, či zda se jedná o čas dojezdu veřejnou hromadnou dopravou nebo automobilem. Jako průměrná rychlost pro chodce se uvažuje rychlost 4 km/hod. U časové dostupnosti hromadnou dopravou se sčítá čas strávený při cestě na zastávku, cesta veřejnou hromadnou dopravou včetně času stráveného čekáním na přípojný spoj a také doba cesty od výstupní zastávky do cílového místa, pokud je

zařízení občanského vybavení vyšší než 100 m. Časová dostupnost osobním automobilem se zjišťuje pouze z údajů veřejně dostupných služeb plánování tras, jako jsou například mapy.cz.

Zjišťování sídelně strukturální dostupnosti

U sídelně strukturální dostupnosti se posuzuje přítomnost či nepřítomnost dané veřejné infrastruktury v obci, a to s ohledem na typ obce z hlediska jejího zařazení v sídelní struktuře. Tato dostupnost se v metodice vztahuje k počtu obyvatel v obci.

Rozlišení typu území z hlediska intenzity jeho využití

Území, u kterých se sleduje dostupnost veřejných infrastruktur, se rozdělují do celkem čtyř typů:

„A- ve městech s počtem obyvatel od 10 000; kromě částí města (sídel) prostorově nesouvisajících s jádrovým územím města, které mají méně než 1 000 obyvatel;

B- v obcích do 10 000 obyvatel v rozvojových oblastech stanovených Politikou územního rozvoje a vymezených v zásadách územního rozvoje kraje, pokud vykázaly v uplynulých 20 letech výrazný populační růst anebo stavební rozvoj; kromě částí města (sídel) prostorově nesouvisajících s jádrovým územím města, které mají méně než 1 000 obyvatel;

C- ve městech od 1 000 do 10 000 obyvatel a v ostatních obcích od 2 000 obyvatel, mimo území zařazená do typů A, a B kromě částí obce (sídel) prostorově nesouvisajících s jejím jádrovým územím, které mají méně než 1 000 obyvatel;

D- v obcích neuvedených pod typy A až C, a též v částech města nebo obce zařazené(ho) do typu A, B nebo C, které prostorově nesouvisí s jeho jeho/jejím jádrovým územím, které mají méně než 1 000 obyvatel“ (Maier a kol. 2020).

Výše zmíněná kritéria jsou pouze orientační. Ve specifických a odůvodněných případech lze území na základě charakteru či místních podmínek zařadit do jiného typu.

Následující tabulky rozdělují standardy dostupnosti občanské vybavenosti sledované v této diplomové práci. Fyzická dostupnost je zde uváděna z hlediska pěší chůze, časová dostupnost z pohledu dojezdové doby VHD.

Tabulka 1: Standardy dostupnosti sledované veřejné infrastruktury - školství

veřejná infrastruktura	kategorie	typ území	typ dostupnosti	standard dostupnosti
Mateřská škola	základní	A, B, C, D (více než 1000 obyvatel)	fyzická	600 m
		D (méně než 1000 obyvatel)	časová	30 min
Základní škola - I. stupeň	základní	A	fyzická	600 m
		B, C, D (více než 2000 obyvatel)	fyzická	800 m
		B, D (méně než 2000 obyvatel)	časová	30 min
Základní škola - úplná	základní	A, B, C (více než 5000 obyvatel)	fyzická	800 m
		B, C (méně než 5000 obyvatel)	časová	30 min

Zdroj: Maier a kol. (2020), vlastní zpracování

Tabulka 2: Standardy dostupnosti sledované veřejné infrastruktury - zdravotnictví

veřejná infrastruktura	kategorie	typ území	typ dostupnosti	standard dostupnosti
Praktický lékař pro dospělé	základní	A, B, C (> 2 000 obyv.)	sídelně strukturální	přítomnost v obci
Praktický lékař pro děti				
Zubní lékař		A, B, C	fyzická	600 m
Gynekologie		D	časová	35 min
Lékárna				

Zdroj: Maier a kol. (2020), vlastní zpracování

5. CHARAKTERISTIKA A TYPOLOGIE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Následující kapitola je zaměřena na charakteristiku jednotlivých řešených území.

5.1 SO ORP Dačice

První zkoumané území je SO ORP Dačice. Toto území má velice specifickou polohu, nachází se na pomezí tří krajů (Jihočeského, Vysočiny a Jihomoravského). Ačkoli celé území SO ORP Dačice spadá administrativně pod Jihočeský kraj, z historického hlediska leží na Moravě. Na severní hranici sousedí s SO ORP Telč, na západní s SO ORP Jindřichův Hradec a na východě s SO ORP Moravské Budějovice a Znojmo. V tomto území se nachází celkem 23 obcí (Báňovice, Budeč, Budíškovice, Cizkrajov, Červený Hrádek, Český Rudolec, Dačice, Dešná, Dobrohošť, Heřmaněč, Horní Meziříčko, Horní Němčice, Horní Slatina, Hříšice, Kostelní Vydří, Peč, Písečné, Slavonice, Staré Hobzí, Studená, Třebětice, Volfířov a Županovice). Největší obcí a významným centrem mikroregionu jsou Dačice se 7192 obyvateli (rok 2020). Mezi další větší obce, které bohužel v posledních letech značně ztrácí na významu, lze zařadit Slavonice a Studenou. Hustota zalidnění byla v roce 2020 v tomto území výrazně pod průměrem ČR – pouhých 39,6 obyvatel/km² (průměrná hustota zalidnění ČR je 136 obyvatel/km²). Celkový počet obyvatel již několik desítek let klesá (Český statistický úřad, 2021).

Územím neprochází žádná významnější komunikace republikového významu. Komunikace I/23 spojující Jihočeský a Jihomoravský kraj prochází pouze severním cípem obce Studená. V území dále nalezneme komunikace II. třídy spojující města a významnější obce. Celým zkoumaným územím (SO ORP Dačice, Jihlava i Telč) prochází železniční trať Kostelec u Jihlavy – Slavonice 227. Dne 5.10.2021 byla do 8. aktualizace ZÚR Jihočeského kraje zařazena dopravní infrastruktura – silnice II/151 a II/408 – přeložka Dačice D38/2, která má mít nadmístní význam. Jedná se o novou komunikaci vedoucí severně od zastaveného území Dačic, která má významným způsobem ulehčit dopravě v centru města Dačice (Zásady územního rozvoje Jihočeského kraje, 2021).

Z hlediska struktury osídlení se jedná o osídlení převážně malých zemědělských obcí s většími regionálními centry (Dačice, Slavonice, popř. mimo území Jemnice či

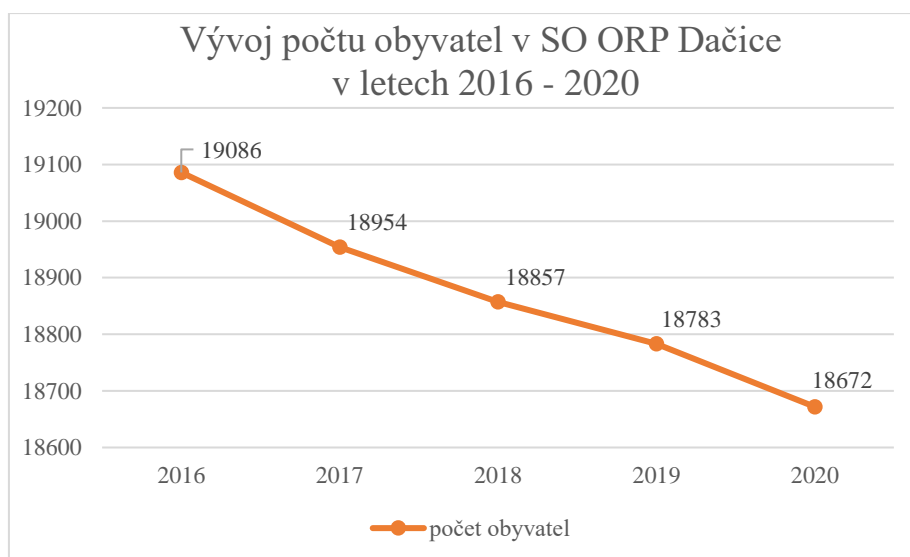
Strmilov) vzdálených od sebe cca 10-15 km. Velký vliv na strukturu osídlení měly historické události jako husitské války, či později vznik železné opony, kdy došlo k zániku malých sídel v pohraničí. Velký vliv na současný život v pohraničí má vzdálenost od větších center a také poloha mimo dopravně významné koridory. Centrem celého území je přirozené regionální středisko Dačice. Jedná se o velmi významné středisko osídlení, kde se koncentruje značné množství pracovních příležitostí, škol či služeb. Jeho polohu v regionu lze považovat za centrální (Územně analytické podklady Dačice 2020).

Jak již bylo řečeno, celé území SO ORP Dačice bylo součástí historického území Moravy. V území se nachází Trojmezí s hraničním kamenem, který se nachází na hranicích Čech, Moravy a Rakouska. Hraniční kámen se nachází na území obce Slavonice v části Maříž (Sedláková 2020).

Jelikož se jedná o území s poměrně specifickou geografickou polohou, docházelo zde v historii k mnoha změnám ve státní správě. V letech 1850-1855 byl politický okres Dačice (soudní okresy Dačice, Jemnice a Telč) součástí Brněnského kraje a samotné město Dačice se stalo sídlem okresního hejtmantství (Kovář 2010). V roce 1855 vznikl okres Dačice, pod který spadalo celkem 194 obcí s 68 tisíci obyvateli z dnešního území Dačicka, Telčska a Jemnicka (Smutná, Smutný 1999). Mezi lety 1868 a 1949 kraje neexistují, politické okresy jsou rozděleny podle historických zemí na Čechy a země Moravskoslezské (sloučení Moravy a Slezska), později ke vzniku Protektorátu Čechy a Morava (Územně analytické podklady ORP Dačice 2020). V roce 1896 došlo ke vzniku okresního hejtmantství v Moravských Budějovicích, ke kterému bylo připojeno celkem 42 obcí ze soudního okresu Jemnice. Okresnímu hejtmantství v Dačicích po tomto oddělení zbylo celkem 142 obcí s cca 50 tisíci obyvateli v soudních okresech Dačice a Telč. K dalším změnám došlo v roce 1911, kdy došlo ke zřízení nového soudního okresu Slavonice. Do politického okresu Dačice se tak připojilo několik obcí ze sousedního okresu Jemnice, na druhé straně však z politického okresu Dačice bylo připojeno několik obcí k sousednímu politickému okresu Jihlava. Po těchto změnách spadalo pod dačický okres 141 obcí a 49 tisíc obyvatel. K prvnímu porušení historické zemské hranice Čech a Moravy v oblasti státní správy došlo v roce 1939 po okupaci pohraničí nacistickým Německem, které zabralo značnou část okresu Dačice. Rok poté došlo k přesunu sídla okresního úřadu do Telče, jelikož se sídlo okresního úřadu Dačice nacházelo

pouhé 2 km od nové hraniční čáry. Po osvobození v roce 1945 došlo k obnově správního stavu z roku 1938. Další změny nastaly v roce 1949, kdy došlo ke vzniku krajských a nových okresních národních výborů. V okrese Dačice došlo ke snížení počtu obcí na 118, které měly dohromady pouhých 30 tisíc obyvatel. Velká část obcí byla připojena k nově vzniklému okresu Třešť, naopak okresu Dačice připadlo několik obcí sousedního okresu Jemnice a také obce z okresu Jindřichův Hradec. V této době došlo již podruhé k porušení zemské hranice Čech a Moravy. Rok 1960 lze pro nazvat jako likvidační pro okres Dačice. Díky vzniku nových a větších okresů a krajů došlo k zániku okresu Dačice. Z celkového počtu 110 obcí v okrese Dačice připadlo pod okres Třebíč 10 obcí na Jemnicku, pod okres Jihlava 13 obcí na Telčsku a zbytek obcí k okresu Jindřichův Hradec a tím pádem i k Jihočeskému kraji, pod který území SO ORP Dačice spadá dodnes. (Smutná, Smutný 1999) K roku 2003 byly zrušeny úřady na úrovni okresů, a došlo ke vzniku obcí s rozšířenou působností. Správní obvod obce s rozšířenou působností Dačice vznikl oddělením od Jindřichohradeckého okresu po historické zemské hranici Čech a Moravy (Územně analytické podklady ORP Dačice 2020).

Obrázek 9: Graf vývoje počtu obyvatel – SO ORP Dačice

Zdroj: Český statistický úřad, 2021

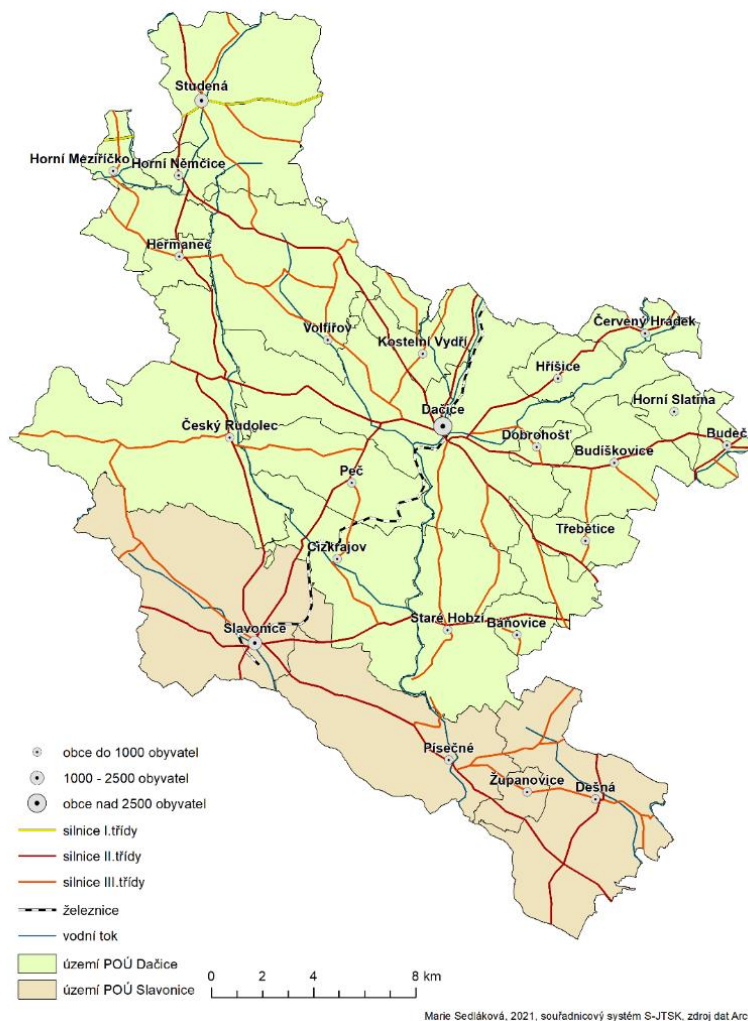
Z demografického hlediska lze SO ORP Dačice definovat jako problémový region. Počet obyvatel v území neustále klesá. V roce 2007 žilo v území přibližně 20 tisíc obyvatel, v roce 2019 už pouze 18 783. V podstatě všechny obce v území řeší

problém odchodu mladých a kvalifikovaných obyvatel z území, zejména z důvodu nedostatku pracovních příležitostí, s udržitelností služeb nebo státní správy (postupné rušení úřadů) nebo velmi ztížené a omezené dostupnosti větších měst (Územně analytické podklady ORP Dačice 2020).

Pro celé území SO ORP Dačice má velký význam sousedství se spolkovou zemí Dolní Rakousko. To, že se jedná o poměrně významné propojení regionů dokazuje několik skutečností. Jedním z partnerských měst Dačic je město Groß-Siegharts nacházející se přibližně 30 km od hraničního přechodu Slavonice, partnerským městem Slavonic je Dobersberg vzdálený necelých 10 km od zmíněného hraničního přechodu. Značná část území SO ORP Dačice je členem dobrovolného zájmového sdružení Euroregion Silva Nortica, které se zaměřuje na podporu příhraniční spolupráce a rozvoj vybraných regionů (jižní Čechy a Dolní Rakousko). Značný význam má pro obyvatele SO ORP Dačice Dolní Rakousko také z hlediska dojížděky. V roce 2011 do Rakouska za prací vyjíždělo celkem 113 ekonomicky aktivních obyvatel ze 17 obcí (SLDB 2011). Bohužel při tvorbě této diplomové práce nebyla dostupná novější data ze Sčítání lidu, domů a bytů z roku 2021, dá se však předpokládat, že počet vyjíždějících je v současné době obdobný. Z mé vlastní zkušenosti mohu konstatovat, že místní obyvatelé vyjíždí přes hranice nejenom za prací, ale také za nákupy či ostatními službami (např. Waidhofen an der Thaya, Horn, Zwettl či Gmünd).

Obrázek 10: Mapa SO ORP Dačice v roce 2021

ÚZEMÍ SPRÁVNÍHO OBVODU OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ DAČICE V ROCE 2021

Zdroj dat: ArcCR500 (2021)

5.2 SO ORP Jihlava

Území SO ORP Jihlava se nachází přímo v srdci kraje Vysočina. Toto území sousedí s více než polovinou správních obvodů v kraji. Jedná se o SO ORP Havlíčkův Brod, Humpolec, Pelhřimov, Telč, Třebíč, Velké Meziříčí a Žďár nad Sázavou. Ve správním obvodu se nachází celkem 79 obcí (více než ve správních obvodech Dačice a Telč dohromady). Jedná se o obce Arnolec, Batelov, Bílý Kámen, Bítovčice, Boršov, Brtnice, Brtnička, Brzkov, Cejle, Cerekvička – Rosice, Čížov, Dlouhá Brtnice, Dobronín, Dobrouč, Dolní Cerekev, Dudín, Dušejov, Dvorce, Hladov, Hodice, Hojkov, Horní Dubenky, Hrutov, Hubenov, Hybrálec, Jamné,

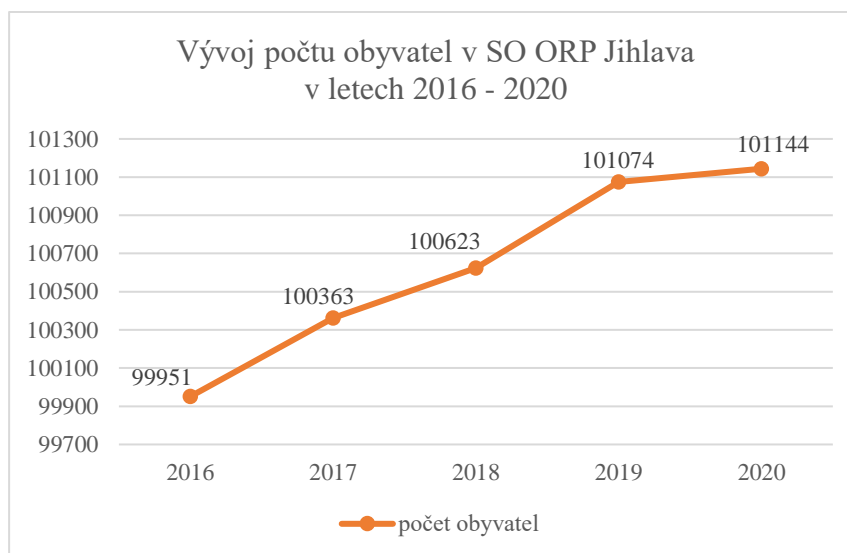
Jersín, Jezdovice, Ježená, Jihlava, Jihlávka, Kalhov, Kaliště, Kamenice, Kamenná, Kněžice, Kostelec, Kozlov, Luka nad Jihlavou, Malý Beranov, Měšín, Milíčov, Mirošov, Nadějov, Opatov, Otín, Panenská Rozsídka, Pavlov, Plandry, Polná, Puklice, Rančířov, Rantířov, Rohozná, Růžená, Rybné, Smrčná, Stáj, Stonařov, Střítež, Suchá, Šimanov, Švábov, Třešť, Třeštice, Ústí, Velký Beranov, Větrný Jeníkov, Věžnice, Věžnička, Vílanec, Vyskytná nad Jihlavou, Vysoká Studnice, Záborná, Zbilidy, Zbinohy, Zhoř a Ždírec. Nejvýznamnějším centrem je krajské město Jihlava, ve kterém v roce 2020 žilo 51216 obyvatel, tj. přibližně polovina obyvatel celého SO ORP Jihlava (celkem 101074 obyvatel). Druhé největší město Třešť má pouhých 5714 obyvatel. Hustota zalidnění byla v roce 2020 výrazně vyšší než ve výše zmíněném správním obvodu Dačice – 109,7 obyvatel/km² (Český statistický úřad 2021).

Severovýchodní částí území prochází nejvýznamnější dálniční tah v České republice D1 s exity 112 Jihlava a 119 Velký Beranov. V území se dále nachází významná komunikace I/38 vedoucí z Jihomoravského kraje až do kraje Libereckého. Území protíná ve směru z jihu na sever a prochází i hlavním centrem Jihlavou ve směru na Havlíčkův Brod. Ačkoli se z hlediska železniční dopravy nejedná o významnější území republiky, nachází se zde železnice regionálního významu – již zmíněná železniční trať 227 ve směru Slavonice – Kostelec u Jihlavy, kde se napojuje na trať 225 Veselí nad Lužnicí – Havlíčkův Brod a také trať 240 ve směru Brno – Jihlava (České dráhy 2021).

Pod správní obvod ORP Jihlava spadá celkem 79 obcí. Nejčastěji se jedná o malé obce s jedním či více sídly od 100 do 1000 obyvatel. Do kategorie 1000-10000 obyvatel, do středně velkých obcí, spadá v území celkem 11 obcí (např. Třešť, Brtnice, Polná nebo Batelov). Do kategorie nad 10 tisíc obyvatel lze zařadit pouze samotné město Jihlava s 52 tisíci obyvateli (rok 2020). Pro osídlení v SO ORP Jihlava je typická značně rozdrobená sídelní struktura s významným počtem menších obcí. Rozmístění obcí dle počtu obyvatel je v rámci celého správního území značně nerovnoměrné. Středně velké obce se nachází kolem hlavních dopravních tahů. Jako příklady lze uvést Velký Beranov u dálnice D1, Stonařov a silnice I/38 či Batelov a železnice 225 (Podklady pro Rozbor udržitelného rozvoje území SO ORP Jihlava 2020). Hlavní centrum v území, Jihlava, má stejně jako Dačice centrální polohu v rámci správního území. Další středně velká střediska osídlení jsou ve vztahu

k hlavnímu centru Jihlava rozprostřena v území poměrně rovnoměrně. Jedinou absencí středně velkého sídla lze pozorovat v SV částí území.

Obrázek 11: Graf vývoje počtu obyvatel - SO ORP Jihlava

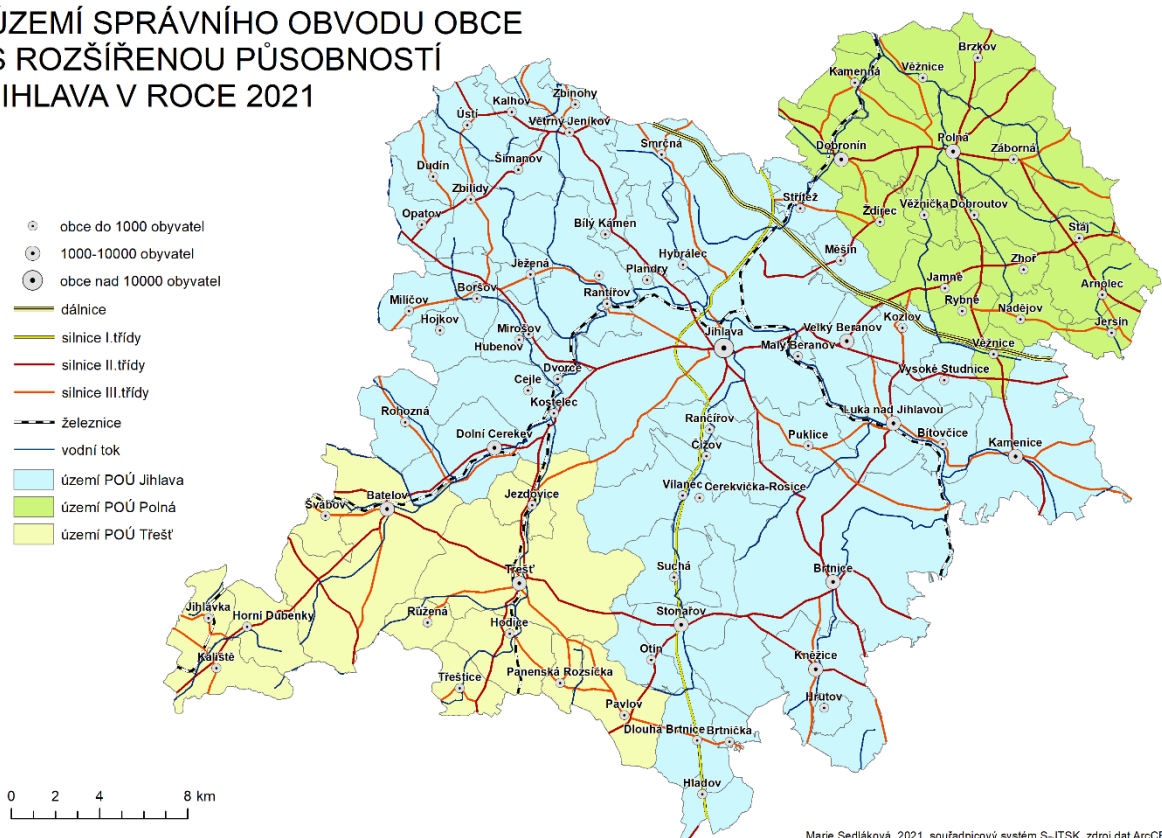

Zdroj: Český statistický úřad (2021)

V území správního obvodu dochází k mírnému kontinuálnímu růstu počtu obyvatel. V roce 2001 zde žilo 93 325 obyvatel, v roce 2020 to bylo již 101 144 obyvatel. V grafu č. 2 lze vidět, že k růstu počtu obyvatel dochází i v několika posledních letech. Dle Podkladů pro Rozbor udržitelného rozvoje území SO ORP Jihlava (2020) dochází k úbytku obyvatel v periferních a venkovských oblastech, naopak ve větších obcích a příměstských oblastech dochází k postupnému nárůstu počtu obyvatel. Ke změnám počtu obyvatel dochází jak přirozenou měnou, tak také migrací. Celkový přírůstek je od roku 2016 v kladných hodnotách. V celém území dochází ke stárnutí populace. Průměrný věk se od roku zvyšuje – například v roce 2016 byl průměrný věk 41,7 let, v roce 2020 už 42,4 let. Díky lepší zdravotní péči a celkovým podmínkám se předpokládá, že se průměrný věk bude nejenom na lokální úrovni, ale také na celorepublikové úrovni, neustále zvyšovat (Český statistický úřad 2021).

Obrázek 12: Mapa SO ORP Jihlava v roce 2021

ÚZEMÍ SPRÁVNÍHO OBVODU OBCE S ROZŠÍŘENOU PŮSOBNOSTÍ JIHLAVA V ROCE 2021

Zdroj dat: ArcCR500 (2021)

5.3 SO ORP Telč

Posledním zkoumaným územím je SO ORP Telč. Toto správní území leží v jihozápadní části kraje Vysočina. Na jihu sousedí s již zmíněným SO ORP Dačice, na severu pak s SO ORP Jihlava. Mezi další sousední SO ORP patří Pelhřimov, Třebíč a Moravské Budějovice. Ve správním obvodu se nachází celkem 45 obcí, což je přibližně dvojnásobný počet než na území sousedního SO ORP Dačice. Jedná se o obce Bohuslavice, Borovná, Černíč, Dolní Vilímeč, Doupě, Dyjice, Horní Myslová, Hoštětice, Jindřichovice, Klatovec, Knínice, Kostelní Myslová, Krahulčí, Krasnice, Lhotka, Markvartice, Mrákotín, Mysletice, Mysliboř, Nevcehle, Nová Říše, Olšany, Olší, Ořechov, Panské Dubenky, Radkov, Rozseč, Řásná, Řídelov, Sedlatice, Sedlejev, Stará Říše, Strachonovice, Svojkovice, Telč, Urbanov, Vanov, Vanůvek, Vápovice, Volevčice, Vystrčenovice, Zadní Vydří, Zdeňkov, Zvolenovice a Žatec. Největší obcí, a také jediným městem v území, je Telč s 5142 obyvateli (rok 2020).

Ostatní obce v území mají výrazně menší počet obyvatel. Druhá největší obec v území, Mrákotín, má pouze 886 obyvatel. V roce 2020 byl celkový počet obyvatel v území 12946. V témž roce byla hustota zalidnění v území, stejně jako na území Dačicka, výrazně pod průměrem ČR – 44,4 obyvatel/km² (Český statistický úřad, 2021).

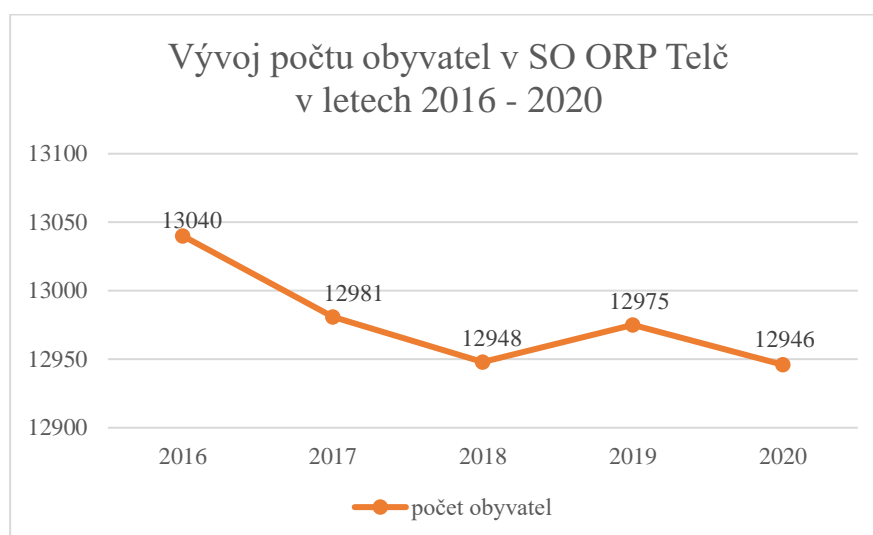
Území SO ORP Telč protíná ve směru ze západu na východ komunikace I/23 od obce Mrákotín až po Markvartice, kde dochází ke křížení s již výše zmíněnou komunikací I/38. Ostatní komunikace ve správním obvodu mají pouze místní význam. Územím v severním směru prochází již zmíněná železniční trať 227 s železniční stanicí v Telči (České dráhy 2021).

Struktura osídlení zkoumaného území je odlišná od dvou výše zkoumaných správních obvodů. Pro území SO ORP Telč jsou typické malé obce do 500 obyvatel, kterých v celém území lze nalézt nejvyšší počet. V celém území se nachází pouze jedno město, a tím je Telč s přibližně 5 tisíci obyvateli. Jedná se také o jedinou obec s počtem obyvatel vyšším než 1000. Telč lze v tomto území považovat za regionální středisko s centrální polohou. Mezi větší obce do 1000 obyvatel patří Mrákotín, Krahulčí, Stará Říše a Nová Říše. První tři obce se nachází na hlavním silničním tahu I/23.

V roce 1848 došlo ke zrušení poddanství a také starého správního systému. Rok poté došlo ke vzniku krajů a okresních hejtmanství. Telčsko spadalo v této době pod Brněnský kraj, okresní hejtmanství Dačice a soudní okres Telč. Umístění nového úřadu do Dačic se u obyvatel Telče nesetkalo s ohlasem. Telč měla v té době přibližně dvakrát více obyvatel a tímto rozhodnutím se cítila velmi ukřivděna. V této geografické a administrativní poloze fungoval politický okres Dačice až do roku 1896, kdy bylo celkem 9 obcí z okresu Telč přiděleno k nově vzniklému soudnímu okresu Třešť a k politickému okresu Jihlava. Po roce 1918 se území ocitá velmi blízko státní hranici a žije zde poměrně silná německá menšina. V první polovině dvacátého století dochází mezi Telčí a Dačicemi k řevnivosti, jelikož se jednalo o dvě velmi silná okresní centra. V období první republiky bylo hospodářsky více rozvinuté území Telčska (např. Telč byla dříve elektrifikována než Dačice a bylo zde také více podniků). Na konci 20.let se objevily snahy Telče přesunout sídlo okresu z Dačic do Telče, avšak skončily nezdarem. Úřad byl do Telče přesunut až v roce

1940 po okupaci německých vojsk na velké části okresu Dačice. V roce 1945, po osvobození Rudou armádou, byl však úřad opět přesunut z Telče do Dačic. Velká změna ve správním uspořádání nastala v roce 1949, kdy vzniklo nové krajské uspořádání, v jehož rámci došlo také k roztržení dačického politického okresu. Území Telčska připadlo pod okres Třešť a spadalo do Jihlavského kraje. Další významná změna proběhla na přelomu 50. a 60.let. Tehdy zanikl okres Třešť a Telčsko se nově stalo součástí okresu Jihlava. V této době došlo k definitivnímu opuštění rozdělení země dle historických zemí a centra okresu se dostala na periferii zájmu (Nekuda a kol. 2005).

Obrázek 13: Graf vývoje počtu obyvatel - SO ORP Telč

Zdroj: Český statistický úřad, 2021

Vývoj počtu obyvatel v území během posledních pěti let lze považovat za konstantní. Nedochozí zde k žádnému výraznému růstu, či úbytku obyvatel. Problémem z hlediska demografické struktury je však stárnutí místní populace. Stejně jako v sousedních správních obvodech Dačice a Jihlava dochází ke stárnutí obyvatel (průměrný věk v roce 2016 byl 42,6 let, v roce 2020 43,4 let) a k nárůstu počtu obyvatel ve vyšším věku (Český statistický úřad 2021). V grafu č. 3 lze vidět vývoj počtu obyvatel ve správním území Telče v posledních pěti letech. Ze všech tří zkoumaných území se jedná o území s nejmenší rozlohou, a také s nejnižším počtem obyvatel.

Obrázek 14: Mapa SO ORP Telč v roce 2021

Zdroj dat: ArcCR500 (2021)

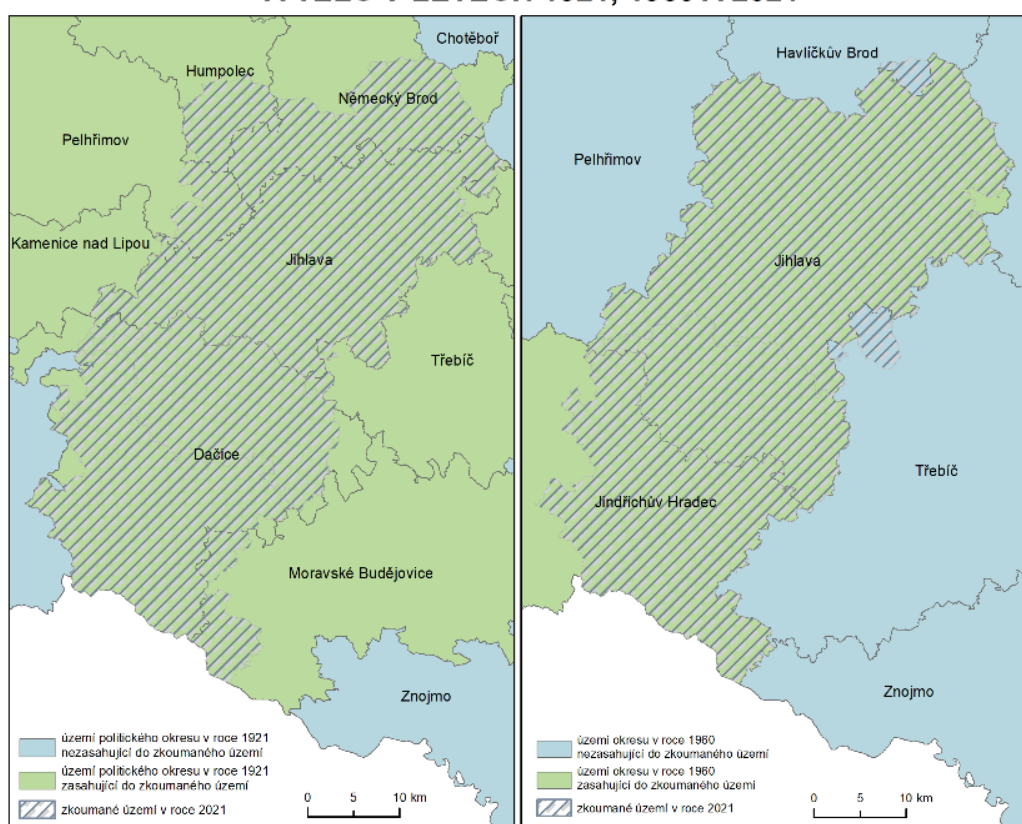
Na závěr celé charakteristiky řešeného území byla vytvořena mapa zobrazující administrativní členění zkoumaného území a jeho blízkého okolí. Jako porovnávané roky byly zvoleny dva zásadní roky, kdy došlo ke změnám administrativního členění. Šrafovou je znázorněno současné území SO ORP Dačice, Jihlava a Telč. Zelenou barvou jsou vyobrazeny politické okresy v roce 1960, které v daném roce zasahovaly do území zkoumané v této práci. Naopak modrou barvou jsou znázorněny politické okresy, které do zkoumaného území nezasahovaly.

V roce 1921 bylo území politického okresu Jihlava znatelně menší než je současná velikost SO ORP Jihlava. Politický okres Dačice zahrnoval kromě území Dačicka a Slavonicka (bez jihovýchodního cípu současného SO ORP Dačice) také území Telčska. Politický okres Dačice velikostně převyšoval politický okres Jihlava. Za zmínku stojí také území Německého Brodu, které bylo v pozdější době přejmenováno na Havlíčkův Brod.

V roce 1960 došlo k zásadním změnám v administrativním členění. V tomto roce došlo k velmi výrazným a závazným změnám, v jejichž důsledku došlo k porušení zemské hranice. Největší dopad mělo toto nové administrativní uspořádání na území Dačicka, které bylo bez ohledu na historii území a mínění místních obyvatel připojeno k okresu Jindřichův Hradec ležícím v Čechách. Území Telčska tímto připadlo pod okres Jihlava.

Obrázek 15: Mapa řešeného území v porovnání s administrativním členěním z let 1921 a 1960

ADMINISTRATIVNÍ HRANICE SO ORP DAČICE, JIHLAVA A TELČ V LETECH 1921, 1960 A 2021

Marie Sedláková, 2021, souřadnicový systém S-JTSK
zdroj dat: ArcCR, http://web.natur.cuni.cz/ksgrrek/urlab_vystupy/download

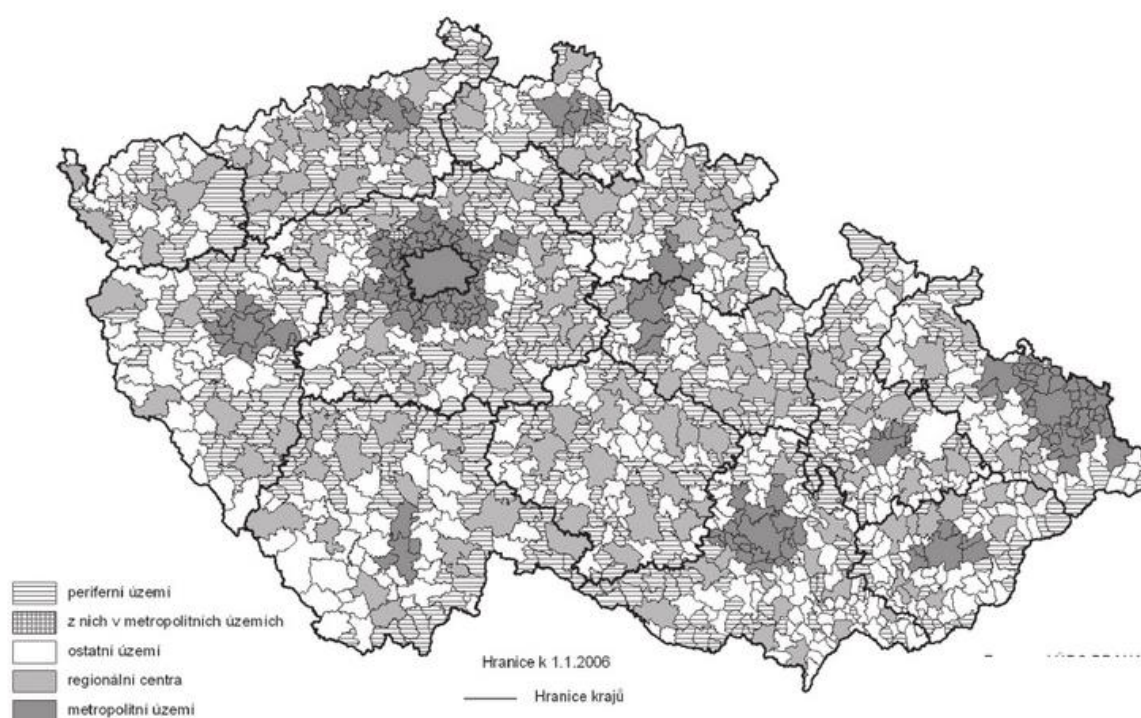
Zdroj: URRLab CUNI (2021), ArcCR, vlastní zpracování

5.4 TYPOLOGIE ŘEŠENÉHO ÚZEMÍ

Následující kapitola se věnuje rozdělení řešeného území do různých typů. Při tvorbě typologie bylo čerpáno ze článků Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze (Musil, Müller 2008), Periferní oblasti jižních Čech a jejich sociálně populační stabilita (Kubeš, Kraft 2011) a typů obcí v území dle Standardu dostupnosti veřejné infrastruktury (Maier a kol. 2020).

Obrázek 16: Periferní území, metropolitní území, regionální centra a ostatní území podle subregionálních jednotek dle Musila a Müllera

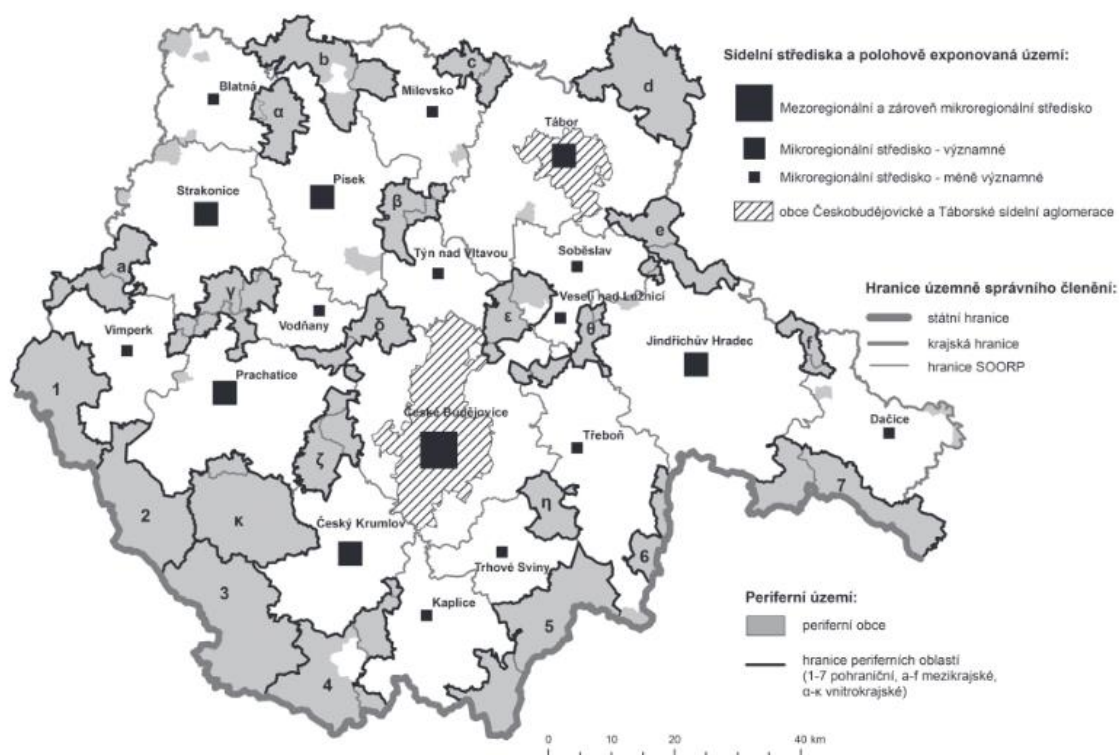

Zdroj: Zpracoval ÚRS PRAHA, a.s., mapový podklad ČÚZK 2003.

Zdroj: *Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze (2008)*

Obrázek 17: Periferní oblasti jižních Čech dle Kubeše a Krafta

Zdroj: autoři na základě dat IDOS 2009/2010; mapový podklad: Arc ČR (c) 1997, ARCDATA PRAHA, s.r.o.

Zdroj: *Periferní oblasti jižních Čech a jejich sociálně populační stabilita (2011)*

Na základě výše zmíněné literatury byla vytvořena vlastní typologie území. Vytvoření vlastní typologie bylo nedílnou součástí práce. V rámci typologie bylo vytvořeno celkem šest kategorií - aglomerace a její zázemí, města ORP a jejich zázemí, města a jejich zázemí, centrální venkov, vnitřní periferie a pohraniční periferie. Řešené území se vyznačuje velmi specifickou polohou, jedná se totiž o území nacházející se na území dvou krajů (Jihočeský kraj a Vysočina). Území SO ORP Dačice má však v rámci Jihočeského kraje velmi okrajovou polohu a jeho vazby směřují spíše na Jihlavu a kraj Vysočina. Z celokrajského pohledu lze území nazvat jakýmsi „apendixem“ Jihočeského kraje, jelikož území není věnována dostatečná pozornost, a to z mnoha hledisek (jak územního, tak například i ekonomického hlediska). Za zmínku stojí také poměrně slabé dopravní vazby s krajským městem, jako například dojíždka do škol/práce či množství spojů VHD (Sedláková 2020), tak také hledisko regionální identity, protože část obyvatel se cítí být Moravany a ne Jihočechy (Chromý 2003). Z hlediska vytvořené typologie je území SO ORP Dačice zařazeno do kategorií města ORP a jejich zázemí, vnitřní

periferie a pohraniční periferie. Do kategorie města ORP a jejich zázemí bylo zařazeno město Dačice a okolní obce, které mají s Dačicemi poměrně intenzivní vazby. Za pohraniční periferie je v území považován pás obcí, včetně města Slavonice, „kopírující“ státní hranice. Jedná se o území, které Perlín (1999) označuje jako „chudé Sudety“. Území v okolí obce Studená se dle typologie řadí do kategorie vnitřních periferií.

SO ORP Jihlava má v rámci kraje Vysočina centrální polohu, krajské město Jihlava je považováno ze poměrně významné nadregionální centrum a jádro regionu. Při vytváření typologie jsem váhala, zda použít termín aglomerace a její okolí, či krajské město a jeho okolí, jelikož Jihlava se nedá z celorepublikového hlediska považovat za klasickou aglomeraci. Na základě dokumentu Integrovaný plán rozvoje území Jihlavské sídelní aglomerace (2021) jsem se přiklonila k verzi obsahující pojem aglomerace. Do této kategorie spadá jak město Jihlava, tak její přilehlé okolí včetně městyse Luka nad Jihlavou. V území SO ORP Jihlava se dále nachází tři další města – Třešť, Polná a Brtnice. Tato města a jejich okolí, včetně městysů (Batelov, Dolní Cerekev, Kamenice), byla zařazena do kategorie města a jejich zázemí. Zbylé obce v území byly zařazeny do kategorie centrální venkov. Jelikož se nejedná o území u státních hranic, nebyla zde určena žádná obec spadající do kategorie pohraniční periferie.

Území SO ORP Telč je v typologii rozděleno pouze do dvou kategorií – města ORP a jejich zázemí a vnitřní periferie. Do první kategorie se řadí město Telč a obce v okolí města. Jedná se o pás obcí navazující na jihu na obce na území SO ORP Dačice řadící se do stejné kategorie a na severu navazující obce v území SO ORP Jihlava spadající do kategorie města a jejich zázemí. Obce na západě a východě území SO ORP Telč spadají do vnitřních periferií. V tomto území se nachází také několik městysů – Mrákotín, Nová Říše a Stará Říše.

U většiny obcí bylo zařazení na základě výše zmíněné literatury poměrně jednoznačné, při vytváření typologie jsem váhala u tří obcí – Kamenice, Luky nad Jihlavou a Zbinoh. Obec Kamenice je dle Musila a Müllera řazena do kategorie periferií, avšak dle Standardu dostupnosti se jedná o typ obce C. V tomto případě jsem se rozhodla obec zařadit do kategorie města a jejich zázemí, jelikož se jedná o městys v blízkosti měst Brtnice a Jihlavy. Luka nad Jihlavou spadá dle Musila a

Müllera do kategorie ostatní území/města a jejich zázemí, dle Standardu dostupnosti se jedná o typ obce B. Obec byla následně zařazena do kategorie aglomerace a její zázemí, jelikož se jedná o obec v rozvojové oblasti a blízkosti Jihlavy (se kterou má také velmi kvalitní dopravní napojení), a která zaznamenala významný růst. Obec Zbinohy lze zařadit na základě Standardu dostupnosti do typu obce B, dle Musila a Müllera se jedná o periferní území. Obec Zbinohy byla zařazena do kategorie typu obce aglomerace a její zázemí, jelikož se jedná o obec, která se nachází v blízkosti krajského města a v posledních letech zaznamenala poměrný výrazný rozvoj.

Jednotlivé obce a jejich zařazení do kategorií zobrazuje tabulka č. 3 a obrázek č. 18 s mapou řešeného území.

Tabulka 3: Rozdělení obcí v řešeném území do kategorií dle typologie

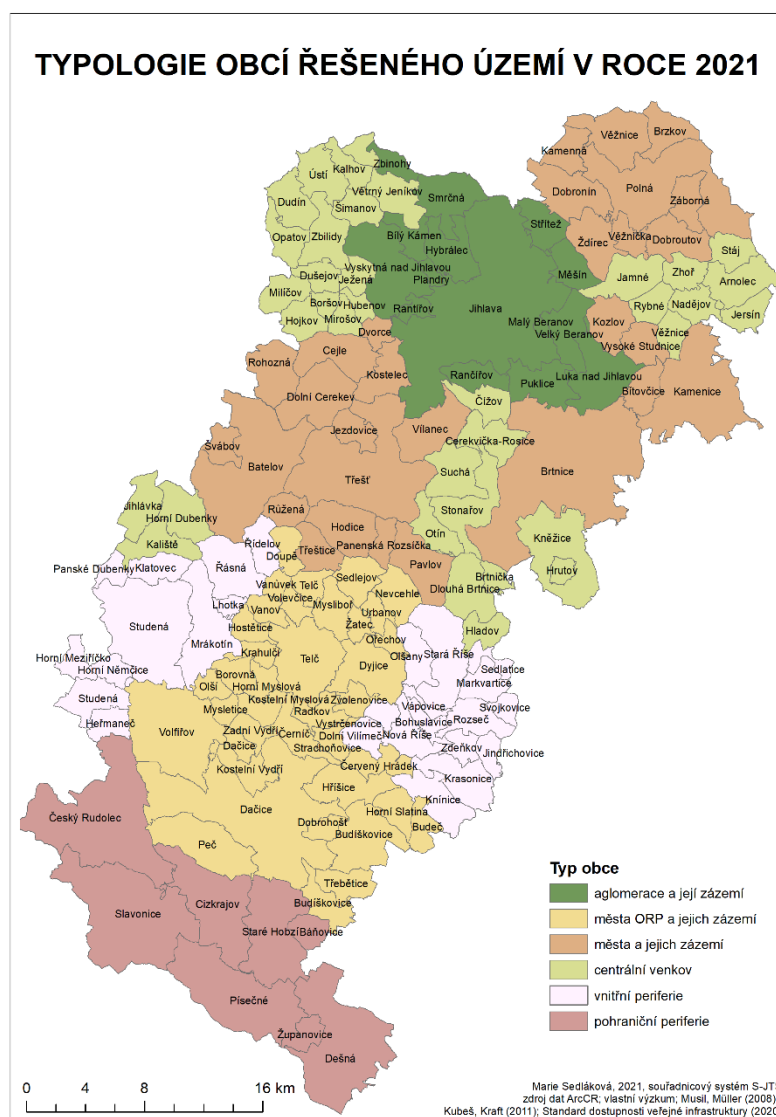
Kategorie	obce
Aglomerace a její zázemí	Bílý Kámen, Hybrálec, Jihlava , <i>Luka nad Jihlavou</i> , Malý Beranov, Měšín, Plandry, Puklice, Rančířov, Rantířov, Střítež, Smrčná, Velký Beranov, Vyskytná nad Jihlavou, Zbinohy
Města ORP a jejich zázemí	Budeč, Budíškovice, Červený Hrádek, Dačice , Dobrohošť, Horní Slatina, Hříšice, Kostelní Vydří, Peč, Třebětice, Volfířov, Borovná, Černíč, Doupě, Dyjice, Horní Myslová, Hostětice, Kostelní Myslová, Krahulčí, Mysletice, Mysliboř, Nevcehle, Olší, Ořechov, Radkov, Sedlejev, Strachonovice, Telč , Urbanov, Vanov, Vanůvek, Volevčice, Zadní Vydří, Zvolenovice, Žatec
Města a jejich zázemí	<i>Batelov</i> , Bítovčice, Brtnice , Brzkov, Cejle, Dobronín, Dobroutov, <i>Dolní Cerekev</i> , Dvorce, Hodice, Jezdovice, Kamenná, <i>Kamenice</i> , Kostelec, Kozlov, Panenská Rozsíčka, Pavlov, Polná ,

	Rohozná, Růžená, Švábov, Třešť , Třeštice, Věžnice, Věžnička, Vílanec, Vysoké Studnice, Záborná, Ždírec
Centrální venkov	Arnolec, Boršov, Brtnička, Cerekvička – Rosice, Čížov, Dlouhá Brtnice, Dudín, Dušejov, Hladov, Hojkov, Horní Dubenky, Hubenov, Hrutov, Jamné, Jersín, Ježená, Jihlávka, Kalhov, Kaliště, Kněžice, Milíčov, Mirošov, Nadějov, Opatov, Otín, Rybné, Stáj, <i>Stonařov</i> , Suchá, Šimanov, Ústí, <i>Větrný Jeníkov</i> , Zbilidy, Zhoř
Vnitřní periferie	Heřmaněč, Horní Meziříčko, Horní Němčice, Studená, Bohuslavice, Dolní Vilímeč, Jindřichovice, Klatovec, Knínice, Krasonice, Lhotka, Markvartice, <i>Mrákotín</i> , <i>Nová Říše</i> , Olšany, Panské Dubenky, Rozseč, Řásná, Řídelov, Sedlatice, <i>Stará Říše</i> , Svojkovice, Vápovice, Vystrčenovice, Zdeňkov
Pohraniční periferie	Báňovice, Cizkrajov, Český Rudolec, Dešná, Písečné, Slavonice , Staré Hobzí, Županovice

Zdroj: vlastní výzkum (2021)

Pozn: **tučně** jsou vyznačena města, *kurzívou* jsou vyznačeny městyse

Obrázek 18: Mapa typologie obcí řešeného území v roce 2021

Zdroj: ArcCR (2021); Musil, Müller (2008); Kubeš, Kraft (2011); Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury (2020); vlastní zpracování

6. ANALYTICKÁ ČÁST

Analytická část práce je rozdělena na pět dílčích částí. V první části je pozornost věnována území SO ORP Dačice, a to z hlediska občanského vybavení v území a typologie obcí dle standardu dostupnosti veřejné infrastruktury. Druh a počet daného občanského vybavení v jednotlivých obcích jsou zobrazeny v tabulkách a v jednoduchých mapách. Území SO ORP Jihlava je věnována pozornost v druhé kapitole, a území SO ORP Telč poté v kapitole třetí. Ve čtvrté kapitole byla provedena analýza kvality dostupnosti vybraných zařízení základního občanského vybavení v celém řešeném území. Tato část je rozdělena do dílčích podkapitol podle druhu občanského vybavení (mateřská škola, základní škola, praktický lékař pro dospělé, praktický lékař pro děti a dorost, zubní lékař, gynekologie a lékárna). Na závěr proběhla analýza celkové dostupnosti. V poslední kapitole je řešena problematika fyzické dostupnosti v území dle standardu dostupnosti. Tato kapitola je rozdělena na dílčí podkapitoly dle obcí, u kterých došlo k analýze fyzické dostupnosti.

6.1 OBČANSKÁ VYBAVENOST A TYPOLOGIE OBCÍ V SO ORP DAČICE

Tabulka 4: Mateřské a základní školy v území SO ORP Dačice v roce 2021

Mateřská škola	Báňovice, Budeč, Budíškovice, Český Rudolec, Dačice (6), Dešná, Hříšice, Písečné, Slavonice, Staré Hobzí, Studená, Volfířov
Základní škola	Český Rudolec, Dačice (2), Slavonice, Staré Hobzí, Studená

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), vlastní výzkum (2021)

Z důvodu neustále se snižujícího počtu obyvatel dochází v území také ke snižování počtu dětí. Pozitivní zprávou je, že i přes to se daří sít mateřských škol v území udržet. Snižování počtu dětí se promítá i do základního vzdělání v území. Problémy s ubýváním dětí mají zejména školy v menších obcích. Naopak základních školy v Dačicích se potýkají s enormním zájmem žáků o studium, a dojíždí do nich žáci z blízkého i širokého okolí Dačic.

Tabulka 5: Ambulantní zdravotní péče (skupina 1) v území SO ORP Dačice v roce 2021

Praktický lékař pro dospělé	Budeč, Budiškovice, Cizkrajov, Český Rudolec, Dačice (6), Dešná, Slavonice (2), Staré Hobzí, Studená
Praktický lékař pro děti a dorost	Dačice (3), Dešná, Slavonice, Studená
Zubní lékař	Dačice (7), Slavonice (2), Studená
Gynekologie	Dačice (3), Slavonice, Studená
Lékárna	Dačice (3), Slavonice, Studená

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), vlastní výzkum (2021)

Zdravotnictví lze v území SO ORP Dačice považovat za poměrně velký problém. Doby, kdy dačická nemocnice bývala spádovostní nejenom pro občany Dačicka, ale také sousedního Jemnicka a Telčska, jsou nenávratně pryč. V současné době funguje v rámci nemocnice pouze záchranná služba, omezená pohotovost, několik ambulancí, rehabilitační oddělení a léčebna dlouhodobě nemocných. Značná část pediatriů a obvodních lékařů působí v soukromých ordinacích a v některých obcích jsou dostupní pouze jeden den v týdnu. Velkým problémem je také věk zmíněných lékařů, který je mnohdy důchodový či předdůchodový (Maláková a kol. 2020). Za nejbližší nemocniční péči musí místní obyvatelé dojíždět do Jindřichova Hradce, Jihlavy, Třebíče či Znojma. Výrazným problémem v území je také dostupnost zubních lékařů, kterých je zde akutní nedostatek.

Obrázek 19: Mapa vybraného občanského vybavení na území SO ORP Dačice v roce

OBČANSKÉ VYBAVENÍ NA ÚZEMÍ SO ORP DAČICE V ROCE 2021

2021

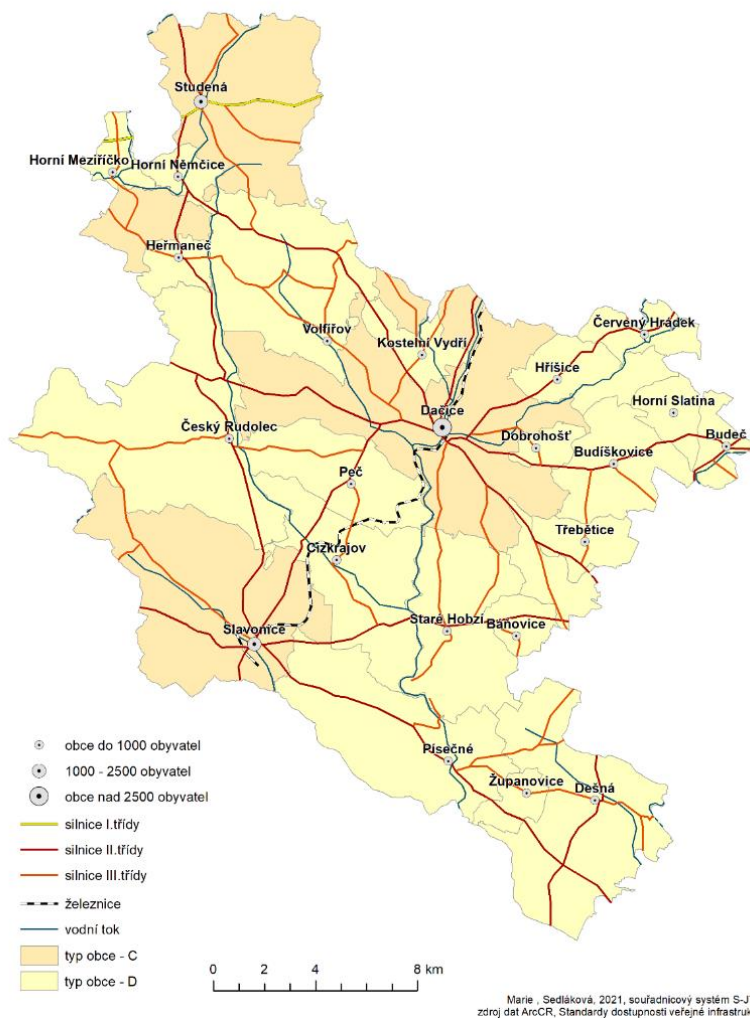
Zdroj: ArcCR (2021), ÚAP Dačice (2020)

Jak již bylo zmíněno, při tvorbě typologie bylo čerpáno z certifikované metodiky Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury TAČR BETA – TB050MMR001 z roku 2020. Na území SO ORP Dačice se nachází dva typy obcí dle metodiky, a to obce typu C a D. Obce typu C se v území nacházejí celkem tři – Dačice, Slavonice a Studená. Jedná se o obce s počtem obyvatel mírně nad dva tisíce (Slavonice, Studená) a nad sedm tisíc obyvatel (Dačice). Zbylé obce v území jsou zařazeny do kategorie obce typu D. Jedná se o obce pod tisíc obyvatel, u kterých nebyl v posledních letech zaznamenán výrazný rozvoj.

Obrázek 20: Mapa typologie obcí dle Standardu dostupnosti veřejné infrastruktury na území SO ORP Dačice v roce 2021

TYOLOGIE OBČÍ VE SPRÁVNÍM OBVODU ORP DAČICE
V ROCE 2021 DLE METODIKY TAČR BETA - TB050MMR001

Zdroj: Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury (2020)

6.2 OBČANSKÁ VYBAVENOST A TYPOLOGIE OBCÍ V SO ORP JIHLAVA

Tabulka 6: Mateřské a základní školy v území SO ORP Jihlava v roce 2021

Mateřská škola	Batelov, Bítovčice, Brtnice, Brzkov, Cejle, Dlouhá Brtnice, Dobronín, Dolní Cerekev, Dušejov, Hodice, Horní Dubenky, Jamné, Jersín, Jihlava (18), Kaliště, Kamenice (2), Kněžice, Kostelec, Kozlov, Luka nad Jihlavou, Malý Beranov, Pavlov, Polná (4), Puklice, Rantířov, Růžená, Stonařov, Střítež, Třešť, Velký Beranov, Větrný Jeníkov, Vyskytná nad Jihlavou, Vysoké Studnice, Zhoř, Ždírec
Základní škola	Batelov, Brtnice, Brzkov, Cejle, Dlouhá Brtnice, Dobronín, Dolní Cerekev, Dušejov, Hodice, Horní Dubenky (2), Jamné, Jihlava (17), Kamenice, Kněžice, Kostelec, Kozlov, Luka nad Jihlavou, Pavlov, Polná (2), Puklice, Růžená, Stonařov, Třešť (2), Velký Beranov, Větrný Jeníkov, Věžnice, Vyskytná nad Jihlavou, Zhoř

Zdroj: ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

Z hlediska předškolního a základního vzdělání je území SO ORP Jihlava vybaveno poměrně kvalitně. Ve značné části větších obcí a měst je obyvatelům k dispozici jak mateřská, tak i základní škola. Za území s nižším počtem mateřských a základních škol lze považovat území severozápadně od krajského města, kde touto občanskou vybaveností disponují pouze obce Větrný Jeníkov, Boršov a Rantířov, a také území mezi Stonařovem a Jihlavou, avšak obce v této oblasti se nacházejí na významném dopravním tahu v území. Ve většině obcí lze tedy nalézt jak mateřskou, tak základní školu.

Tabulka 7: Ambulantní zdravotní péče (skupina 1) v území SO ORP Jihlava v roce 2021

Praktický lékař pro dospělé	Batelov, Brtnice, Dobronín, Dolní Cerekev, Dušejov, Horní Dubenky, Hybrálec, Jamné, Jihlava (46), Kamenice (2), Kněžice, Luka nad Jihlavou (2), Polná (2), Rohozná, Stonařov, Třešť (3), Větrný Jeníkov
Praktický lékař pro děti a dorost	Batelov (2), Brtnice, Dolní Cerekev, Dušejov, Horní Dubenky, Jihlava (11), Kněžice, Polná, Stonařov, Třešť (4), Větrný Jeníkov
Zubní lékař	Batelov, Brtnice, Dobronín, Horní Dubenky, Jihlava (36), Kamenice, Kněžice, Luka nad Jihlavou, Polná (2), Stonařov, Třešť (3), Větrný Jeníkov
Gynekologie	Batelov, Brtnice (2), Dobronín, Jihlava (13), Kamenice, Kozlov, Luka nad Jihlavou, Polná, Stonařov, Třešť, Větrný Jeníkov
Lékárna	Batelov, Brtnice, Jihlava (16), Kamenice, Kněžice, Luka nad Jihlavou, Polná (2), Třešť (2)

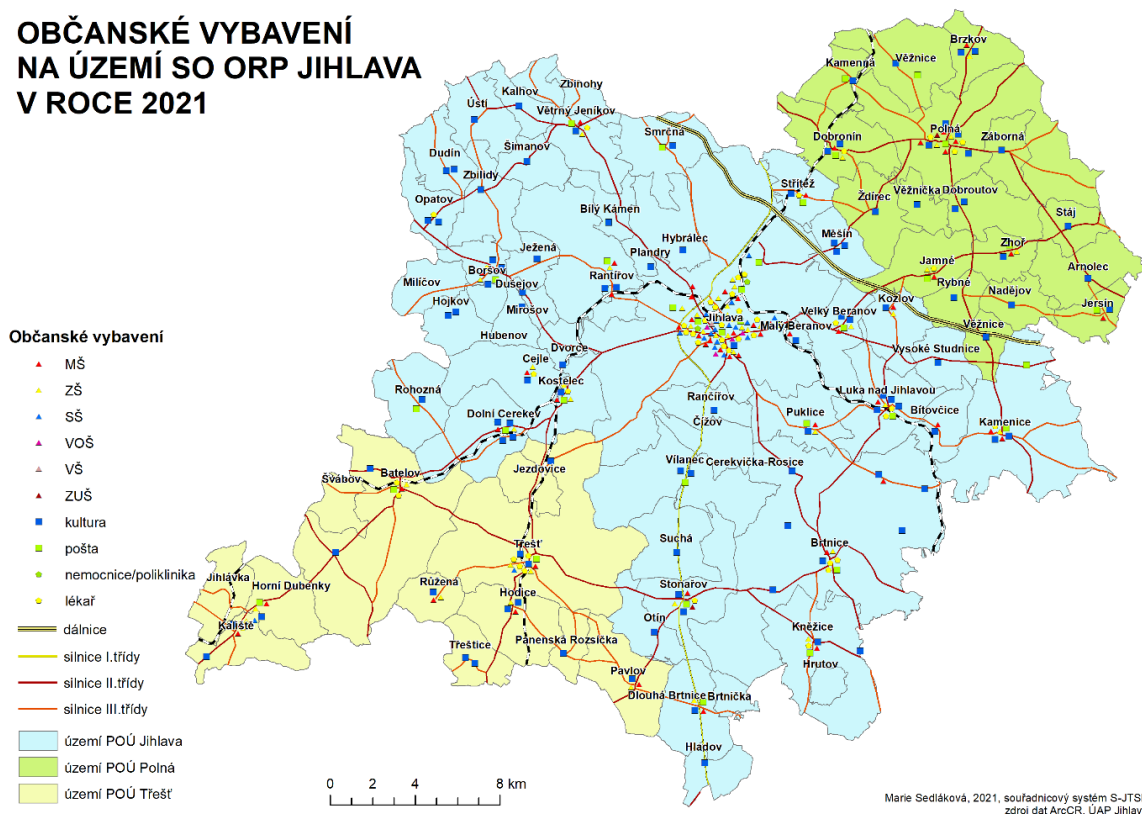
Zdroj: ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

Zdravotnictví na území SO ORP Jihlava je soustředěno zejména do krajského města, popřípadě do dalších měst v území (Polná, Třešť). V Jihlavě se nachází krajská nemocnice poskytující komplexní zdravotní péči. Služeb nemocnice využívají nejenom obyvatelé SO ORP Jihlava kraje, ale často také například i obyvatelé SO ORP Dačice, které je za hranicí samosprávného celku. Ambulantní zdravotní péče v menších obcích je značně problematická, většina obcí sice disponuje lékaři, avšak jejich přítomnost v obci není stálá a často mají také zkrácenou ordinační dobu. Jako příklad lze uvést nejmenovanou lékařku pro dospělé z obce Třešť, která ovšem ordinuje také v Batelově. Její ordinační doba je v obou obcích značně omezená.

Problémem je také, stejně jako v případě SO ORP Dačice, průměrný věk místních lékařů, kteří jsou často v důchodovém věku.

Obrázek 21: Mapa vybraného občanského vybavení na území SO ORP Jihlava v roce 2021

OBČANSKÉ VYBAVENÍ NA ÚZEMÍ SO ORP JIHLAVA V ROCE 2021

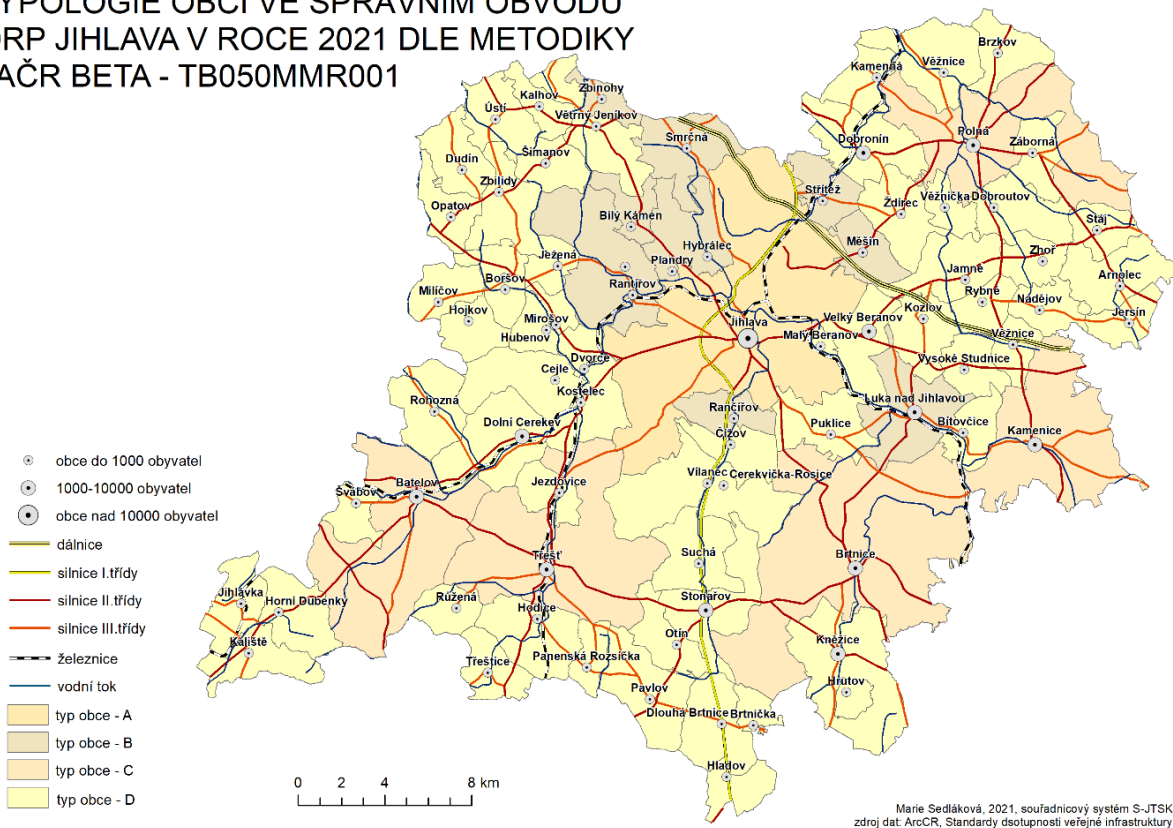
Zdroj: ArcCR (2021), ÚAP Jihlava (2020)

Na území SO ORP Jihlava se nachází všechny čtyři typy obcí dle metodiky. Hlavní centrum území Jihlavu lze považovat za typ obce A, jelikož má více než 10 tisíc obyvatel. Jihlava je jedinou obcí typu A v celém zkoumaném území. Bílý Kámen, Čížov, Hybrálec, Luka nad Jihlavou, Měšín, Plandry, Rančirov, Rantířov, Smrčná, Střítež, Vyskytná nad Jihlavou a Zbinohy byly zařazeny do typu obce B. Jedná se o obce s počtem obyvatel do 10 tisíc, které se nacházejí v rozvojových oblastech stanovených Politikou územního rozvoje a v posledních 20 letech vykázaly značný populační růst či stavební rozvoj. Dle Politiky územního rozvoje se jedná o obce v rozvojové oblasti Jihlava OB11. Dalším typem obcí vyskytujících se na území SO ORP Jihlava jsou obce typu C. Do této kategorie byly zařazeny obce Batelov,

Brtnice, Kamenice, Polná a Třešť. Jedná se o města, popřípadě městysy mající od jednoho do deseti tisíc obyvatel. Zbylé obce spadají do kategorie D – jedná se tedy o obce, které mají méně než tisíc obyvatel.

Obrázek 22: Mapa typologie obcí dle Standardu dostupnosti veřejné infrastruktury na území SO ORP Jihlava v roce 2021

**TYPOLOGIE OBČÍ VE SPRÁVNÍM OBVODU
ORP JIHLAVA V ROCE 2021 DLE METODIKY
TAČR BETA - TB050MMR001**

Zdroj: Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury (2020)

6.3 OBČANSKÁ VYBAVENOST A TYPOLOGIE OBCÍ V SO ORP TELČ

Tabulka 8: Mateřské a základní školy v území SO ORP Telč v roce 2021

Mateřská škola	Krahulčí, Mrákotín, Nevcehle, Nová Říše, Stará Říše, Telč (2)
Základní škola	Krahulčí, Mrákotín, Nová Říše, Telč (2), Urbanov

Zdroj: vlastní výzkum (2021)

Na území SO ORP Telč se nachází poměrně nízký počet mateřských a základních škol. Dvě mateřské školy se nacházejí ve městě Telč, další lze nalézt ve větších obcích (Krahulčí, Mrákotín, Nová a Stará Říše). Mateřskou školu mají k dispozici také obyvatelé obce Nevcehle, což je malá obec o 236 obyvatelích. Základní školy se nacházejí v Telči, Krahulčí, Mrákotíně, Nové Říši a Urbanově. Urbanov je obec sousedící s obcí Nevcehle, kde se nachází mateřská škola. Pravděpodobně se jedná o situaci, kdy dochází ke spolupráci těchto dvou obcí, kdy jedna disponuje školou mateřskou, a druhá školou základní. Celkově nízký počet mateřských a základních škol v území patrně souvisí s velkým počtem malých obcí na území SO ORP Telč a poměrně silným postavením města Telč v území.

Tabulka 9: Ambulantní zdravotní péče (skupina 1) v území SO ORP Telč v roce 2021

Praktický lékař pro dospělé	Nová Říše, Telč (4)
Praktický lékař pro děti a dorost	Mrákotín, Nová Říše, Stará Říše, Telč (2)
Zubní lékař	Nová Říše, Telč (5)
Gynekologie	Nová Říše, Telč
Lékárna	Telč (2)

Zdroj: vlastní výzkum (2021)

Velká část lékařské péče je soustředěna do polikliniky Telč, která poskytuje nejenom základní zdravotní péči, ale také péči ambulantních specialistů (oční, chirurgie či ORL). Základní péče je v menší míře zajišťována také v obci Nová Říše, kde se nachází zdravotní středisko. V obci Mrákotín sice lze nalézt ambulanci lékaře pro děti a dorost, avšak ordinuje pouze jeden den v týdnu.

Obrázek 23: Mapa vybraného občanského vybavení na území SO ORP Telč v roce 2021

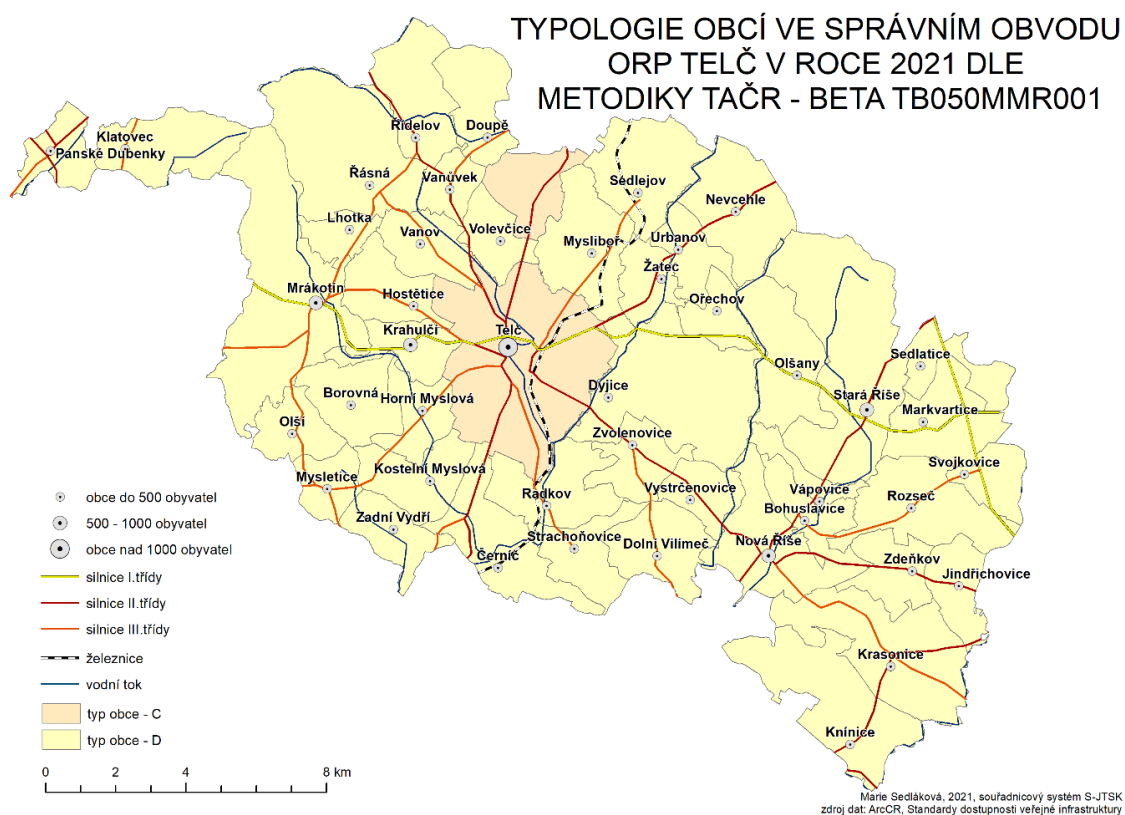

Zdroj: ArcCR (2021), vlastní výzkum (2021)

Na území SO ORP Telč se nacházejí pouze dva typy obcí, a to obce typu C a D. Podmínky pro typ obce C splňuje pouze město Telč jakožto hlavní centrum území. Všechny ostatní obce v území spadají do kategorie typu obce D. Jednotlivé typy obcí byly popsány již dříve. Pro toto území je typický velký počet malých obcí, a to zejména v porovnání s obcemi v SO ORP Dačice, které jsou větší jak do počtu obyvatel, tak také svojí rozlohou.

Obrázek 24: Mapa typologie obcí dle Standardu dostupnosti veřejné infrastruktury na území SO ORP Telč v roce 2021

Zdroj: Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury (2020)

6.4 PODMÍNKY DOSTUPNOSTI VYBRANÝCH ZAŘÍZENÍ ZÁKLADNÍHO OBČANSKÉHO VYBAVENÍ

V následujících kapitolách dochází k analýze vybraných druhů občanského vybavení (mateřská škola, základní škola, praktický lékař pro dospělé, praktický lékař pro děti a dorost, zubní lékař, gynekolog a lékárna) v řešeném území a následně ke stanovení celkového indikátoru. Pro všechny indikátory jsou vytvořeny jednoduché kartogramy zobrazující danou problematiku. Podkladové tabulky s daty lze nalézt v příloze. Data jsou čerpána převážně z ÚAP Dačice 2020 a ÚAP Jihlava 2020. V době tvorby diplomové práce bohužel ještě nebyly dostupné ÚAP Telč 2020, které by měly obsahovat informace o občanské vybavenosti, a tím pádem byl v případě SO ORP Telč nutný vlastní výzkum a průzkum území.

Pro analýzu dat je potřeba vytvořit určitou metodiku. V prvním kroku je nutné obstarání, popř. vytvoření dat jednotlivých druhů občanského vybavení. Získaná data jsou zaznamenávána do tabulky, ze které jsou čerpány pro následující kroky. Celkem jsou sledovány tři typy dostupností občanského vybavení – fyzická, časová a sídelně strukturální.

Fyzická dostupnost je zjišťována pro mateřské a základní školy u obcí typu A, B a C. Časová dostupnost je zjišťována pro mateřské a základní školy a také pro ambulantní zdravotní péči spadající do skupiny 1 (praktický lékař pro dospělé, praktický lékař pro děti a dorost, zubní lékař, gynekolog a lékárna) pro obce typu D. Sídelně strukturální dostupnost, tedy přítomnost či nepřítomnost daného občanského vybavení v obci, je zkoumána pro ambulantní zdravotní péči – skupina 1, a to pro obce typu A, B a C (nad 2000 obyvatel). V této části práce je pro analýzu dostupnosti zdravotní péče v obcích typu A, B a C (nad 2000 obyvatel) využit typ dostupnosti sídelně strukturální, a to ze dvou důvodů. Prvním je, že analýza fyzické dostupnosti ve větších obcích je v této práci jedním z hlavních cílů práce, a tudíž je této analýze věnována pozornost v kapitole 6.5. Za druhý důvod lze považovat fakt, že se ve zvolených obcích v řešeném území velmi často nachází nemocnice, poliklinika, Dům zdraví či zdravotní středisko a soustřeďují velké množství lékařské péče do jednoho objektu či areálu. Nastává tak situace, kdy fyzická dostupnost pro celé území obce splněna není, ale lékař či zdravotní zařízení se v obci nachází, a to je pro potřeby této analýzy dostačující.

Metodika standardů dostupnosti upravuje pro hodnocení fyzické vzdálenosti podmínky měření skutečné fyzické vzdálenosti (po veřejných pozemních komunikacích) a vzdušné vzdálenosti. V případě využití přímé vzdálenosti je potřeba upravit standard požadované skutečné fyzické vzdálenosti koeficientem 1,3, který zohledňuje rozdíl mezi skutečnou fyzickou a vzdušnou vzdáleností.

U jednotlivých druhů občanského vybavení je také potřeba určit prahové hodnoty, u kterých je zohledňována populační velikost obce. Prahy efektivity určuje metodika standardů dostupnosti veřejné infrastruktury a jsou zobrazeny v tabulce níže. K obcím, které neměly dostatečnou prahovou hodnotu, je následně přístupováno individuálně, ve většině případů zde však byla určována dostupnost fyzická či časová.

Tabulka 10: Prahové hodnoty jednotlivých druhů občanské vybavenosti

Občanská vybavenost	Minimální prahová hodnota
Mateřská škola	420 obyvatel
Základní škola (I. stupeň)	2000 obyvatel
Základní škola (úplná)	4000 obyvatel
Všeobecné praktické lékařství	720 obyvatel
Praktické lékařství pro děti a dorost	1800 obyvatel
Zubní lékař	840 obyvatel
Gynekologie	5600 obyvatel

Zdroj: Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury (2020)

Hodnocení časové dostupnosti je provedeno za pomoci portálu Mapy.cz a IDOS.cz, kdy je dostupnost občanského vybavení zkoumána v pracovní den. Fyzická dostupnost je provedena za pomoci prostorové analýzy v prostředí GIS metodou Buffer, tedy tvorbou obalových zón kolem jednotlivých zařízení. Vždy je přitom brána velikost dle metodiky standardu dostupnosti.

V následujícím kroku je třeba určit, zda počet zařízení v obci splňuje podmínky standardu dostupnosti, či nespĺňuje. Veškeré údaje jsou zaznamenány do tabulky (lze nalézt v příloze) a slouží jako podklad pro následující krok.

Jako indikátor je sledováno celkem 7 základních typů občanského vybavení z oblasti školství a zdravotnictví. Sledována je jejich existence v obci a dostupnost. U

stanovení hodnot dílčích indikátorů jsou zvoleny celkem 4 hodnoty: -2,0,1, a 2. Hodnota -2 vyjadřuje, že zařízení se v obci nenachází, a zároveň kritérium dostupnosti není splněno. V tomto případě se většinou jedná o obce na periferiích, které nemají dostatečně kvalitní spoje do větších center. Hodnota 0 znamená, že ačkoli se zařízení v obci nenachází, tak kritérium dostupnosti je splněno. Jedná se případy menších obcí, kdy obyvatelé mají možnost dopravit se v určitém časovém horizontu (ZŠ 30 minut, zdravotnictví 35 minut) veřejnou hromadnou dopravou do obce, ve které se určité zařízení nachází. Pro hodnotu 1 platí, že ačkoli se zařízení v obci nachází, tak kritérium dostupnosti není splněno. Hodnota 1 je využita pouze v případě hodnocení dostupnosti mateřských a základních škol, jelikož u zdravotnictví je využit typ dostupnosti sídelně strukturální. Za nejkvalitněji vybavené obce lze považovat ty s hodnotou 2. V těchto obcích se zařízení nachází a kritérium dostupnosti pro obec je splněno.

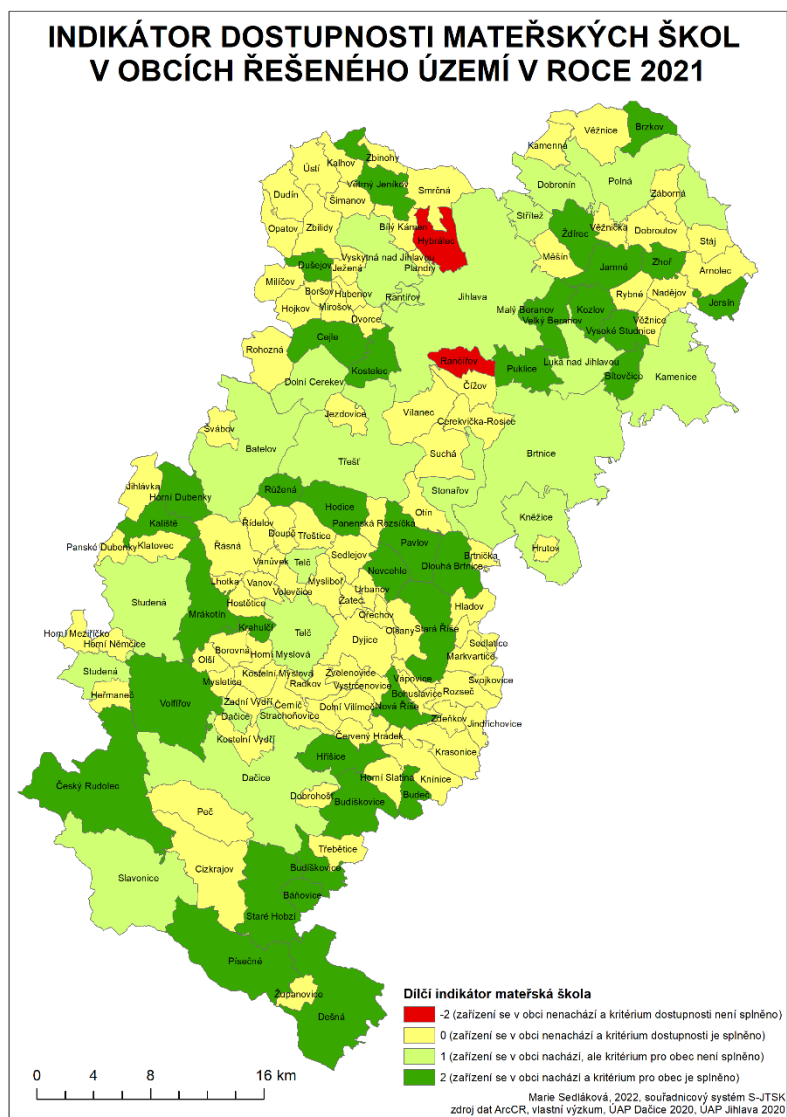
Z jednotlivých dílčích indikátorů je následně vypočítána hodnota celkového indikátoru. Celkový indikátor je vypočten aritmetickým průměrem dílčích hodnot. Při výpočtu jsou vypočteny celkem 4 hodnoty: -1 (špatná), 0 (dobrá), 1 (velmi dobrá) a 2 (výborná).

6.4.1 MATEŘSKÁ ŠKOLA

Jako první druh občanského vybavení jsou zkoumány mateřské školy. Výsledky dostupnosti zobrazuje obrázek č. 21. Pro mateřské školy u obcí typu D je zvolena dostupnost časová (veřejnou hromadnou dopravou ve všední den), a to konkrétně 30 minut od obytných ploch jednotlivých obcí. Pro obce typu A, B a C (obce nad 1000 obyvatel) je zvolena dostupnost fyzická – 600 metrů. Jelikož je analýza prováděna metodou Buffer (obalové zóny) a je pracováno se vzdušnou vzdáleností, je třeba vzdálenost upravit dle koeficientu – v závěru tedy je počítáno se vzdáleností 460 metrů. Nejhůře v této analýze dopadly obce Rančívov a Hybrálec nacházející se v těsné blízkosti Jihlavy, ve kterých se mateřská škola nenachází a kritérium dostupnosti není splněno. U velkých obcí a měst v celém území není kritérium pro obec splněno, ačkoli se ve všech obcích mateřské školy nacházejí. Velmi často se jedná o problém, že zařízení mateřské školy je v obci umístěno mimo centrum obce, a proto není splněna fyzická dostupnost pro veškeré části obce. U 37 obcí rozmístěných po celém řešeném území se zařízení mateřské školy nachází a zároveň je splněno kritérium pro obec (např. Český Rudolec, Mrákotín, Stará Říše nebo

Kostelec). V rozmístění mateřských škol v rámci území nelze v porovnání s vytvořenou typologií pozorovat větší souvislosti. Velkou roli zde hraje především velikost obce než její geografická poloha.

Obrázek 25: Indikátor dostupnosti mateřských škol v obcích řešeného území v roce 2021

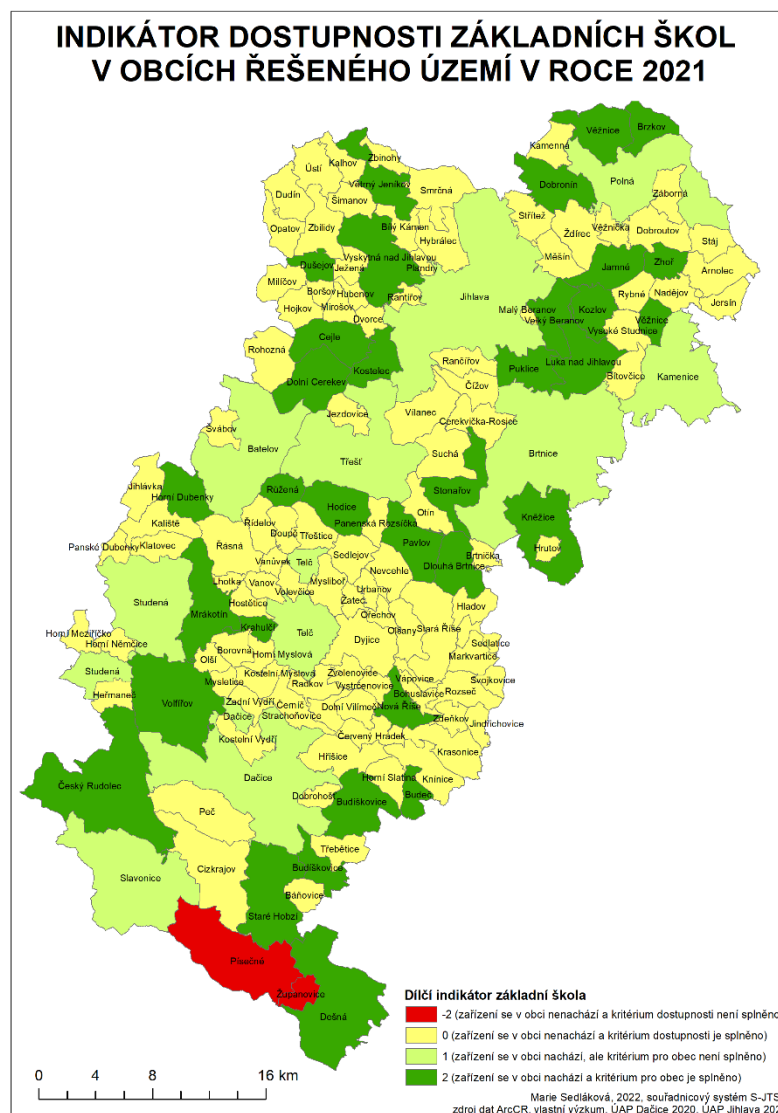
Zdroj: ÚAP Dačice (2020), ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.4.2 ZÁKLADNÍ ŠKOLA

Jako druhý typ občanského vybavení z kategorie školství je zkoumána dostupnost základních škol. Pro obce typu B a C nad 2000 obyvatel je počítáno s fyzickou vzdáleností 800 metrů (buffer 610 metrů), pro obec typu A s fyzickou vzdáleností 600 metrů (buffer 460 metrů), a pro zbylé obce poté s časovou dostupností veřejnou hromadnou dopravou – 30 minut.

Celkově lze dostupnost základních škol hodnotit poměrně kladně. Ve většině obcí se základní škola nachází a kritérium dostupnosti je splněno, a to nejen ve větších obcích, ale také v menších obcích v zázemí měst (Volfířov, Krahulčí, Růžená nebo Kostelec). Ve všech městech v území a v obci Studená se sice základní školy nacházejí, avšak nesplňují kritérium fyzické dostupnosti. V periferním území u státních hranic se nacházejí dvě obce, ve kterých se základní škola nejenom nevyskytuje, ale není zde splněno ani kritérium časové dostupnosti. Jedná se o obce Písečné a Županovice. Problémem je v tomto případě odlehlost obcí od větších center a nekvalitní spoje veřejnou hromadnou dopravou. Ve značné části obcí se sice základní škola nevyskytuje, ale kritérium dostupnosti je splněno. Nejméně základních škol se nachází na území SO ORP Telč spadající do typologie měst ORP a jejich zázemí a vnitřních periferií. V celém území SO ORP Telč se základní školy nacházejí pouze ve čtyřech obcích (Krahulčí, Mrákotín, Nová Říše a Telč). Nejvíce základních škol se nachází v okolí měst a na centrálním venkově.

Obrázek 26: Indikátor dostupnosti základních škol v obcích řešeného území v roce 2021

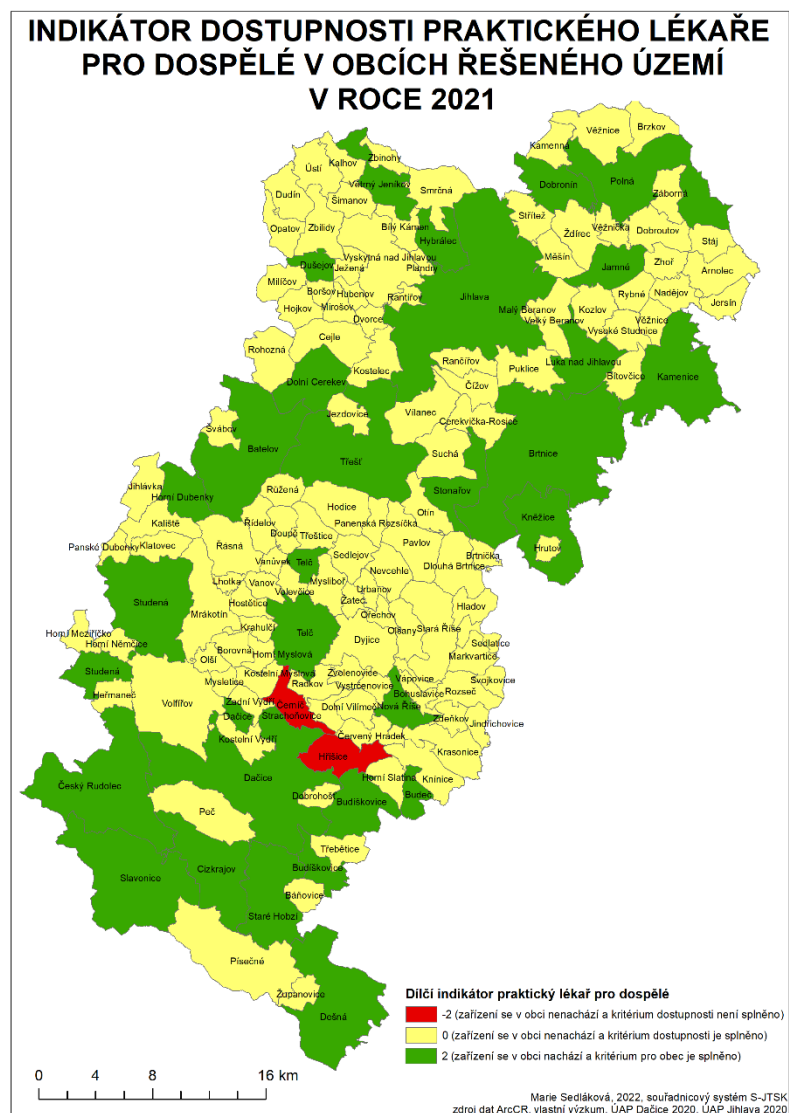
Zdroj: ÚAP Dačice (2020), ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.4.3 PRAKTICKÝ LÉKAŘ PRO DOSPĚLÉ

Prvním druhem občanského vybavení ze zdravotní péče, který je zkoumán, je praktický lékař. V případě všech pěti druhů občanského vybavení z kategorie zdravotnictví je posuzována dostupnost sídelně strukturální u obcí typu A, B, C (nad 2000 obyvatel) – přítomnost či nepřítomnost daného občanského vybavení v obci, a u obcí typu D typ dostupnosti časová – v tomto případě dojezdová doba do 35 minut veřejnou hromadnou dopravou ve všední den.

U všech obcí, kde je provedena analýza sídelně strukturální dostupnosti, se praktický lékař nachází. Praktický lékař je dostupný ve značném počtu obcí SO ORP Dačice řadících se dle typologie obcí do kategorie pohraničních periferií. Nutné je však podotknout, že ve většině případů je lékař v obci dostupný pouze v určité dny a hodiny v týdnu. Praktický lékař je také dostupný v několika obcích spadajících do kategorie centrální venkov (např. Stonařov, Kněžice, Jamné) v blízkosti Jihlavy či v menších městech. Kritérium dostupnosti není splněno v případě obcí Hříšice a Černíč nacházejících se v zázemí měst ORP, a to z důvodu nevyhovujícího spojení veřejnou hromadnou dopravou.

Obrázek 27: Indikátor dostupnosti praktického lékaře pro dospělé v obcích řešeného území v roce 2021

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

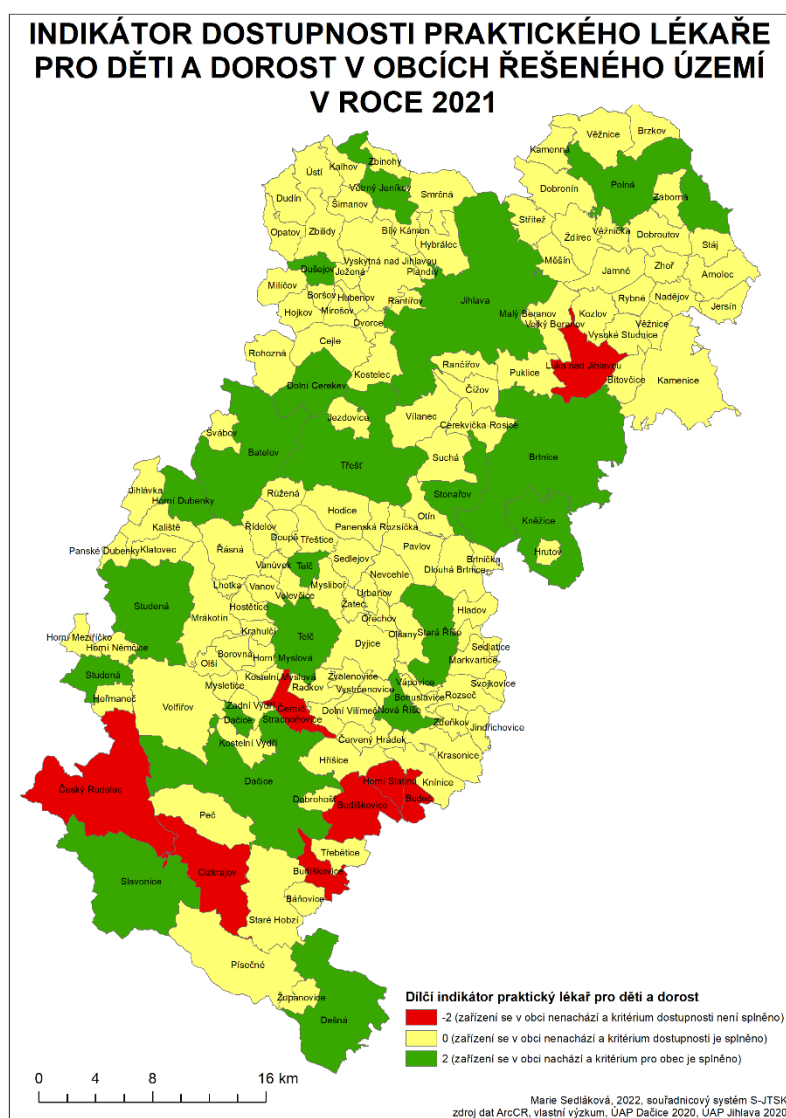
6.4.4 PRAKTICKÝ LÉKAŘ PRO DĚTI A DOROST

Dalším zkoumaným druhem občanského vybavení z kategorie zdravotnictví je dostupnost ambulance praktického lékaře pro děti a dorost. V oblasti pohraničních periferií a zázemí Dačic lze sledovat opačný trend, než v případě dostupnosti praktického lékaře pro dospělé – praktičtí lékaři pro děti a dorost zde často chybí a v nemalé části obcí ani není splněno kritérium dostupnosti. Situace v oblasti centrálního venkova a měst a jejich zázemí je obdobná jako v případě praktického lékaře. Za problém lze považovat nepřítomnost a nesplnění kritéria dostupnosti

v případě obce Luka nad Jihlavou, která se nachází v zázemí aglomerace Jihlavy a jde o poměrně velkou rozvojovou obec. Pozitivní zprávou je přítomnost praktického lékaře pro děti a dorost ve větších obcích nacházející se v oblasti vnitřních periferií (Studená, Nová Říše, Stará Říše). V případě obcí v zázemí měst a aglomerace se zařízení praktického lékaře pro děti a dorost buď nachází, nebo je splněno kritérium dostupnosti, s výjimkou Luky nad Jihlavou.

Obrázek 28: Indikátor dostupnosti praktického lékaře pro děti a dorost v obcích řešeného území v roce 2021

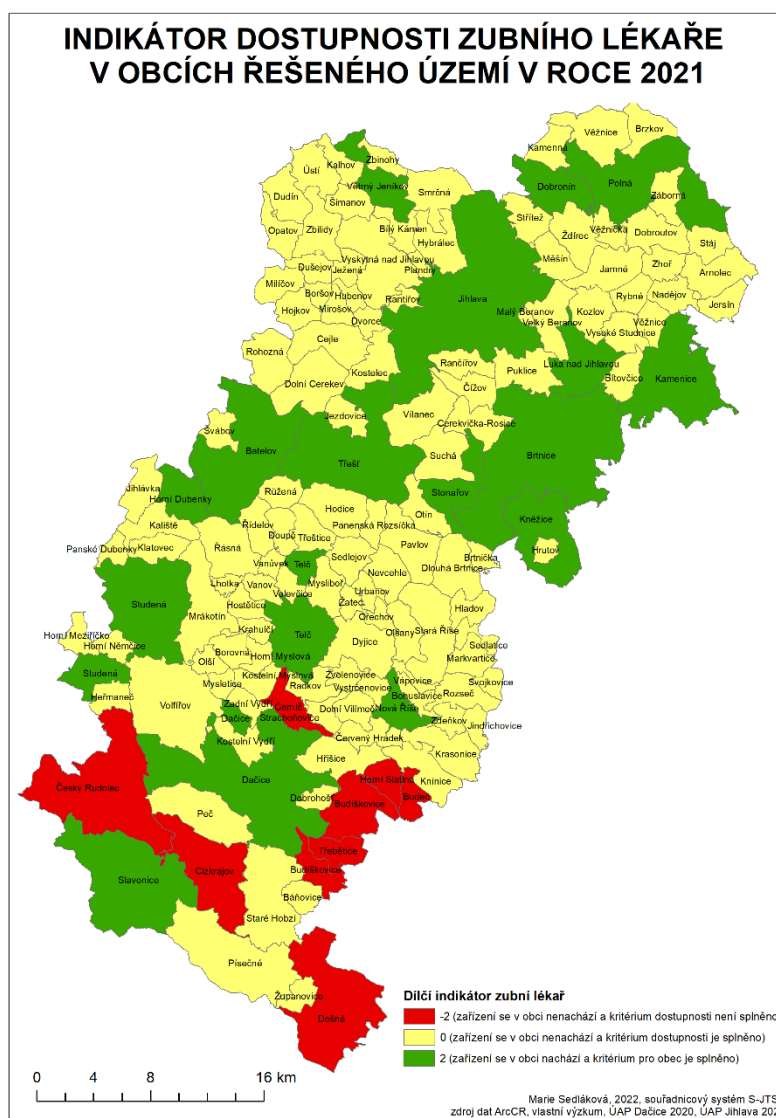

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.4.5 ZUBNÍ LÉKAŘ

V případě dostupnosti zařízení zubního lékaře je na první pohled evidentní, kde dochází ke kumulaci problémů. Hned v sedmi obcích nacházejících se v SO ORP Dačice se ordinace zubního lékaře nenachází, a současně zde není splněno ani kritérium dostupnosti. Problém nedostatku zubních lékařů je v celém okrese Jindřichův Hradec (Česká televize 2022). Dostupné nejsou služby zubního lékaře ani v obci Černíč. Zbylá část řešeného území (aglomerace a její zázemí, města a jejich zázemí, Telč a její zázemí, centrální venkov a vnitřní periferie) je z hlediska dostupnosti či přítomnosti zubního lékaře v obci pokryta celkem kvalitně.

Obrázek 29: Indikátor dostupnosti zubního lékaře v obcích řešeného území v roce 2021

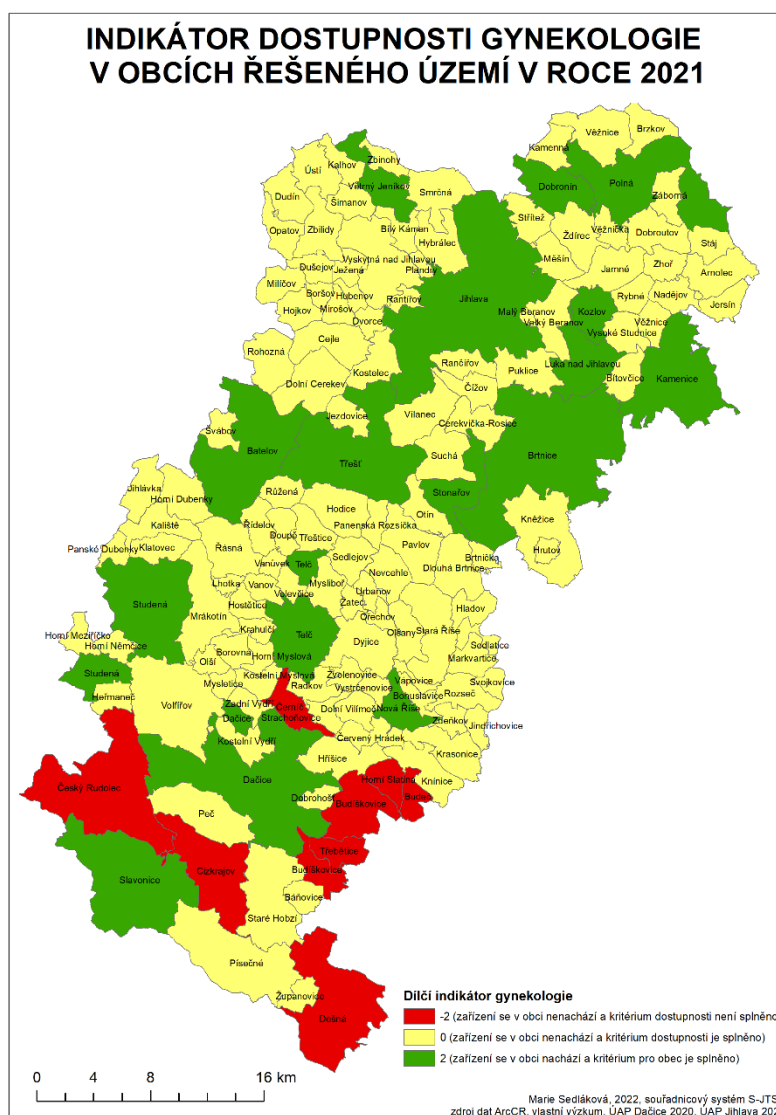

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.4.6 GYNEKOLOGIE

Velmi podobná situace jako v případě dostupnosti zubních lékařů, je i v případě dostupnosti gynekologie. Výsledky indikátorů dostupnosti gynekologických ambulancí v pohraničních periferiích a ve městech ORP a jejich zázemí „kopírují“ dostupnost zubařů. Při porovnání dostupnosti jednotlivých druhů ordinací lékařů lze konstatovat, že toto území je poměrně kvalitně pokryto sítí praktických lékařů, avšak ordinacemi specialistů (za které lze gynekology považovat) je území SO ORP Dačice pokryto velmi nekvalitně. Na území vnitřních periferií, centrálního venkova, měst či aglomerace a jejich zázemí, je dostupnost či přítomnost ordinace gynekologa dle metodiky dostačující. Ve všech větších městech či obcích se gynekologie nachází.

Obrázek 30: Indikátor dostupnosti gynekologie v obcích řešeného území v roce 2021

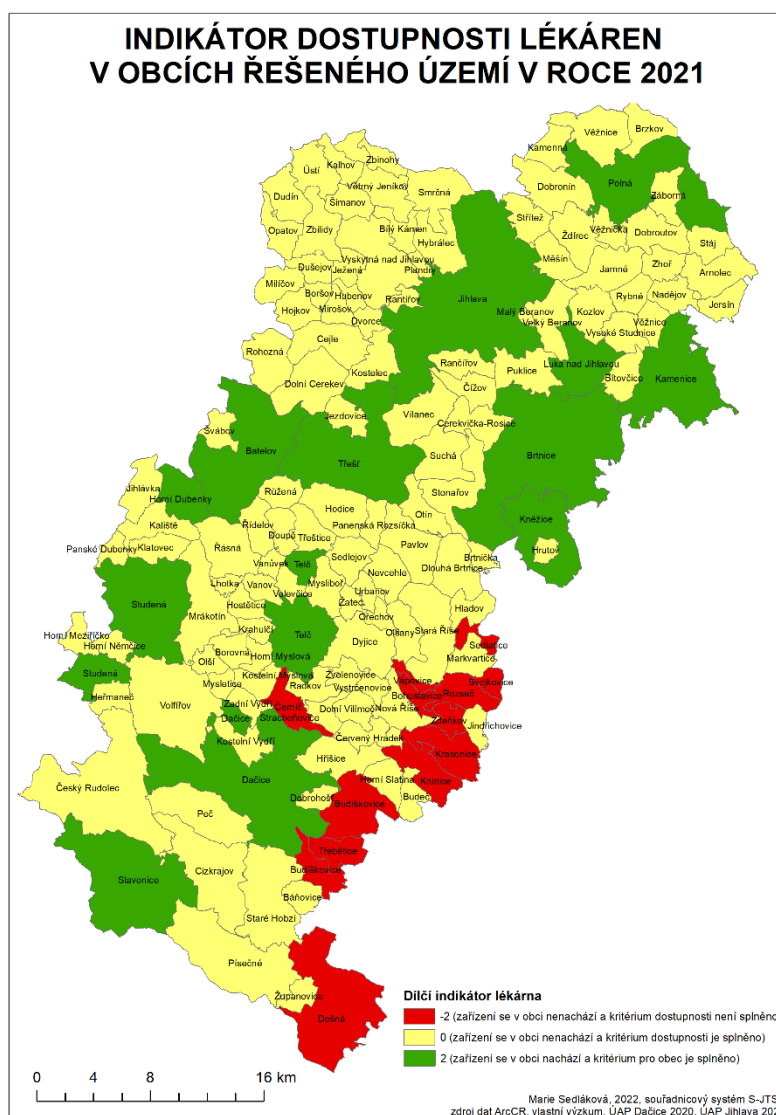

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.4.7 LÉKÁRNA

Zcela jiná situace nastává v případě dostupnosti lékáren. Zařízení lékáren se v území nachází pouze ve větších městech či obcích. V tomto případě hraje velkou roli u dostupnosti lékáren časová dostupnost veřejnou hromadnou dopravou, kdy obce s horším napojením na větší sídla v území nesplňují kritéria dostupnosti. Jako velmi důležité se jeví i to, kolik lékáren je v obci a jak jsou rozmístěny. Lékárny se nenachází v blízkosti nádraží či zastávek, a proto není reálné dorazit do lékárny do 35 minut. V tomto případě je vliv perifernosti v území zřejmý. Obce v blízkosti měst v SO ORP Jihlava disponují kvalitnějšími dopravními spoji, a díky tomu je zde kritérium dostupnosti splněno.

Obrázek 31: Indikátor dostupnosti lékáren v obcích řešeného území v roce 2021

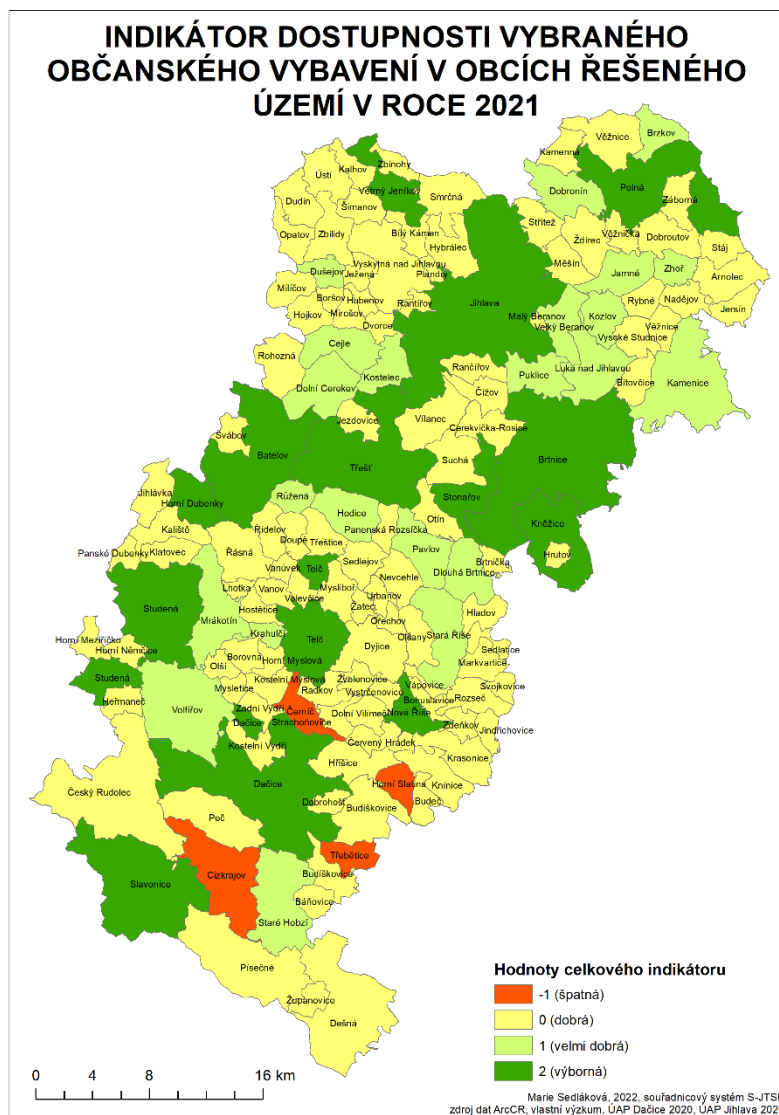
Zdroj: ÚAP Dačice (2020), ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.4.8 CELKOVÁ DOSTUPNOST

Ze sedmi dílčích údajů o dostupnosti je následně vypočítána celková dostupnost. Výborné hodnoty celkového indikátoru jsou zjištěny v případě všech měst v řešeném území (Polná, Jihlava, Brtnice, Třešť, Telč, Dačice a Slavonice). Naopak špatné hodnoty jsou zjištěny u jedné obce v oblasti pohraniční periferie (Cizkrajov) a ve třech obcích nacházejících se v zázemí měst ORP (Třebětice, Horní Slatina a Černíč). Celkově lze za mnohem lépe vybavená území pokládat obce nacházející se v zázemí aglomerace a měst, popřípadě na centrálním venkově. Zde se nenachází žádná obec se špatnou dostupností sledovaných zařízení. Naopak u značné části obcí je celková dostupnost hodnocena jako výborná nebo velmi dobrá, a to i u poměrně malých obcí (Cejle, Brzkov nebo Horní Dubenky).

Na území vnitřních a pohraničních periferií se nachází tři obce s výbornými hodnotami celkového indikátoru (Nová Říše, Slavonice a Studená). V okolí těchto obcí se, až na výjimky, nachází převážně obce s dobrou dostupností. V území pohraniční periferie se nachází již zmíněná obec Cizkrajov, jejíž celkový indikátor dostupnosti lze hodnotit jako špatný.

Obrázek 32: Indikátor celkové dostupnosti vybraného občanského vybavení v obcích řešeného území v roce 2021

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.5 FYZICKÁ DOSTUPNOST

Pro vybrané obce v území je provedena analýza fyzické dostupnosti jednotlivých občanských vybaveností. Celkem je vybráno deset obcí typu A (Jihlava) a typu C (Batelov, Brtnice, Dačice, Kamenice, Polná, Slavonice, Studená, Telč a Třešť).

V případě každé z uvedených obcí je provedena analýza fyzické dostupnosti dle metodiky standardu dostupnosti, a výsledky jsou následně zobrazeny v jednoduchých mapových schématech. Jelikož je analýza zpracována v prostředí ArcMap metodou Buffer (obalových zón), je potřeba skutečnou fyzickou pěší vzdálenost přepočítat na vzdušnou. V případě vzdálenosti 600 metrů pěší docházkou je vzdušná vzdálenost vypočtena na 460 metrů, v případě skutečné vzdálenosti 800 metrů na 610 metrů. Pro mateřské školy je zvolena hodnota dostupnosti 600 metrů od obytné zóny. U základních škol v obcích typu C je počítáno se vzdáleností 800 metrů, v případě obce typu A (Jihlava) se vzdáleností 600 metrů. Pro jednotlivá zařízení z oblasti zdravotnictví (praktický lékař pro dospělé, praktický lékař pro děti a dorost, zubní lékař, gynekolog a lékárna) je zvolena hodnota 600 metrů.

Analýza fyzické dostupnosti je provedena pro všechna zařízení občanské vybavenosti, která se v obcích nacházejí, a to i v případě, že v obci žije méně obyvatel, než je prahová hodnota pro jednotlivé druhy občanského vybavení (viz. tabulka č. 10 – kapitola 6.4). K těmto obcím je poté v hodnocení přistupováno individuálně a je zohledněn počet obyvatel. Jako příklad lze uvést ambulanci gynekologa, kdy se ordinace gynekologa ve všech obcích nachází, ačkoli populační kritérium pro přítomnost gynekologie je dle standardu stanoveno na 5400 obyvatel v sídle (tuto populační velikost splňuje jen 5 obcí v území – Jihlava, Třešť, Polná, Telč a Dačice).

6.5.1 Batelov

Obec Batelov je městys v území SO ORP Jihlava, POÚ Třešť. V roce 2021 zde žilo 2368 obyvatel (ČSÚ 2021). Na území obce se nachází mateřská a základní škola, ordinace praktického lékaře pro dospělé a zubního lékaře, gynekologa, lékárna a dva lékaři pro děti a dorost. Kritérium fyzické dostupnosti není ani v jednom případě splněno. Důvodem je především umístění školního areálu a obecního zdravotního střediska mimo centrální část obce, a to na jejím západním okraji. Jelikož v Batelově nežije 4000 ani 5600 obyvatel, dle standardu dostupnosti zde není nutná přítomnost

úplné základní školy ani ordinace gynekologa. Obě zařízení se v obci nachází, avšak ani u jedné není splněna fyzická dostupnost. I přesto lze pozitivně hodnotit přítomnost těchto zařízení v obci.

Obrázek 33: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městysu Batelov

Zdroj: ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.5.2 Brtnice

Brtnice je město nacházející se na území SO ORP Jihlava. V roce 2021 zde žilo celkem 3757 obyvatel (ČSÚ 2021). V obci se nachází mateřská a základní škola, praktický lékař pro dospělé, praktický lékař pro děti a dorost a zubní lékař, lékárna a dvě ordinace gynekologa. Stejně jako v případě Batelova zde však není splněno kritérium fyzické dostupnosti u žádného zkoumaného občanského vybavení. Zdravotnická zařízení jsou lokalizována v jižní polovině obce, zatímco areál mateřské a základní školy v její severní části. Dle satelitních snímků (porovnání současné doby a roku 2003) dochází k rozvoji a nové výstavbě zejména

v severozápadní části obce. Zajímavé je, že se v obci nacházejí hned dvě ordinace gynekologa, i když dle prahových hodnot není z populačního hlediska v obci gynekologie nutná.

Obrázek 34: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městě Brtnice

Zdroj: ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.5.3 Dačice

Město Dačice je hlavním centrem ve správním obvodu ORP Dačice nacházejícím se u rakouských hranic. Ačkoli počet obyvatel ve městě neustále klesá, stále se jedná o největší město v tomto území. V roce 2021 žilo ve městě 7192 obyvatel (ČSÚ 2021). Na území města a jeho místních částí se nachází celkem 6 mateřských škol (4 přímo v Dačicích, dvě v místních částech Bílkov a Dolní Němčice), 2 základní školy, 6 ordinací praktických lékařů, 3 praktičtí lékaři pro děti a dorost, 7 zubařů, 3 ordinace gynekologa a 3 lékárny. V případě všech sledovaných druhů občanského vybavení však není splněno kritérium fyzické dostupnosti. Nejrovnoměrněji jsou sice v území

rozmístěny mateřské školy, ale i přesto zde není jejich dostupnost splněna. Obě základní školy jsou lokalizovány nedaleko od sebe, a to v severní části města. V případě dostupnosti všech zdravotnických zařízení není standard dostupnosti splněn pro severozápadní část území – sídliště Červený Vrch. Značná část lékařů má svoji ordinaci v dačické nemocnici nacházející v jižní části města. Problém s dostupností veškerého občanského vybavení mají obyvatelé žijící v městské části Dačice III., tedy v jižní části města. Na toto území nezasahuje obalová zóna žádného zařízení občanského vybavení. Za další problémové území lze považovat odlehlé sídliště Nivy (v západní části města), které je od zbytku zastaveného území odděleno bariérou zemědělských objektů a rybníků. V této části se nachází pouze soukromá ordinace zubního lékaře a lékárna v nově vybudovaném obchodním centru. Městská část III. a sídliště Nivy zaznamenávají přitom v posledních dvaceti letech největší územní rozvoj.

Obrázek 35: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městě Dačice

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), vlastní výzkum (2021)

6.5.4 Jihlava

Město Jihlava je zdaleka největším městem ve zkoumaném území. Ve statutárním městě Jihlava, které je zároveň krajským městem Vysočiny, v roce 2021 žilo 51 125 obyvatel (ČSÚ 2021). Jako jediné město v území spadá do typu obce A, tedy do kategorie obcí, které mají více než 10 tisíc obyvatel. I přesto, že za posledních dvacet let počet obyvatel ve městě stagnuje, dochází na území Jihlavy k územnímu rozvoji, a to zejména v částech Horní Kosov a Helenín. Pro tyto dvě části je typická častá absence zařízení občanského vybavení (v části Horní Kosov se nachází pouze ordinace zubního lékaře a základní škola, v části Helenín pouze mateřská škola). V Jihlavě se nachází 18 mateřských škol, 17 základních škol, 46 ordinací praktických lékařů, 11 lékařů pro děti a dorost, 36 zubních lékařů, 13 gynekologů a 16 lékáren. Kritérium fyzické dostupnosti pro jednotlivé druhy občanského vybavení však není zcela splněno ani v případě Jihlavy. Mateřské a základní školy pokrývají území města poměrně rovnoměrně s několika výjimkami (základní škola chybí v části Staré Hory a již zmíněném Heleníně). Pokrytí sítí mateřských škol je slabší (školy chybí v severní části města, v okolí Handlových a Hruškových Dvorů a v Horním Kosově). Z lékařské péče je většina zařízení lokalizována do krajské nemocnice či v Domě zdraví. Naprosto nejhorší je dostupnost praktických lékařů pro děti a dorost, popřípadě gynekologie. Většina lékáren je lokalizována v centru města či kolem hlavního tahu vedoucího z Pelhřimova do Velkého Meziříčí protínajícího území města ze západu na východ. Ze zdravotních zařízení jsou v území nejrovnoměrněji rozmístěny ordinace zubních lékařů.

Obrázek 36: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městě Jihlava

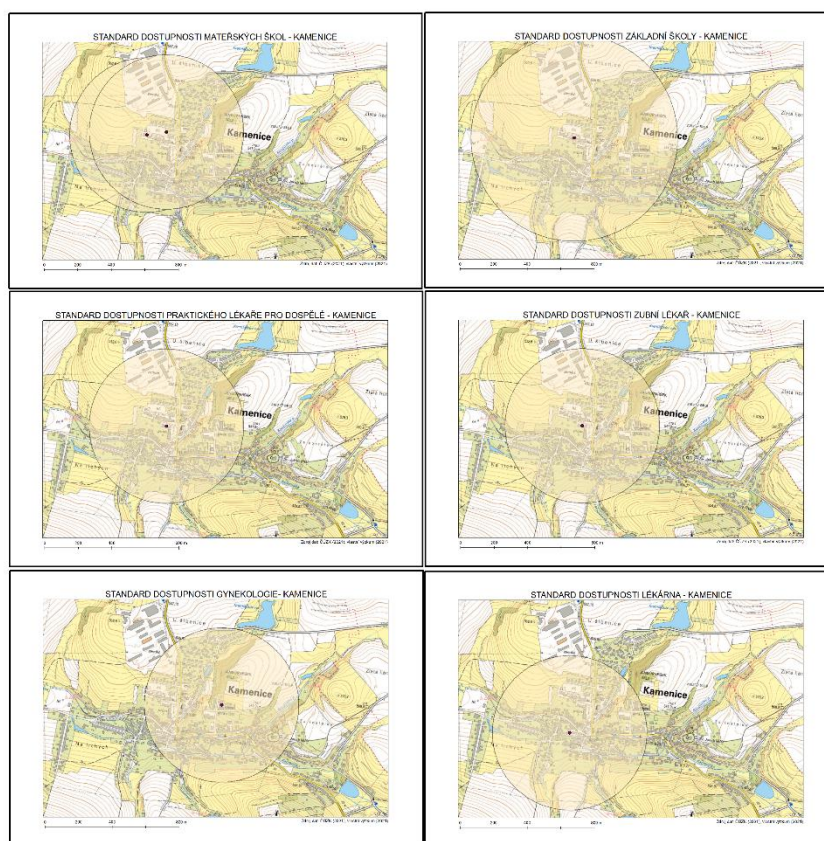

Zdroj: ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.5.5 Kamenice

Městys Kamenice se nachází ve správním obvodu ORP Jihlava. V roce 2021 zde žilo celkem 1978 obyvatel (ČSÚ 2021). V obci se nachází dvě mateřské školy, jedna základní škola, ordinace zubního lékaře, gynekologa, lékárna a dvě ordinace praktického lékaře pro dospělé. Jelikož se jedná o obec s počtem obyvatel pod 2000, z hlediska prahové hodnoty standardů dostupnosti se v obci nemusí nacházet ordinace gynekologa a základní škola. Obě zařízení se v obci nachází, problémem je však absence praktického lékaře pro děti a dorost. Zbylé druhy občanského vybavení standard fyzické dostupnosti nespĺňují. Ordinace zubního lékaře, praktických lékařů a lékárna se nachází v západní polovině města, stejně tak jako areál základní školy a obě mateřské školy. Pro obyvatele žijící ve východní části města jsou tato zařízení občanského vybavení značně vzdálena. Blíže středu obce se nachází ordinace gynekologa, která je umístěna v budově úřadu městyse. I přes výhodnější polohu v rámci obce však není standard dostupnosti splněn.

Obrázek 37: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městysu Kamenice

Zdroj: ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

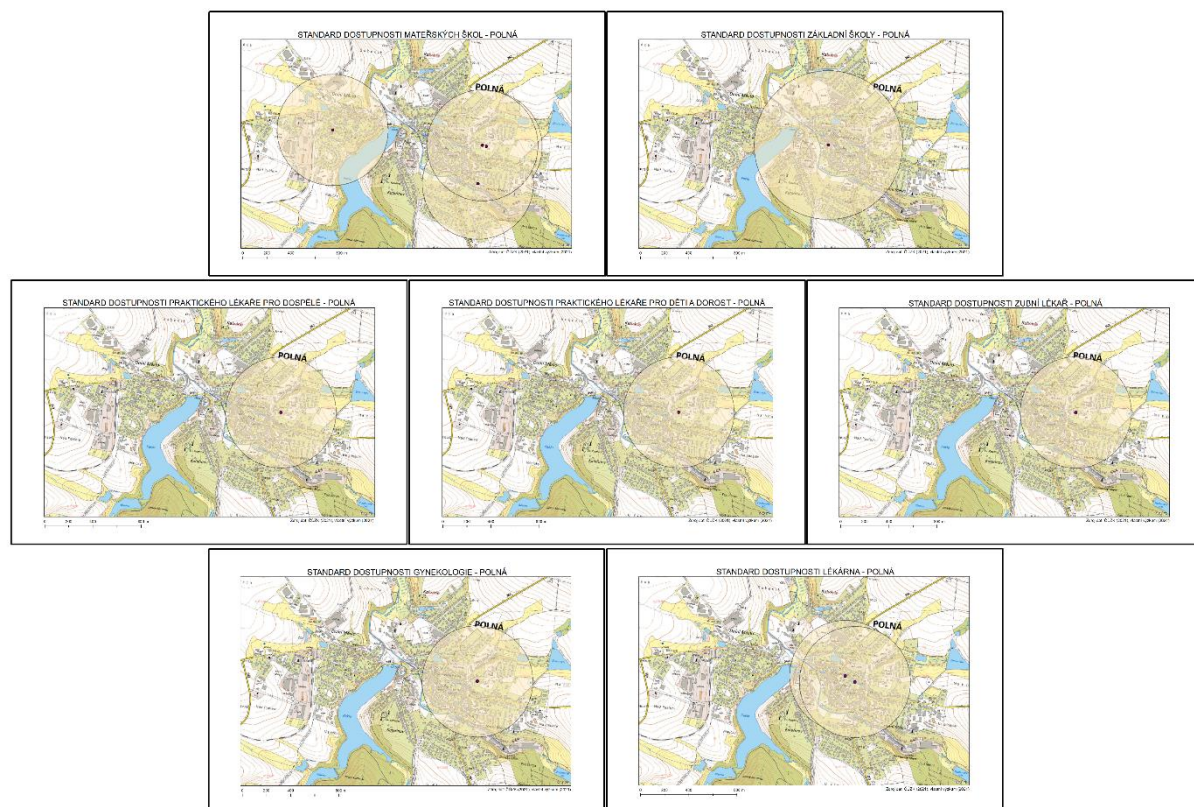
6.5.6 Polná

Město Polná, které je také obcí s pověřeným obecním úřadem, se nachází severovýchodně od statutárního města Jihlava. Jedná se o město, kde v roce 2021 žilo 5201 obyvatel (ČSÚ 2021). V obci se nachází čtyři mateřské školy, jedna základní škola, dvě ordinace praktického lékaře pro dospělé, jedna ordinace praktického lékaře pro děti a dorost, dva zubní lékaři, jeden gynekolog a dvě lékárny. Mateřské školy se nacházejí v západní a východní části města, základní škola se naopak nachází v centru města. Všechny ordinace lékařů jsou lokalizovány do Městského zdravotního střediska ve východní části města. Standard dostupnosti zejména lékařských zařízení je v území absolutně nedostačující, a to zejména pro obyvatele žijící v západní části města, která je od zbytku města oddělena bariérou rybníku Peklo. Kritérium fyzické dostupnosti v území tak nespĺňuje žádný z druhů

občanského vybavení. Na druhou stranu lze kladně hodnotit přítomnost ordinace gynekologa, a to i přes poměrně malou populační velikost sídla.

Obrázek 38: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městě Polná

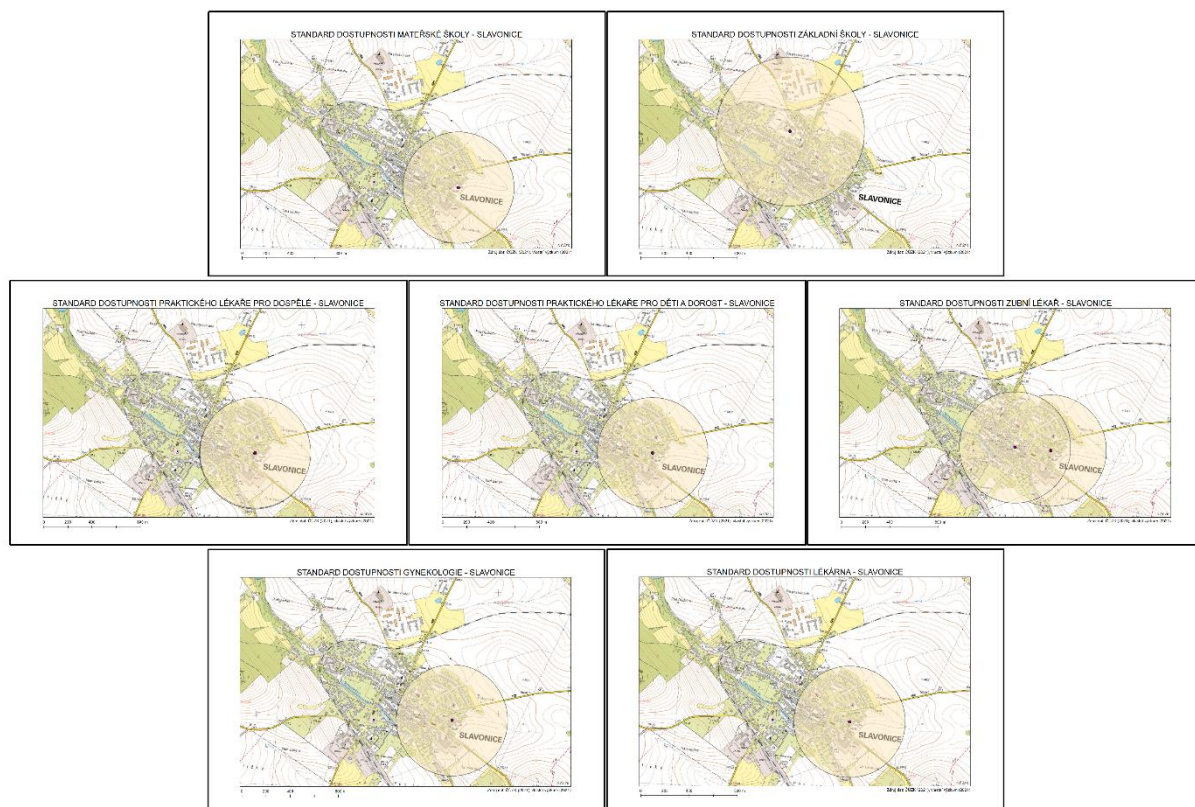
Zdroj: ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

6.5.7 Slavonice

Město Slavonice se nachází ze všech zkoumaných měst nejjihněji - necelý kilometr od hranic se spolkovou zemí Dolní Rakousko. V roce 2021 zde žilo 2343 obyvatel a počet obyvatel neustále klesá (ČSÚ 2021). V území také nedochází k výraznějšímu územnímu rozvoji – výstavba obytných domů probíhá zejména v nezastavených částech území města. Ve městě se nachází jedna mateřská a jedna základní škola, ordinace dvou praktických lékařů, jednoho praktického lékaře pro děti a dospělé, dvě ordinace zubního lékaře, jeden gynekolog a jedna lékárna. Standard fyzické dostupnosti není splněn pro žádné zařízení občanského vybavení. Mateřská škola se nachází doslova na okraji východní části města, takže obyvatelé západní části Slavonic musí své děti do mateřské školy vodit přes celé město. Poloha základní

školy je příznivější, nachází se poměrně blízko středu města, ale ani tak standard dostupnosti bohužel zcela nesplňuje. Ordinance lékařů jsou situovány (s výjimkou soukromé zubní kliniky) do zdravotního střediska ve východní části města. I zde však lze nalézt určitá pozitiva, a to přítomnost gynekologie a úplné základní školy i přes nízký počet obyvatel města.

Obrázek 39: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městě Slavonice

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), vlastní výzkum (2020)

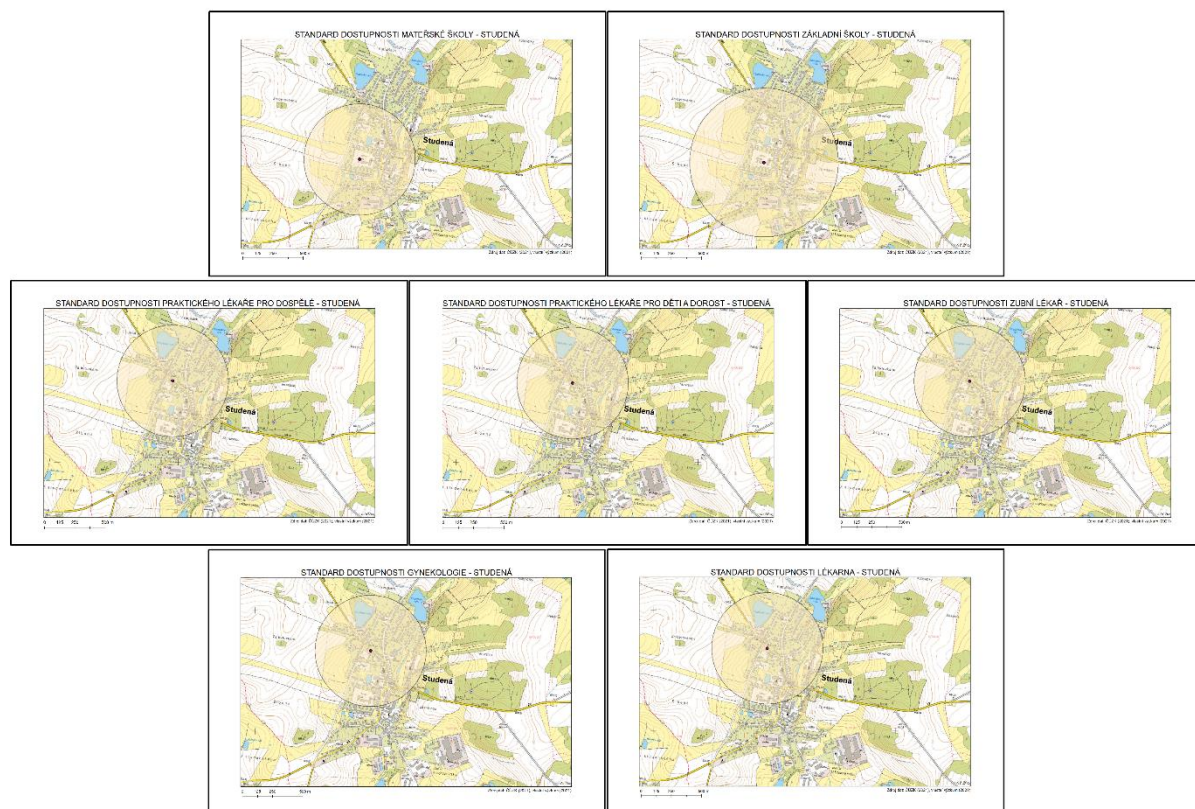
6.5.8 Studená

Obec Studená, která má 2285 obyvatel, se nachází v severozápadní části SO ORP Dačice (ČSÚ 2021). Ve Studené, stejně jako ve Slavonicích, dochází pouze k minimálnímu územnímu rozvoji. V obci se nachází mateřská a základní škola, praktický lékař pro dospělé, praktický lékař pro děti a dorost, zubní lékař, gynekologie a lékárna. Fyzická dostupnost není splněna ani v jednom případě občanského vybavení. Mateřská a základní škola se nachází v centrální části obce ve školském areálu. I přes umístění školských zařízení ve středu obce není splněna podmínka pěší dostupnosti pro obyvatele žijící v severní části Studené. Zdravotnictví

se nachází v budově zdravotního střediska v severní polovině obce. Zde jsou zřízeny nejen jednotlivé ordinace, ale také lékárna. Za pozitivní lze opět považovat přítomnost ordinace gynekologie a úplné základní školy i přes malou populační velikost obce.

Obrázek 40: Fyzická dostupnost občanského vybavení v obci Studená

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), vlastní výzkum (2021)

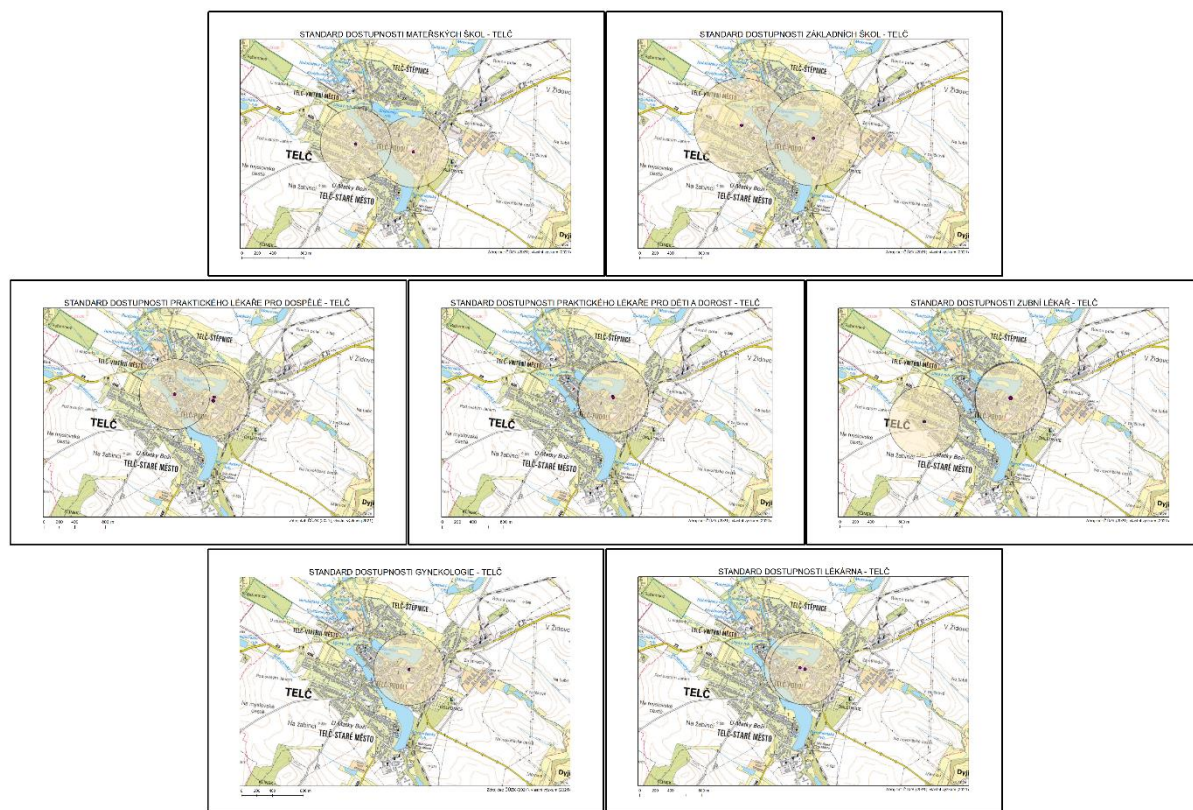
6.5.9 Telč

Město Telč je hlavním centrem v území SO ORP Telč. I přes stálý pokles počtu obyvatel ve městě v roce 2021 žilo 5257 obyvatel (ČSÚ 2021). I pro Telč je typický malý územní rozvoj. Za posledních 20 let došlo k rozvoji a výstavbě domů pouze v jihozápadní části města ve čtvrti Staré Město. V této části města se v současné době plánuje prodej nových stavebních pozemků. V Telči se nachází dvě mateřské školy, dvě základní školy, čtyři ordinace praktického lékaře pro dospělé, dva lékaři pro děti a dorost, pět zubních lékařů, jedna ordinace gynekologie a dvě lékárny. Ani zde bohužel nejsou splněny standardy fyzické dostupnosti pro jednotlivá zařízení občanského vybavení. Rozmístění mateřských škol na území města je v rámci

možností rovnoměrné, avšak bylo by vhodné zvážit doplnění mateřské školy do severní či jižní části města. Obyvatelé těchto částí města jsou od existujících mateřských škol odděleni bariérou Staroměstského a Štěpnického rybníka. Základní školy jsou rozmístěny podobně jako školy mateřské. Většina ordinací lékařů je lokalizována do budovy polikliniky Telč nedaleko centra města. V poliklinice je poskytována nejen „základní“ zdravotní péče, ale také chirurgie či oční ambulance. Z tohoto pohledu lze vybavenost Telče z pohledu zdravotnictví hodnotit jako poměrně kvalitní, a to i přes nesplnění standardů fyzické dostupnosti občanského vybavení.

Obrázek 41: Fyzická dostupnost občanského vybavení ve městě Telč

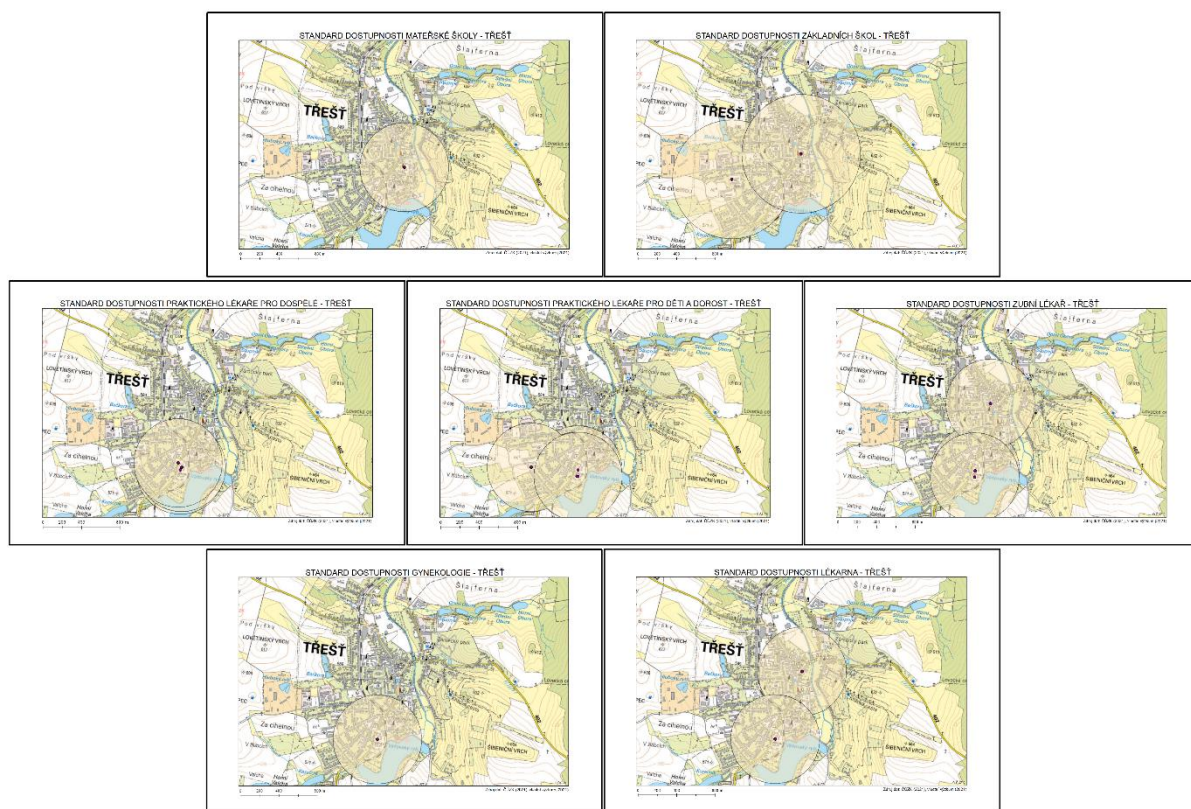

Zdroj: vlastní výzkum (2021)

6.5.10 Třešť

Město Třešť se nachází přibližně 15 kilometrů od krajského města Jihlava. V roce 2021 zde žilo 5682 obyvatel, jedná se tedy o druhé největší město v SO ORP Jihlava (ČSÚ 2021). I pro Třešť je typický pokles počtu obyvatel v posledních letech. Město nezaznamenává v posledních dvaceti letech výrazný územní rozvoj s výjimkou území v jižní části města, kde dochází k postupné výstavbě rodinných domů. Ve městě se nachází jedna mateřská škola, dvě základní školy, tři ordinace praktického lékaře pro dospělé, čtyři praktičtí lékaři pro děti a dorost, tři zubní lékaři, jedna ordinace gynekologa a dvě lékárny. Ani v případě posledního zkoumaného města není standard fyzické dostupnosti splněn. Nejkvalitnější pokrytí fyzickou dostupností ve městě mají základní školy, které až na výjimku severních čtvrtí pokrývají většinu území města. Dostupnost mateřské školy je pro většinu obyvatel města naprosto nedostačující, a to i přes umístění školského zařízení v blízkosti centra města. Většina ordinací lékařů je lokalizována do budovy polikliniky v jižní části města, a kvůli tomu jsou lékaři obtížně dostupní pro obyvatele žijící v severní polovině Třeště. Celkově se zdravotní zařízení nacházejí převážně v jižní části města. Stejně jako v případě Telče lze i zde hodnotit pozitivně přítomnost polikliniky s několika ambulancemi. Bohužel specializovaní lékaři (ortopedie, ORL či kožní) nejsou místní a do Třeště dojíždějí většinou jen jeden až dva dny v týdnu v omezených ordinačních hodinách.

Obrázek 42: Fyzická dostupnost občanského vybavení ve městě Třešť

Zdroj: ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

7. VYHODNOCENÍ ANALYTICKÉ ČÁSTI

Vyhodnocení analytické části je rozděleno do dvou dílčích kapitol – kapitola 7.1 hodnotí podmínky dostupnosti vybraných zařízení základního občanského vybavení, kapitola 7.2 následně hodnotí jejich fyzickou dostupnost.

7.1 Vyhodnocení podmínek dostupnosti

Nejprve je v analytické části zkoumána kvalita dostupnosti občanského vybavení. Vyhodnocením jednotlivých druhů občanského vybavení a jejich celkovou dostupností se zabývají kapitoly 6.4.1 – 6.4.8. Jelikož je tato diplomová práce zaměřena také na typologii, je při vyhodnocení kvality dostupnosti potřeba provést komparaci s vytvořenou typologií.

Nejprve je nutné jednotlivé obce rozdělit dle jejich příslušnosti k danému typu obce na základě vytvořené typologie. Následně je u všech druhů občanského vybavení proveden součet za všechny dané obce (viz. tabulka č. 11). Aby bylo možné výsledky mezi sebou porovnávat, je nutné pro každou hodnotu vypočítat aritmetický průměr. Výsledky zobrazuje tabulka č. 12.

Tabulka 11: Součet indikátorů občanského vybavení dle typologie

	MŠ	ZŠ	obvodní lékař	dětský lékař	zubní lékař	gynekologie	lékárna	celkem
aglomerace a její zázemí	7	9	6	0	4	4	4	4,85
města ORP a jejich zázemí	14	10	4	-4	-6	-6	-2	1,42
města a jejich zázemí	27	23	16	10	12	14	10	16
centrální venkov	18	16	12	10	8	4	4	10,28
vnitřní periferie	7	5	4	6	4	4	-14	2,28
pohraniční periferie	9	1	8	-2	-2	-2	2	2

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

Tabulka 12: Aritmetický průměr indikátorů občanského vybavení dle typologie

	MŠ	ZŠ	obvodní lékař	dětský lékař	zubní lékař	gynekologie	lékárna	celkem
aglomerace a její zázemí	0,46	0,6	0,4	0	0,26	0,26	0,26	0,32
města ORP a jejich zázemí	0,4	0,28	0,11	-0,11	-0,17	-0,17	-0,05	0,04
města a jejich zázemí	1	0,85	0,59	0,37	0,44	0,52	0,37	0,59
centrální venkov	0,53	0,47	0,36	0,29	0,24	0,11	0,11	0,31
vnitřní periferie	0,28	0,2	0,16	0,24	0,16	0,16	-0,56	0,09
pohraniční periferie	1,28	0,14	1,14	-0,28	-0,28	-0,28	0,28	0,28

Zdroj: ÚAP Dačice (2020), ÚAP Jihlava (2020), vlastní výzkum (2021)

Z pohledu občanského vybavení jsou obce nejkvalitněji vybaveny zařízeními mateřských škol, popřípadě základních škol. Za problematické lze považovat pokrytí

území zdravotnickými zařízeními, zejména ordinacemi praktického lékaře pro děti a dorost, zubního lékaře a gynekologie.

Nejhůře dopadly z pohledu hodnocení kvality dostupnosti vybraného občanského vybavení obce v zázemí měst ORP. Značná část zařízení je lokalizována v regionálních centrech (Dačice, Telč), zbytek území není dostatečně pokryt větším počtem škol či ordinací. Velmi špatná dostupnost je zjištěna zejména pro zdravotnická zařízení (především pro zubního lékaře a gynekologa). Problémem se v tomto případě jeví také dopravní dostupnost spoji VHD z jednotlivých obcí do obcí ORP. Velmi špatně dopadly také obce nacházející se v pohraničních periferiích. Nejhorší je v tomto území kvalita dostupnosti gynekologie, praktického lékaře pro děti a dorost a zubního lékaře. Naopak dostupnost praktického lékaře pro dospělé lze hodnotit jako kvalitní.

Nejlepší hodnoty, s poměrně velkým náskokem, lze nalézt v případě měst a jejich zázemí. Zde byly zjištěny nekvalitnější hodnoty pro všechny druhy občanského vybavení, přičemž nejlépe jsou na tom školská zařízení. Velmi kvalitně je vybaveno také území centrálního venkova. Zde lze za nedostatečnou považovat pouze kvalitu dostupnosti ordinace gynekologa a lékáren.

7.2 Vyhodnocení fyzické dostupnosti

Výsledky analýzy fyzické dostupnosti lze považovat za překvapivé. Ani u jednoho zařízení ve všech zkoumaných obcích nebyl splněn standard fyzické dostupnosti. Nejlepší fyzickou dostupnost v území měly převážně základní školy. Naprosto nedostačující umístění a docházkovou vzdálenost má základní škola v Polné, naopak poměrně kvalitní dostupnost mají základní školy v Dačicích, Slavonicích a Třešti. Velmi slabá pěší dostupnost byla zjištěna v případě ordinací lékařů, zejména pak u praktických lékařů a lékařů pro děti a dorost - například v Kamenici se praktický lékař pro děti a dorost ani nenachází.

Obec Batelov není celkově dostatečně pokryta občanskou vybaveností. Veškerá zařízení občanského vybavení jsou lokalizována v západní části obce, naopak severní a západní část zůstává převážně nepokrytá.

Jiná situace nastává v případě města Brtnice. Zařízení občanského vybavení nachází v podstatě po celém území města. Školská zařízení jsou lokalizována v severní části města, zdravotnická naopak v jižní části města.

Město Dačice má poměrně hustou síť zařízení občanského vybavení. Až na výjimku části území Dačice III. je celé území standardem fyzické dostupnosti pokryto. Školská zařízení se nacházejí zejména v severní části území (např. sídliště Červený Vrch je z hlediska školství pokryto velmi kvalitně, ale zdravotní zařízení se zde nevyskytují). Zařízení zdravotnická se nacházejí v podstatě po celém území města, kromě již zmíněného sídliště Červený Vrch a jižní části Dačice III.

Statutární město Jihlava je nejhůře pokryto ordinacemi praktického lékaře pro děti a dorost. Školská zařízení jsou ve městě rozmístěna nerovnoměrně, avšak jejich pokrytí je v určitých případech možné považovat za poměrně dostačující. Značná část ordinací lékařů je lokalizována do krajské nemocnice či do Domu zdraví v blízkosti nemocnice. Celkově je město pokryto občanským vybavením relativně kvalitně, za problémové oblasti lze považovat Horní Kosov, Staré Hory, Sasov a Helenín, kde výrazná část, zejména zdravotnických zařízení, chybí.

Nevyhovující pokrytí občanským vybavením má městys Kamenice. Za zásadní problém lze považovat absenci ordinace lékaře pro děti a dorost. Většina zkoumaných zařízení je lokalizována v západní polovině obce, tím pádem je hůře dostupná pro obyvatele východní části městyse. Ve východní polovině se nachází pouze ordinace gynekologa, která je umístěna v budově obecního úřadu.

Město Polná lze charakterizovat jako město s velmi špatnou fyzikou dostupností občanského vybavení. S výjimkou jedné mateřské školy jsou veškerá zařízení situována ve východní části obce. Nejlépe území pokrývají mateřské školy. Všechny ordinace se nacházejí v Městském zdravotním středisku. Velmi špatně dostupné je občanské vybavení zejména pro obyvatele západní části obce, kteří jsou od zbytku města odděleni bariérou rybníka Peklo, popřípadě pro obyvatele žijící v jižní a severní části.

Podobnou situaci lze pozorovat i v případě města Slavonice. Nejlépe je obyvatelům města dostupná základní škola. Problém nastává v případě všech dalších typů občanského vybavení. Jak mateřská škola, tak také veškeré ordinace lékařů a lékárna,

se nacházejí na východním okraji města, a tím pádem jsou špatně dostupné pro většinu místních obyvatel.

Zařízení občanského vybavení v obci Studená jsou poměrně strategicky situována blízko centra města. Mateřská a základní škola se nacházejí ve společném areálu nedaleko náměstí, zdravotní středisko je umístěno severně od areálu škol.

V případě Telče nastává problém s pokrytím služeb v severní a jižní části města. V těchto částech, a ani v jejich blízkosti se nenachází žádné školské ani zdravotnické zařízení. Většina občanského vybavení je lokalizována do centrální části města. Za poměrně dobře situované lze považovat mateřské a základní školy, které pokrývají území města nejrovnoměrněji.

Pro město Třešť je typická poměrně silná lokalizace zkoumaných zařízení do jižní poloviny města a nulový počet zařízení občanské vybavenosti v severní části města. Velký vliv na rozmístění má místní poliklinika, ve které se nachází značná část ordinací. Nejrovnoměrněji jsou ve městě umístěny základní školy – jedna se nachází ve školním areálu v jihozápadní části města, druhá v blízkosti centra.

8. DISKUSE

U této diplomové práce lze konstatovat, že se jedná o originální práci. Na žádném internetovém portálu (theses.cz, Google Scholar apod.), nebyla nalezena podobná práce věnující se zkoumanému tématu. Z toho důvodu je poměrně obtížné najít práci či materiál k porovnání. Nakonec byla ke srovnání využita bakalářská práce „Dostupnost veřejné infrastruktury ve městě Písek“ z roku 2021 (autor Filip Dědič), Rozbor udržitelného rozvoje území pro správní obvod ORP Jihlava – 5. úplná aktualizace z roku 2020, ÚAP Dačice 2020 a ÚAP Telč 2016.

Bakalářská práce „Dostupnost veřejné infrastruktury ve městě Písek“ se věnuje fyzické a časové dostupnosti veřejné infrastruktury na základě metodiky Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury z roku 2016. Zásadním rozdílem v této diplomové práci a bakalářské práci Dědiče je ten, že zmíněná bakalářská práce se zaměřuje pouze na město Písek, kdežto tato diplomová práce na rozsáhlé území tří SO ORP. Autor v bakalářské práci také využívá odlišné funkce v prostředí ArcGIS, jelikož pracuje v programu ArcGIS Pro, a zde využívá k analýzám metodu síťové analýzy Service Area, která umožňuje výpočet a zobrazení reálné fyzické pěší dostupnosti na základě uliční sítě. Při tvorbě této diplomové práce bylo pracováno v programu ArcMap, který bohužel metodu Service Area neumožňuje, a tak bylo zapotřebí zvolit metodu obalové zóny Buffer.

V této diplomové práci bylo pracováno s podobnou metodikou hodnocení dostupnosti občanského vybavení jako v případě území SO ORP Jihlava. Obě práce se opírají o metodický dokument Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury (TB050MMR001). Zásadním rozdílem však je, že tato práce se zabývá pouze vybranými druhy základního občanského vybavení, kdežto Rozbor udržitelného rozvoje území SO ORP Jihlava 2020 analyzuje všechny druhy občanského vybavení. Tato diplomová práce se zabývá nejenom hodnocením kvality dostupnosti občanského vybavení, ale také standardem fyzické dostupnosti, který v případě Rozboru udržitelného rozvoje území SO ORP Jihlava 2020 zkoumán není.

Územně analytické podklady ORP Dačice 2020 sloužily této diplomové práci jako cenný podklad dat o občanské vybavenosti v území. Bohužel v ÚAP ORP Dačice chyběla kapitola věnována dostupnosti občanské vybavenosti, dokument obsahuje pouze údaje o počtu zařízení v jednotlivých obcích, jejich kapacity a vyhodnocení pozitiv a negativ.

Bohužel, jako nekvalitně zpracované Územně analytické podklady z pohledu občanské vybavenosti lze hodnotit ÚAP ORP Telč. V době tvorby této diplomové práce (tzn. v roce 2021) stále nebyly dostupné ÚAP ORP Telč 2020 a v ÚAP ORP Telč 2016 i dřívějších dokumentech, je občanské vybavenosti věnována pouze minimální a nedostačující pozornost. Kvůli tomu musel být pro tuto diplomovou práci v území SO ORP Telč proveden vlastní výzkum, a to zejména pro získání podkladových dat, která nebyla dostupná. Vzhledem k tomu, že výsledky analytické části dokládají nevyhovující dostupnost zařízení občanské vybavenosti v zázemí Telče a v území vnitřních periferií SO ORP Telč, lze konstatovat, že malá pozornost, která je těmto otázkám věnována v oficiálních dokumentech města, může mít vliv na nekvalitní dostupnost vybraných zařízení v území.

Poměrně známým faktem je, že k podceňování zkoumané problematiky dochází v rámci celého území ČR. Rozmístění občanského vybavení lze považovat za problematické, a to nejen v řešeném území (např. velmi kvalitně vybavené hlavní město v porovnání s nedostatečnou vybaveností v obcích v okolí Prahy). Neexistuje ovšem dostatek prací, které by se touto problematikou detailně zabývaly. Tato diplomová práce dokazuje, že by mělo dojít k intenzivnějšímu výzkumu v této oblasti a následně i k řešení problému nedostatečně vybavených periferií. Tento výzkum už nebyl součástí diplomové práce, lze ho však považovat za téma k řešení pro budoucí diplomanty či výzkumníky.

Pro lepší analýzu by bylo vhodné využít prostředí ArcGIS Pro, kde je možnost pracovat s metodou síťové analýzy Service Area. Tato analýza poskytuje mnohem lepší výsledky o fyzické dostupnosti, jelikož počítá s docházkovou vzdáleností na podkladu uliční sítě, a ne s metodou obalových zón, která může výsledky zkreslovat. Pro potřeby této diplomové práce byla však metoda Buffer dostačující.

9. ZÁVĚR

Tato diplomová práce se zabývá porovnáním dostupnosti vybraných zařízení občanské vybavenosti ve třech administrativních celcích - SO ORP Dačice, Jihlava a Telč. Vzhledem k poloze vybraných správních obvodů lze území SO ORP Jihlava považovat za městský region a území SO ORP Dačice a Telč za regiony venkovské. Po analýze kvality dostupnosti vybraných zařízení byla provedena komparace s vytvořenou typologií území. V souladu s ní bylo vytvořeno celkem šest kategorií typu obcí: aglomerace a její zázemí, města ORP a jejich zázemí, města a jejich zázemí, centrální venkov, vnitřní periferie a pohraniční periferie.

Prvním cílem práce bylo analyzovat a porovnat standard dostupnosti vybraných typů základního občanského vybavení. Zkoumanými zařízeními základní občanské vybavenosti byly mateřské a základní školy (oblast školství) a z oblasti zdravotnictví ordinace praktického lékaře pro dospělé, praktického lékaře pro děti a dorost, zubního lékaře, gynekologa a lékáren. Nejvyšší jsou v obcích dostupné mateřské a základní školy, problémy však nastávají v případě dostupnosti zdravotnických zařízení.

Z pohledu typologie obcí je nejhorší kvalita dostupnosti vybraných zařízení v obcích v území zázemí měst ORP a v pohraničních a vnitřních periferiích. Zde byla zjištěna velmi špatná dostupnost většiny zdravotnických zařízení. Nejvyšší je dostupnost občanského vybavení ve městech a jejich zázemí, popřípadě na centrálním venkově. Jedná se zejména o obce v území SO ORP Jihlava. Z toho pohledu jsou mnohem lépe vybaveny obce v městském regionu SO ORP Jihlava než obce ve venkovských regionech SO ORP Dačice a Telč.

Další cíl byl zaměřen na vybrané větší obce v území – konkrétně obce typu A (Jihlava), a typu C (Batelov, Brtnice, Dačice, Kamenice, Polná, Slavonice, Studená, Telč a Třešť). U těchto obcí byl proveden standard fyzické dostupnosti pro všechna zkoumaná zařízení. Výsledky tohoto výzkumu jsou značně překvapivé. V žádné obci ani u žádného zařízení občanského vybavení nebyl splněn standard fyzické dostupnosti. Nejlepší fyzická dostupnost zkoumaných obcí byla zjištěna v obci Batelov, naopak nedostačující je pokrytí občanským vybavením ve městech Polná a Slavonice. Všeobecně mají ve zkoumaných obcích relativně dostačující fyzickou dostupnost základní školy (s výjimkou ZŠ Polná). Problém se naopak vyskytuje u dostupnosti lékařů. Většinou jsou, i v případě více lékařů jednoho zdravotního oboru,

lokalizování do budov poliklinik, zdravotních středisek či nemocnic a kvůli tomu nejsou jejich ordinace rovnoměrněji rozloženy v území.

Na základě výsledků provedených analýz lze konstatovat, že nejméně kvalitní je dostupnost zařízení občanského vybavení v zázemí měst ORP (Dačice a Telč), v pohraničních periferiích a ve vnitřních periferiích, tedy ve venkovských oblastech. Pro tyto regiony je typický dlouhodobý pokles počtu obyvatel ve většině obcích. Při pohledu na výsledky je zřejmé, že obyvatelé v těchto regionech musí často za občanskou vybaveností dojíždět, jelikož se v jejich obci nevyskytuje. Z těchto důvodů je třeba se zamyslet také nad otázkou, zda není nutné navýšit kapacity zařízení občanského vybavení v obcích, kde se daná vybavenost nachází, a to tak, aby pokryla potřeby i obyvatel žijících v okolí těchto obcí. Důležitá je také otázka zdravotnictví v periferních a venkovských oblastech, a to nejen z pohledu kapacit a kvality dostupnosti. Velkým problémem je důchodový věk velké části lékařů v tomto území. Jaký je důvod, že mladí lékaři nechtějí ordinovat v menších městech? V těchto případech většinou nepomáhají ani „lákavé“ nabídky městského bytu nebo minimálního nájmu pro provoz ordinace (iDNES.cz, 2021). V případě některých obcí v tomto území se vybraná zařízení nejen nenacházejí, ale také pro ně není splněn standard dostupnosti. Tento problém pramení i z nedostatečné dopravní obslužnosti. Otázkou k této problematice tedy zůstává, zda je možné posílit spoje veřejné hromadné dopravy z těchto obcí do větších center tak, aby byl standard dostupnosti splněn. Nej kvalitnější pokrytí službami a dostupnost mají obce v městech na území SO ORP Jihlava a jejich zázemí a obce centrálního venkova. Pokrytí obcí v okolí aglomerace Jihlavy je často nedostatečné, ale standard časové dostupnosti, tedy dojíždka spoji VHD, je splněn.

Diplomovou práci lze určitě považovat za přínosnou. Výsledky zjištěné analýzou území SO ORP Dačice a Telč mohou být využity pověřenými osobami odboru územního plánování pro doplnění ÚAP v kapitolách věnujících se dostupnosti veřejné infrastruktury, která není v daných ÚAP zpracována. V případě zájmu může být práce i cenným podkladem pro zastupitele, kteří se snaží o rozvoj ve svých obcích. Jelikož se jedná o první práci věnující se tomuto tématu, může být práce do budoucna inspirací pro další studenty vysokých škol, kteří by se rádi věnovali této problematice. V České republice, a nejen na území našeho státu, je plno dalších území, které by mohlo být podrobeno podobné analýze. V neposlední řadě má práce

přínos pro laickou veřejnost, zejména pak pro obyvatele zkoumaného území, kteří by se o dané problematice rádi dozvěděli více. Přeci jenom zařízení občanského vybavení využívá většina obyvatel velmi často, v případě mateřských a základních škol téměř denně.

Na začátku tvorby diplomové práce bylo předpokládáno, že nejkvalitněji budou občanským vybavením vybaveny obce venkovského prostoru, a to z důvodu perifernosti území vzhledem k větším městům (např. Jindřichův Hradec, Jihlava, Třebíč, Znojmo), a tím pádem si budou občané a zastupitelé obcí „chtít“ zařízení občanského vybavení v obcích udržet. Dále bylo předpokládáno, že obce v blízkosti Jihlavy a poměrně krátké dojezdové vzdálenosti od města Jihlavy, bude v analýze zjištěna poměrně nekvalitní dostupnost občanského vybavení, a to právě z důvodu blízkosti krajského města. Ani jeden z těchto předpokladů se nenaplnil (s výjimkou obcí v zázemí aglomerace), a naopak byly zjištěny zcela opačné výsledky.

Na závěr je třeba zmínit, že udržení, či rozvoj občanského vybavení v menších obcích či městech a na venkově není snadný úkol. Důvodem je jak celkově nižší počet obyvatel, a s tím spojený nižší rozpočet obce, tak také úbytek obyvatel v tomto území. Z hlediska zdravotnických zařízení není pro mnoho, zejména mladých lékařů perspektivní příchod do regionu a provoz své vlastní ordinace. Za pozitivní fakt lze považovat alespoň udržení a provoz mateřských a základních škol ve venkovských regionech. Městské regiony a jejich zázemí v okolí města Jihlavy jsou mnohem atraktivnější, a to jak pro možné příchozí občany (např. při stěhování za prací), tak i pro lékaře.

10. PŘEHLED LITERATURY A POUŽITÝCH ZDROJŮ

ANDĚL, J., 1996: Sociogeografická regionalizace. Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem, Fakulta Pedagogická, Ústí nad Labem. 85 s. ISBN 80-7044-112-7

ATLAS OBYVATELSTVA, 2011 (online) [cit. 2021.11.1], dostupné z <<http://www.atlasobyvatelstva.cz/cs/typologie-perifernich-regionu-v-cesku-2011>>

BINEK, J., GALVASOVÁ, I., HOLEČEK, J., CHABIČOVSKÁ, K., SVOBODOVÁ, H., 2009: Synergie ve venkovském prostoru: Aktéři a nástroje rozvoje venkova. GaREP Publishing, Brno. 97 s. ISBN 978-80-904308-0-8

BINEK, J., TOUŠEK, V., GALVASOVÁ, I., VĚŽNÍK, A., KUNC, J., SEIDENGLANZ, D., HALÁSEK, D., ŘEHÁK, S., 2007: Venkovský prostor a jeho oživení. Georgetown, Brno. 1.vydání, 145 s. ISBN 80-251-19-5

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D., 2020: Teorie regionálního rozvoje – nástin, kritika, implementace. Univerzita Karlova, nakladatelství Karolinum. 363 s. ISBN 978-80-246-4566-7

BURIAN, J., 2014: Geoinformatika v prostorovém plánování. Univerzita Palackého, Olomouc. 2.vydání, 135 s. ISBN 978-80-244-4232-7

CEJPOVÁ, I., 2018: Region a regionální identita ve vztahu k regionálnímu rozvoji. Kulturní studia 2/2018. 74-84

CLAVAL, P., 2007: Regional geography: Past and present (a review of ideas, approaches and goals). Geographia polonica 80.1. 25-42

ČESKÉ DRÁHY, 2021 (online) [cit. 2021.09.18] dostupné z <<https://www.cd.cz/cd-v-regionech/kraj-vysocina/mapa-trati/-6062/>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021 (online) [cit. 2021.09.18], dostupné z <<https://www.czso.cz/documents/11256/34995532/313104.pdf/0ba38b87-8ec0-429c-b962-5cfad3519c9e?version=1.17>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021 (online) [cit. 2021.09.18], dostupné z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__65__3104#>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021 (online) [cit. 2021.09.19], dostupné z <<https://www.czso.cz/documents/11268/26955120/616105.pdf/25f3ce58-ec78-477f-989c-dcbb1ce71515?version=1.18>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021 (online) [cit. 2021.09.19], dostupné z <https://www.czso.cz/csu/xj/charakteristika_so_orp_jihlava>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021 (online) [cit. 2021.09.19], dostupné z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__65__6105#w=>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021 (online) [cit. 2021.09.19], dostupné z <<https://www.czso.cz/documents/11268/26955120/616112.pdf/0273fb54-8151-47d2-b6e8-43e43496ddf6?version=1.18>>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021 (online) [cit. 2021.09.19], dostupné z <https://www.czso.cz/csu/xj/charakteristika_so_orp_telc>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD, 2021 (online) [cit. 2021.09.19], dostupné z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=profil-uzemi&uzemiprofil=31548&u=__VUZEMI__65__6112#>>

ČT24, Na Jindřichohradecku chybí zubaři, zatím nepomohla ani milionová dotace. 2022 (online) [cit. 2022.01.28] dostupné z: <<https://ct24.ceskatelevize.cz/jihoceskykraj/3426684-na-jindrichohradecku-chybi-zubari-zatim-nepomohla-ani-milionova-dotace>>

ČERMÁK, L., 2005: Hodnocení vztahu dopravní dostupnosti a exponovanosti území. In: NOVOTNÁ, M., eds: Problémy periferních oblastí. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha. 44-52. ISBN 80-86561-21-6

DĚDIČ, F., 2021: Dostupnost veřejné infrastruktury ve městě Písek, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra geografie, 91 s. (bakalářská práce)

DZIEWONSKI, K., 1967: Concepts and terms in the field of economic regionalization. In Macka, M. (ed): Economic regionalization. Academia, Praha. 25-36

FIALOVÁ, L., 2014: Vymezení periferních oblastí ČR. Masarykova univerzita, Ekonomicko-správní fakulta, Brno. 90 s. (diplomová práce)

FRIEDMANN, J., 1966: Regional Development Policy: a Case Study of Venezuela. Mass, Cambridge. 279 s.

HALÁS, M., FŇUKAL, M., BRYCHTOVÁ, Š., 2012: Základy humánní geografie 2: geografie sídel. Univerzita Palackého, Přírodovědecká fakulta, Olomouc. 55 s.

HAMPL, M., 1971: Teorie komplexity a diferenciacie světa. Univerzita Karlova, Praha. 183 s.

HAMPL, M., 2005: Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha. 147 s. 1 mapová příloha ISBN:80-86746-02-X

HAMPL, M., GARDAVSKÝ, V. KÜHNL, K., 1987: Regionální struktura a vývoj systému osídlení ČSR. Univerzita Karlova, Praha. 255 s., ISBN 60-047-87

HAMPL, M., MARADA, M., 2015: Sociogeografická regionalizace Česka. Geografie, 120, 3, 397–421

HAVLÍČEK, T., CHROMÝ, P., JANČÁK, V., MARADA, M., 2005: Vybrané teoreticko-metodologické aspekty a trendy geografického výzkumu periferních oblastí. In: NOVOTNÁ, M., eds.: Problémy periferních oblastí. Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Praha. 44-52. ISBN 80-86561-21-6

CHROMÝ, P., 2003: Formování regionální identity: nezbytná součást geografických výzkumů? In: Jančák, V., Chromý, P., Marada, M. (eds): Geografie na cestách poznání. UK v Praze, PřF, KSGRR, Praha, s. 163-178. ISBN 80-86561-10-0

iDNES.cz, My bychom tu ordinaci tedy vzali. Telč zázrakem našla nového lékaře. 2018 (online) [cit. 2022.01.28] dostupné z <https://www.idnes.cz/jihlava/zpravy/zdravotnictvi-lekar-praktik-telc-hledani- Duchod-poliklinika-starosta-roman-fabes-vysocina.A180427_398213_jihlava-zpravy_Mv>

INTEGROVANÝ PLÁN ROZVOJE ÚZEMÍ JIHLAVSKÉ SÍDELNÍ AGLOMERACE, 2021 (online) [cit. 2021.11.12] dostupné z <https://jihlava.cz/assets/File.ashx?id_org=5967&id_dokumenty=546297>

JOHNSTON, R., GREGORY, D., PRATT, G., WATTS, M., 2000: The Dictionary of Human Geography. Blackwell Publishing, Oxford. 958 s.

KOVÁŘ, O., 2010: Správní a územní vývoj na Moravě a na Vysočině od počátku 19. století do poloviny 20. století. Logos Polytechnikos, 1, 2, 118-134

KUBEŠ, J., KRAFT, S., 2011: Periferní oblasti jižních Čech a jejich sociálně populační stabilita. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 47, 4, 805–829

LIU, S., ZHU, X., 2004: Accessibility analyst: an integrated GIS tool for accessibility analysis in urban transportation planning. Environment and Planning B: Planning and Design., 31, 105–124

MAIER, K., ŠINDLEROVÁ, V., VOREL, J., JETEL, V., PELTAN, T., 2020: Standardy dostupnosti veřejné infrastruktury. České vysoké učení technické, Fakulta architektury, Praha. 72 s.

MALÁKOVÁ, K., ŠÍDLO, L., BĚLOBRÁDEK, J., 2020: Region, věk a dostupnost zdravotních služeb: případ všeobecného praktického lékařství v Česku. Demografie, 2020, 14-26

MUSIL, J., MÜLLER, J., 2008: Vnitřní periferie v České republice jako mechanismus sociální exkluze. Sociologický časopis/Czech Sociological Review, 44, 2, 321–334

NEKUDA a kol. 2005: Dačicko. Slavonicko. Telčsko. Vlastivěda moravská: Muzejní a vlastivědná společnost v Brně. 1. vydání, 1072 s. ISBN 80-7275-059-3

PERLÍN, R., 1999: Venkov, typologie venkovského prostoru. Česká etnoekologie, Etnoekologické semináře v Liběchově. 87-104

PODKLADY PRO ROZBOR UDRŽITELNÉHO ROZVOJE ÚZEMÍ SO ORP Jihlava, 5. úplná aktualizace 2020, Ekotoxa s.r.o, Brno, říjen 2020

POSPĚCH, P., 2014: Vynalézání venkova v ČR po roce 1989. Centrum pro studium demokracie a kultury, Brno. 1. vydání, 177 s. ISBN 978-80-7325-353-0

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA ČR NA OBDOBÍ 2007-2013 (online), [cit. 2021.09.29], dostupné z
<http://eagri.cz/public/web/file/26868/PRV_oficiln_schvlen.pdf>

ŘÍHA, M., 2012: Struktura osídlení (nejen) České republiky. Perspektivy území: udržitelné vazby, střety a rozvoj. ČVUT, Fakulta stavební, Praha. 11-21 ISBN 978-80-01-05124-5

SEDLÁKOVÁ, M., 2020: Dačicko jako české „Three Corners“? Analýza funkčních prostorových vztahů, Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Pedagogická fakulta, Katedra geografie, 66 s. (bakalářská práce)

SLDB (2011): Databáze výsledků ze Sčítání lidu, domů a bytů k 26. 3. 2011. Český statistický úřad, Praha (8.11.2021)

SMUTNÁ, K., SMUTNÝ B., 1999: Okres Dačice (online) [cit. 2021.09.18], dostupné z <http://iregion.dacicko.info/dacice/okres_da.html>

STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2021+, (online) [cit. 2021.09.18], dostupné z <<https://mmr.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>>

SVOBODOVÁ, H., 2009: Faktory rozvoje venkova v podmínkách České republiky. Masarykova univerzita, Přírodovědecká fakulta, Geografický ústav, Brno. 106 s. (rigorózní práce)

SVOBODOVÁ, H., VĚŽNÍK, A., 2014: Úvod do geografie venkova. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta, Katedra geografie. 66 s. ISBN 978-80-210-6943-5

TOUŠEK, V., KUNC, J., VYSTOUPIL, J., 2008: Ekonomická a sociální geografie. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, Plzeň. 411 s., ISBN 978-80-7380-114-4

ÚAP KRAJE VYSOČINA, A.1 Podklad pro rozbor udržitelného rozvoje území, zahrnující zjištění a vyhodnocení stavu vývoje území, jeho hodnot, limity využití území. 5. úplná aktualizace 2021, Krajský úřad Kraje Vysočina, Odbor územního plánování a stavebního řádu, květen 2020

ÚAP SO ORP Dačice, aktualizace z roku 2020

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE, 2020: Principy a pravidla územního plánování, kapitola C – Funkční složky, C.4 Občanské vybavení, (online) [cit. 2021.10.10], dostupné z: <https://www.uur.cz/images/5-publikacni-cinnost-a-knihovna/internetove-prezentace/principy-a-pravidla-uzemniho-planovani/kapitolaC/C4-2020-12-18.pdf>

ÚSTAV ÚZEMNÍHO ROZVOJE, 2021: Možnosti pozitivního ovlivňování vývoje sídelní struktury nástroji územního plánování, Plnění opatření 1.1.3 k implementaci úkolů Politiky architektury a stavební kultury České republiky. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Ústav územního rozvoje. Praha, Brno, online dostupné z <<https://www.uur.cz/images/1-uzemni-planovani-a-stavebni-rad/politika-architektury/implementace/tema1/PA-implementace-1-1-3-final-30-06-2021.pdf>>

VYHLÁŠKA č. 500/2006 Sb., o územně analytických podkladech, územně plánovací dokumentaci a způsobu evidence územně plánovací činnosti

VYHLÁŠKA č. 501/2006 Sb., o obecných požadavcích na využívání území

ZÁKON č.128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení)

ZÁKON č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon)

ZÁSADY ÚZEMNÍHO ROZVOJE JIHOČESKÉHO KRAJE, (online) [cit.

2021.10.15] dostupné z <https://geoportal.kraj-jihocesky.gov.cz/portal/media/Soubory/zur/zur_aktualizace_8/vydana_dokumentace/uplne_zneni/8aktZUR_uplne_zneni.pdf>

11. SEZNAM OBRÁZKŮ A TABULEK

Obrázek 1: Dělení regionů podle taxonomického hlediska	6
Obrázek 2: Dělení regionů podle taxonomického hlediska – konkrétní příklad (kraj Vysočina)	7
Obrázek 3: Dělení regionů podle hlediska formy	8
Obrázek 4: Sociogeografická regionalizace ČR 2001	11
Obrázek 5: Sociogeografická regionalizace ČR 2011	12
Obrázek 6: Typologie periferních regionů na území ČR v roce 2011	15
Obrázek 7: Prostorové členění území z hlediska přístupů k vymezení venkova	17
Obrázek 8: Vymezení metropolí, aglomerací, regionálních center vyššího řádu a hospodářsky a sociálně ohrožených území pro účely SRR.....	29
Obrázek 9: Graf vývoje počtu obyvatel – SO ORP Dačice	41
Obrázek 10: Mapa SO ORP Dačice v roce 2021	43
Obrázek 11: Graf vývoje počtu obyvatel - SO ORP Jihlava.....	45
Obrázek 12: Mapa SO ORP Jihlava v roce 2021	46
Obrázek 13: Graf vývoje počtu obyvatel - SO ORP Telč.....	48
Obrázek 14: Mapa SO ORP Telč v roce 2021	49
Obrázek 15: Mapa řešeného území v porovnání s administrativním členěním z let 1921 a 1950.....	50
Obrázek 16: Periferní území, metropolitní území, regionální centra a ostatní území podle subregionálních jednotek dle Musila a Müllera	51
Obrázek 17: Periferní oblasti jižních Čech dle Kubeše a Krafta	52
Obrázek 18: Mapa typologie obcí řešeného území v roce 2021	56
Obrázek 19: Mapa vybraného občanského vybavení na území SO ORP Dačice v roce 2021.....	59
Obrázek 20: Mapa typologie obcí dle Standardu dostupnosti veřejné infrastruktury na území SO ORP Dačice v roce 2021	60
Obrázek 21: Mapa vybraného občanského vybavení na území SO ORP Jihlava v roce 2021.....	63
Obrázek 22: Mapa typologie obcí dle Standardu dostupnosti veřejné infrastruktury na území SO ORP Jihlava v roce 2021	64
Obrázek 23: Mapa vybraného občanského vybavení na území SO ORP Telč v roce 2021.....	66
Obrázek 24: Mapa typologie obcí dle Standardu dostupnosti veřejné infrastruktury na území SO ORP Telč v roce 2021	67
Obrázek 25: Indikátor dostupnosti mateřských škol v obcích řešeného území v roce 2021.....	71
Obrázek 26: Indikátor dostupnosti základních škol v obcích řešeného území v roce 2021.....	73
Obrázek 27: Indikátor dostupnosti praktického lékaře pro dospělé v obcích řešeného území v roce 2021	75
Obrázek 28: Indikátor dostupnosti praktického lékaře pro děti a dorost v obcích řešeného území v roce 2021	76
Obrázek 29: Indikátor dostupnosti zubního lékaře v obcích řešeného území v roce 2021.....	77

Obrázek 30: Indikátor dostupnosti gynekologie v obcích řešeného území v roce 2021	78
Obrázek 31: Indikátor dostupnosti lékáren v obcích řešeného území v roce 2021	79
Obrázek 32: Indikátor celkové dostupnosti vybraného občanského vybavení v obcích řešeného území v roce 2021	81
Obrázek 33: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městysu Batelov	83
Obrázek 34: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městě Brtnice	84
Obrázek 35: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městě Dačice	85
Obrázek 36: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městě Jihlava.....	87
Obrázek 37: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městysu Kamenice	88
Obrázek 38: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městě Polná.....	89
Obrázek 39: Fyzická dostupnost občanského vybavení v městě Slavonice	90
Obrázek 40: Fyzická dostupnost občanského vybavení v obci Studená.....	91
Obrázek 41: Fyzická dostupnost občanského vybavení ve městě Telč	92
Obrázek 42: Fyzická dostupnost občanského vybavení ve městě Třešť.....	94
Tabulka 1: Standardy dostupnosti sledované veřejné infrastruktury - školství.....	38
Tabulka 2: Standardy dostupnosti sledované veřejné infrastruktury - zdravotnictví	38
Tabulka 3: Rozdělení obcí v řešeném území do kategorií dle typologie.....	54
Tabulka 4: Mateřské a základní školy v území SO ORP Dačice v roce 2021.....	57
Tabulka 5: Ambulantní zdravotní péče (skupina 1) v území SO ORP Dačice v roce 2021	58
Tabulka 6: Mateřské a základní školy v území SO ORP Jihlava v roce 2021	61
Tabulka 7: Ambulantní zdravotní péče (skupina 1) v území SO ORP Jihlava v roce 2021	62
Tabulka 8: Mateřské a základní školy v území SO ORP Telč v roce 2021.....	65
Tabulka 9: Ambulantní zdravotní péče (skupina 1) v území SO ORP Telč v roce 2021	65
Tabulka 10: Prahové hodnoty jednotlivých druhů občanské vybavenosti	69
Tabulka 11: Součet indikátorů občanského vybavení dle typologie	95
Tabulka 12: Aritmetický průměr indikátorů občanského vybavení dle typologie	95

12. PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Počty zařízení občanského vybavení a ne/splnění kritéria dostupnosti v obcích SO ORP Dačice v roce 2021

obec	typ obce	MŠ	ZŠ	obvodní lékař	dětský lékař	zubní lékař	gynekologie	lékárna
Báňovice	D	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Budeč	D	1/a	1/a	1/a	0/n	0/n	0/n	0/n
Budíškovice	D	1/a	1/a	1/a	0/n	0/n	0/n	0/a
Cizkrajov	D	0/a	0/a	1/a	0/n	0/n	0/n	0/a
Červený Hrádek	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Český Rudolec	D	1/a	1/a	1/a	0/n	0/n	0/n	0/a
Dačice	C	6/n	2/n	6/a	3/a	7/a	3/a	3/a
Dešná	D	1/a	1/a	1/a	1/a	0/n	0/n	0/n
Dobrohošť	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Heřmaneč	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Horní Meziříčko	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Horní Němčice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Horní Slatina	D	0/a	0/a	0/a	0/n	0/n	0/n	0/a
Hřišice	D	1/a	0/a	0/n	0/a	0/a	0/a	0/a
Kostelní Vydří	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Peč	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Písečné	D	1/a	0/n	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Slavonice	C	1/n	1/n	2/a	1/a	2/a	1/a	1/a
Staré Hobzí	D	1/a	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Studená	C	1/n	1/n	1/a	1/a	1/a	1/a	1/a
Třebětice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/n	0/n	0/n
Volfířov	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Županovice	D	0/a	0/n	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a

Zdroj: ÚAP Dačice 2020 (2021), vlastní výzkum (2021)

Příloha č. 2: Hodnoty indikátoru dostupnosti zařízení občanského vybavení v obcích SO ORP Dačice v roce 2021

obec	typ obce	MŠ	ZŠ	obvodní lékař	dětský lékař	zubní lékař	gynekologie	lékárna	celkem
Báňovice	D	2	0	0	0	0	0	0	0
Budeč	D	2	2	2	-2	-2	-2	-2	0
Budíškovice	D	2	2	2	-2	-2	-2	0	0
Cizkrajov	D	0	0	2	-2	-2	-2	0	-1
Červený Hrádek	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Český Rudolec	D	2	2	2	-2	-2	-2	0	0
Dačice	C	1	1	2	2	2	2	2	2
Dešná	D	2	2	2	2	-2	-2	-2	0
Dobrohošť	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Heřmaneč	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Horní Meziříčko	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Horní Němčice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Horní Slatina	D	0	0	0	-2	-2	-2	0	-1
Hříšice	D	2	0	-2	0	0	0	0	0
Kostelní Vydří	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Peč	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Písečné	D	2	-2	0	0	0	0	0	0
Slavonice	C	1	1	2	2	2	2	2	2
Staré Hobzí	D	2	2	2	0	0	0	0	1
Studená	C	1	1	2	2	2	2	2	2
Třebětice	D	0	0	0	0	-2	-2	-2	-1
Volpřív	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Županovice	D	0	-2	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ÚAP Dačice 2020 (2021), vlastní výzkum (2021)

Příloha č. 3: Počty zařízení občanského vybavení a ne/splnění kritéria dostupnosti v obcích SO ORP Jihlava v roce 2021

obec	typ obce	MŠ	ZŠ	obvodní lékař	dětský lékař	zubní lékař	gynekologie	lékárna
Arnolec	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Batelov	C	1/n	1/n	1/a	2/a	1/a	1/a	1/a
Bílý Kámen	B	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Bítovčice	D	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Boršov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Brtnice	C	1/n	1/n	1/a	1/a	1/a	2/a	1/a
Brtnička	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Brzkov	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Cejle	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Cerekvička - Rosice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Čížov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Dlouhá Brtnice	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Dobronín	D	1/n	1/a	1/a	0/a	1/a	1/a	0/a
Dobrouč	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Dolní Cerekev	D	1/n	1/a	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a
Dudín	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Dušejov	D	1/a	1/a	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a
Dvorce	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Hladov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Hodice	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Hojkov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Horní Dubenky	D	1/a	2/a	1/a	1/a	1/a	0/a	1/a
Hrutov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Hubenov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Hybálec	B	0/n	0/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Jamně	D	1/a	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Jersín	D	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Jezdovice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Ježená	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Jihlava	A	18/n	17/n	46/a	11/a	36/a	13/a	16/a
Jihlávka	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Kalhov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Kaliště	D	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Kamenice	C	2/n	1/n	2/a	0/a	1/a	1/a	1/a
Kamenná	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Kněžice	D	1/n	1/a	1/a	1/a	1/a	0/a	1/a
Kostelec	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Kozlov	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	1/a	0/a
Luka nad Jihlavou	B	1/n	1/a	2/a	0/n	1/a	1/a	1/a
Malý Beranov	D	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Měšín	B	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Miličov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Mírošov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Nadějov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Opatov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Otín	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Panenská Rozsívka	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Pavlov	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Plandry	B	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Polná	C	4/n	1/n	2/a	1/a	2/a	1/a	2/a
Puklice	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Rančířov	B	0/n	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Rantířov	B	1/n	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Rohozná	D	0/a	0/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Růžená	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Rybné	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Smrčná	B	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Stáj	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Stonařov	D	1/n	1/a	1/a	1/a	1/a	1/a	0/a
Střítež	B	1/n	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Suchá	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Šimanov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Švábov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Třešť	C	1/n	2/n	3/a	4/a	3/a	1/a	2/a
Třeštica	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Ústí	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Velký Beranov	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Větrný Jeníkov	D	1/a	1/a	1/a	1/a	1/a	1/a	0/a
Věžnice	D	0/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Věžnička	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Vilanec	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Vyskytná nad Jihlavou	B	1/n	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Vysoké Studnice	D	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Záborná	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Zbílidy	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Zbinohy	B	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Zhoř	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Ždírec	D	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a

Zdroj: ÚAP Jihlava 2020 (2021), vlastní výzkum (2021)

Příloha č. 6: Hodnoty indikátoru dostupnosti zařízení občanského vybavení v obcích SO ORP Jihlava v roce 2021

obec	typ obce	MŠ	ZŠ	obvodní lékař	dětský lékař	zubní lékař	gynekologie	lékárna	celkem
Arnolec	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Batelov	C	1	1	2	2	2	2	2	2
Bílý Kámen	B	0	0	0	0	0	0	0	0
Bitovčice	D	2	0	0	0	0	0	0	0
Boršov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Brtnice	C	1	1	2	2	2	2	2	2
Brtnička	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Brzkov	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Cejle	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Cerekvička - Rosice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Čížov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Dlouhá Brtnice	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Dobronín	D	1	2	2	0	2	2	0	1
Dobrouť	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Dolní Cerekev	D	1	2	2	2	0	0	0	1
Dudín	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Dušejov	D	2	2	2	2	0	0	0	1
Dvorce	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Hladov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Hodice	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Hojkov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Horní Dubenky	D	2	2	2	2	2	0	2	2
Hrutov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Hubenov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Hybálec	B	-2	0	2	0	0	0	0	0
Jamně	D	2	2	2	0	0	0	0	1
Jersín	D	2	0	0	0	0	0	0	0
Jezdovice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Ježena	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Jihlava	A	1	1	2	2	2	2	2	2
Jihlávka	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Kalhov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Kaliště	D	2	0	0	0	0	0	0	0
Kamenice	C	1	1	2	0	2	2	2	1
Kamenná	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Kněžice	D	1	2	2	2	2	0	2	2
Kostelec	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Kozlov	D	2	2	0	0	0	2	0	1
Luka nad Jihlavou	B	1	2	2	-2	2	2	2	1
Malý Beranov	D	2	0	0	0	0	0	0	0
Měšín	B	0	0	0	0	0	0	0	0
Miličov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Mirošov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Nadějov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Opatov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Otín	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Panenská Rozsívka	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Pavlov	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Plandry	B	0	0	0	0	0	0	0	0
Polná	C	1	1	2	2	2	2	2	2
Puklice	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Rančířov	B	-2	0	0	0	0	0	0	0
Rantířov	B	1	0	0	0	0	0	0	0
Rohozná	D	0	0	2	0	0	0	0	0
Růžená	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Rybné	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Smrčná	B	0	0	0	0	0	0	0	0
Stáj	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Stonařov	D	1	2	2	2	2	2	0	2
Střítež	B	1	0	0	0	0	0	0	0
Suchá	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Šimanov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Švabov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Třešť	C	1	1	2	2	2	2	2	2
Třeštice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Ústí	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Velký Beranov	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Větrný Jeníkov	D	2	2	2	2	2	2	0	2
Věžnice	D	0	2	0	0	0	0	0	0
Věžnička	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Vilanec	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Vyskytná nad Jihlavou	B	1	2	0	0	0	0	0	0
Vysoké Studnice	D	2	0	0	0	0	0	0	0
Záborná	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Zbilidy	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Zbínohy	B	0	0	0	0	0	0	0	0
Zhoř	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Ždírec	D	2	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: ÚAP Jihlava 2020 (2021), vlastní výzkum (2021)

Příloha č. 8: Počty zařízení občanského vybavení a ne/splnění kritéria dostupnosti v obcích SO ORP Telč v roce 2021

obec	typ obce	MŠ	ZŠ	obvodní lékař	dětský lékař	zubní lékař	gynekologie	lékárna
Bohuslavice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/n
Borovná	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Černíč	D	0/a	0/a	0/n	0/n	0/n	0/n	0/n
Dolní Vilímeč	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Doupě	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Dyjice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Horní Myslová	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Hoštětice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Jindřichovice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Klatovec	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Knínice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/n
Kostelní Myslová	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Krahulčí	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Krasovice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/n
Lhotka	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Markvartice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Mrákotín	D	1/a	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Mysletice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Myslivoř	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Nevcehle	D	1/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Nová Říše	D	1/a	1/a	1/a	1/a	1/a	1/a	0/a
Olšany	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Olší	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Ořechov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Panské Dubenky	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Radkov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Rozseč	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/n
Řásná	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Řídelov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Sedlatice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/n
Sedlejev	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Stará Říše	D	1/a	0/a	0/a	1/a	0/a	0/a	0/a
Strachoňovice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Svojkovice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/n
Telč	C	2/n	2/n	4/a	2/a	5/a	1/a	2/a
Urbanov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Vanov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Vanůvek	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Vápovice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/n
Volevčice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Vystrčenovice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Zadní Vydří	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Zdeňkov	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/n
Zvolenovice	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a
Žatec	D	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a	0/a

Zdroj: vlastní výzkum (2021)

Príloha č. 6: Hodnoty indikátoru dostupnosti zařízení občanského vybavení v obcích SO ORP Telč v roce 2021

obec	typ obce	MŠ	ZŠ	obvodní lékař	dětský lékař	zubní lékař	gynekologie	lékárna	celkem
Bohuslavice	D	0	0	0	0	0	0	-2	0
Borovná	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Černíč	D	0	0	-2	-2	-2	-2	-2	-1
Dolní Vilímeč	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Doupě	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Dyjice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Horní Myslová	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Hoštětice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Jindřichovice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Klatovec	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Knínice	D	0	0	0	0	0	0	-2	0
Kostelní Myslová	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Krahulčí	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Krasovice	D	0	0	0	0	0	0	-2	0
Lhotka	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Markvartice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Mrákotín	D	2	2	0	0	0	0	0	1
Mysletice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Mysliboř	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Nevcehle	D	2	0	0	0	0	0	0	0
Nová Říše	D	2	2	2	2	2	2	0	2
Olašany	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Oliší	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Ořechov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Panské Dubenky	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Radkov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Rozseč	D	0	0	0	0	0	0	-2	0
Řásná	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Řídelov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Sedlatice	D	0	0	0	0	0	0	-2	0
Sedlejev	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Stará Říše	D	2	0	0	2	0	0	0	1
Strachoňovice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Svojkovice	D	0	0	0	0	0	0	-2	0
Telč	C	1	1	2	2	2	2	2	2
Urbanov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Vanov	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Vanůvek	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Vápovice	D	0	0	0	0	0	0	-2	0
Volevčice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Vystrčenovice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Zadní Vydří	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdeňkov	D	0	0	0	0	0	0	-2	0
Zvolenovice	D	0	0	0	0	0	0	0	0
Žatec	D	0	0	0	0	0	0	0	0

Zdroj: vlastní výzkum (2021)

13. SEZNAM EXTERNÍCH PŘÍLOH

Externí příloha 1: Mapa SO ORP Dačice v roce 2021	1
Externí příloha 2: Mapa SO ORP Jihlava v roce 2021	2
Externí příloha 3: Mapa SO ORP Telč v roce 2021	3
Externí příloha 4: Mapa typologie obcí řešeného území v roce 2021	4
Externí příloha 5: Mapa vybraného občanského vybavení na území SO ORP Dačice	5
Externí příloha 6: Mapa typologie obcí dle Standardu dostupnosti veřejné infrastruktury na území SO ORP Dačice v roce 2021	6
Externí příloha 7: Mapa vybraného občanského vybavení na území SO ORP Jihlava v roce 2021	7
Externí příloha 8: Mapa typologie obcí dle Standardu dostupnosti veřejné infrastruktury na území SO ORP Jihlava v roce 2021	8
Externí příloha 9: Mapa vybraného občanského vybavení na území SO ORP Telč v roce 2021	9
Externí příloha 10: Mapa typologie obcí dle Standardu dostupnosti veřejné infrastruktury na území SO ORP Telč v roce 2021	10
Externí příloha 11: Indikátor dostupnosti mateřských škol v obcích řešeného území v roce 2021	11
Externí příloha 12: Indikátor dostupnosti základních škol v obcích řešeného území v roce 2021	12
Externí příloha 13: Indikátor dostupnosti praktického lékaře pro dospělé v obcích řešeného území v roce 2021	13
Externí příloha 14: Indikátor dostupnosti praktického lékaře pro děti a dorost v obcích řešeného území v roce 2021	14
Externí příloha 15: Indikátor dostupnosti zubního lékaře v obcích řešeného území v roce 2021	15
Externí příloha 16: Indikátor dostupnosti gynekologie v obcích řešeného území v roce 2021	16
Externí příloha 17: Indikátor dostupnosti lékáren v obcích řešeného území v roce 2021	17
Externí příloha 18: Indikátor celkové dostupnosti vybraného občanského vybavení v obcích řešeného území v roce 2021	18
Externí příloha 19: Fyzická dostupnost mateřské školy v městysu Batelov v roce 2021	19

Externí příloha 20: Fyzická dostupnost základní školy v městysu Batelov v roce 2021	19
Externí příloha 21: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro dospělé v městysu Batelov v roce 2021	20
Externí příloha 22: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro děti a dorost v městysu Batelov v roce 2021	20
Externí příloha 23: Fyzická dostupnost zubního lékaře v městysu Batelov v roce 2021	21
Externí příloha 24: Fyzická dostupnost gynekologie v městysu Batelov v roce 2021	21
Externí příloha 25: Fyzická dostupnost lékárny v městysu Batelov v roce 2021	22
Externí příloha 26: Fyzická dostupnost mateřské školy v městě Brtnice v roce 2021	22
Externí příloha 27: Fyzická dostupnost základní školy v městě Brtnice v roce 2021	23
Externí příloha 28: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro dospělé v městě Brtnice v roce 2021	23
Externí příloha 29: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro děti a dorost v městě Brtnice v roce 2021	24
Externí příloha 30: Fyzická dostupnost zubního lékaře v městě Brtnice v roce 2021	24
Externí příloha 31: Fyzická dostupnost gynekologie v městě Brtnice v roce 2021	25
Externí příloha 32: Fyzická dostupnost lékárny v městě Brtnice v roce 2021	25
Externí příloha 33: Fyzická dostupnost mateřské školy v městě Dačice v roce 2021	26
Externí příloha 34: Fyzická dostupnost základní školy v městě Dačice v roce 2021	26
Externí příloha 35: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro dospělé ve městě Dačice v roce 2021	27
Externí příloha 36: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro děti a dorost ve městě Dačice v roce 2021	27
Externí příloha 37: Fyzická dostupnost zubního lékaře ve městě Dačice v roce 2021	28
Externí příloha 38: Fyzická dostupnost gynekologie ve městě Dačice v roce 2021	28
Externí příloha 39: Fyzická dostupnost lékárny ve městě Dačice v roce 2021	29
Externí příloha 40: Fyzická dostupnost mateřské školy ve městě Jihlava v roce 2021	29
Externí příloha 41: Fyzická dostupnost základní školy ve městě Jihlava v roce 2021	30
Externí příloha 42: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro dospělé ve městě Jihlava v roce 2021	30
Externí příloha 43: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro děti a dorost ve městě Jihlava v roce 2021	31
Externí příloha 44: Fyzická dostupnost zubního lékaře ve městě Jihlava v roce 2021	31

Externí příloha 45: Fyzická dostupnost gynekologie ve městě Jihlava v roce 2021	32
Externí příloha 46: Fyzická dostupnost lékárny ve městě Jihlava v roce 2021	32
Externí příloha 47: Fyzická dostupnost mateřské školy v městysu Kamenice v roce 2021	33
Externí příloha 48: Fyzická dostupnost základní školy v městysu Kamenice v roce 2021	33
Externí příloha 49: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro dospělé v městysu Kamenice v roce 2021	34
Externí příloha 50: Fyzická dostupnost zubního lékaře v městysu Kamenice v roce 2021	34
Externí příloha 51: Fyzická dostupnost gynekologie v městysu Kamenice v roce 2021	35
Externí příloha 52: Fyzická dostupnost lékárny v městysu Kamenice v roce 2021	35
Externí příloha 53: Fyzická dostupnost mateřské školy ve městě Polná v roce 2021	36
Externí příloha 54: Fyzická dostupnost základní školy ve městě Polná v roce 2021	36
Externí příloha 55: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro dospělé ve městě Polná v roce 2021	37
Externí příloha 56: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro děti a dorost ve městě Polná v roce 2021	37
Externí příloha 57: Fyzická dostupnost zubního lékaře ve městě Polná v roce 2021	38
Externí příloha 58: Fyzická dostupnost gynekologie ve městě Polná v roce 2021	38
Externí příloha 59: Fyzická dostupnost lékárny ve městě Polná v roce 2021	39
Externí příloha 60: Fyzická dostupnost mateřské školy ve městě Slavonice v roce 2021	39
Externí příloha 61: Fyzická dostupnost základní školy ve městě Slavonice v roce 2021	40
Externí příloha 62: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro dospělé ve městě Slavonice v roce 2021	40
Externí příloha 63: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro děti a dorost ve městě Slavonice v roce 2021	41
Externí příloha 64: Fyzická dostupnost zubního lékaře ve městě Slavonice v roce 2021	41
Externí příloha 65: Fyzická dostupnost gynekologie ve městě Slavonice v roce 2021	42
Externí příloha 66: Fyzická dostupnost lékárny ve městě Slavonice v roce 2021	42
Externí příloha 67: Fyzická dostupnost mateřské školy v obci Studená v roce 2021	43

Externí příloha 68: Fyzická dostupnost základní školy v obci Studená v roce 2021	43
Externí příloha 69: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro dospělé v obci Studená v roce 2021	44
Externí příloha 70: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro děti a dorost v obci Studená v roce 2021	44
Externí příloha 71: Fyzická dostupnost zubního lékaře v obci Studená v roce 2021	45
Externí příloha 72: Fyzická dostupnost gynekologie v obci Studená v roce 2021	45
Externí příloha 73: Fyzická dostupnost lékárny v obci Studená v roce 2021	46
Externí příloha 74: Fyzická dostupnost mateřské školy ve městě Telč v roce 2021	46
Externí příloha 75: Fyzická dostupnost základní školy ve městě Telč v roce 2021	47
Externí příloha 76: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro dospělé ve městě Telč v roce 2021	47
Externí příloha 77: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro děti a dorost ve městě Telč v roce 2021	48
Externí příloha 78: Fyzická dostupnost zubního lékaře ve městě Telč v roce 2021	48
Externí příloha 79: Fyzická dostupnost gynekologie ve městě Telč v roce 2021	49
Externí příloha 80: Fyzická dostupnost lékárny ve městě Telč v roce 2021	49
Externí příloha 81: Fyzická dostupnost mateřské školy ve městě Třešť v roce 2021	50
Externí příloha 82: Fyzická dostupnost základní školy ve městě Třešť v roce 2021	50
Externí příloha 83: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro dospělé ve městě Třešť v roce 2021	51
Externí příloha 84: Fyzická dostupnost praktického lékaře pro děti a dorost ve městě Třešť v roce 2021	51
Externí příloha 85: Fyzická dostupnost zubního lékaře ve městě Třešť v roce 2021	52
Externí příloha 86: Fyzická dostupnost gynekologie ve městě Třešť v roce 2021	52
Externí příloha 87: Fyzická dostupnost lékárny ve městě Třešť v roce 2021	53